

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

Діяльність Президента України
в умовах російсько-української війни

2023

Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни

Інформаційно-аналітичний бюлетень

Головний редактор збірника

В.М.Удовик, директор Фонду Президентів України,
канд. іст. наук, старш. наук. співроб.

Відповідальний за випуск

М. Б. Кушнарьова, ст. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. філос. наук

Інформаційні та аналітичні матеріали підготували

М. М. Хилько, завідувач відділу, канд. філос. наук; Л. Г. Дем'яненко, ст. наук. співр., канд. філол. наук;
Л. І. Кукоба, наук. співр., канд. істор. наук; Є.В. Глушук, мол. наук. співр.; Л. О. Матвійчук, ст. наук. співр.,
канд. соц. ком; М. М. Степченко, мол. наук. співр.

Заснований у 2022 р.

Виходить щотижня

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 525-54-70

E-mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

Матеріали ЗМІ подано в їхній редакції

Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни

Випуск 39 (83)

(огляд матеріалів ЗМІ за 25 вересня – 1 жовтня 2023 р.)

Офіційна діяльність Президента України	5
Офіційна діяльність дружини Президента України	40
Аналітичний коментар за матеріалами онлайн-ЗМІ.....	43
<i>Підрич Каховської ГЕС: яка доля чекає на Великий Луг - сакральне місце українського козацтва</i>	43
Міжнародна підтримка України.....	49
<i>Політико-правова допомога</i>	49
<i>Військова допомога</i>	55
<i>Гуманітарна та фінансова допомога</i>	57
Плани врегулювання. Переговорний процес	63
Плани повоєнного відновлення України	65
Коментарі європейських та американських політиків	69
Реакція представників української громадськості.....	88
Реакція представників світової громадськості та бізнесу	93
Експертні оцінки	96
Додатки	106
<i>Додаток 1</i>	106
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №588/2023.....	106
<i>Додаток 2</i>	109
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №590/2023.....	109
<i>Додаток 3</i>	113
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №596/2023.....	113
<i>Додаток 4</i>	117
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №597/2023.....	117
<i>Додаток 5</i>	121
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №598/2023.....	121
<i>Додаток 6</i>	124
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №599/2023.....	124
<i>Додаток 7</i>	130
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №600/2023.....	130
<i>Додаток 8</i>	132
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №601/2023.....	132
<i>Додаток 9</i>	135
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №603/2023.....	135

Додаток 10	145
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №673/2023.....	145

Офіційна діяльність Президента України

Найкраще – щоб ми могли виробляти передові зразки зброї, щоб гарантувати безпеку Україні, і ми будемо виробляти – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Сьогодні був важливий звіт від міністра оборони Умерова: перші американські танки «Абрамс» уже в Україні. Готуємо їх, щоб посилити наші дії проти окупантів. І це буде суттєве посилення.

Працюємо й для того, щоб отримати всі інші так необхідні нам збройні можливості. Це стосується і F16 – триває підготовка пілотів та інфраструктури. Це стосується і далекобійної зброї – ми робимо все, щоб Україна могла робити більше для звільнення своєї території. Так само і з ППО. Щоб закрити всю територію нашої держави, потрібно більше систем, ніж у нас зараз є.

Найкраще – щоб ми могли виробляти і ППО, і інші передові зразки зброї. Це безальтернативно. Щоб гарантувати безпеку Україні. І ми будемо виробляти, крок за кроком побудуємо всі необхідні виробництва.

І, до речі, ми бачимо вже дуже чітку зацікавленість світу працювати з нами заради нової оборонної сили не лише України, але й наших партнерів. Нашого світу загалом – світу, який заснований на правилах та не терпить агресій і терору, які Росія намагається зробити нормою.

Сьогодні міністр стратегпрому Камишін доповів щодо підготовки першого Форуму оборонних індустрій: вже є понад 160 компаній, які будуть учасниками. 26 країн. Різні частини світу: Америка, Азія, Європа, Австралія. Виробники повного спектра озброєнь. Ми зробимо все, щоб об'єднати світ заради створення нового й потужного арсеналу для України та всіх захисників міжнародного права.

Провів сьогодні також наради щодо підсумків візиту в США й Канаду та зустрічей із лідерами держав-партнерів на полях Генеральної Асамблеї ООН. Усі домовленості, яких ми досягли, кожен перспективу для України – все маємо реалізувати якнайшвидше. Щодо кожного з напрямів визначаємо конкретного посадовця, який відповідатиме за виконання домовленостей.

Оборона, політична взаємодія, посилення й очищення інституцій, енергетика, відновлення.

Окрема увага – призначеній спецпредставниці США з питань відновлення України Пенні Пріцкер. Це дуже важливе призначення. Це чіткий символ довіри Америки до майбутнього України. Я провів зустріч у Нью-Йорку з пані Пріцкер, вона була й у Вашингтоні – на переговорах у розширеному складі з Президентом Байденом. (...).

Провів нараду і з урядовцями та Офісом щодо нашого зернового експорту. Скоординували подальші кроки та зафіксували досягнуті

результати. Перше: Європейська комісія підтримала дорожню карту взаємного моніторингу експорту зерна. Це повністю раціонально. Друге: поступово прибираємо емоції з цієї теми за більшістю питань. Робота із сусідами може й мусить стати цілком конструктивною, і Україна все для цього робить. Третє: я вдячний тим нашим партнерам, які не допустили порушень торговельних правил Євросоюзу та Угоди про асоціацію. Такої ж конструктивної спільної роботи, як і з Болгарією та Румунією, ми очікуємо від інших країн-сусідів. Євросоюз – це простір для взаєморозуміння та співпраці. Так і має бути.

(...). Я хочу подякувати всім нашим воїнам Повітряних сил, усім нашим зенітникам, воїнам мобільних вогневих груп, які щодня й щоночі відбивають російські ракетні та дроніві удари.

Лише під час однієї атаки проти України минулої ночі ворог використав 33 ударні засоби – «шахеда», ракети. Більшість із них – проти Одеси та області. Більшість із них збито. На жаль, не всі. На жаль, були влучання. Але 30 цілей із 33 були знешкоджені. Важливо пам'ятати, що кожна знешкоджена ціль – це врятовані життя. (...).

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №588/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 1)

Володимир Зеленський зустрівся з Президентом Національної ради Австрії ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із Президентом Національної ради Австрії Вольфгангом Соботкою (...).

Глава держави подякував Австрії за підтримку суверенітету й територіальної цілісності України, а також за вагому допомогу в подоланні наслідків російської війни проти нашої країни.

Володимир Зеленський високо оцінив готовність австрійської сторони приєднатися до реалізації Української формули миру. Він поінформував про подальші кроки в контексті практичної імплементації Формули миру, зокрема підготовку Глобального саміту миру.

Відбувся обмін думками щодо європейської інтеграції України та взаємодії з Австрією в цьому контексті. Глава держави поінформував про перебіг виконання рекомендацій Європейської комісії щодо статусу кандидата на членство в ЄС та відзначив важливість ухвалення позитивного рішення про започаткування переговорів про членство України у Євросоюзі. (...).

Глава держави наголосив на зацікавленості України в розширенні присутності австрійського бізнесу та реалізації спільних проєктів, які дадуть змогу створити нові робочі місця в нашій країні.

Володимир Зеленський і Вольфганг Соботка також обмінялися думками щодо актуальних питань співпраці у регіоні Східної Європи.

Наших українських дій проти держави-терориста буде більше – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Звіт за цей день. Провів Ставку. Кілька головних питань. Перше – конкретна ситуація на фронті, наші наступальні дії, оборонні операції. Важливі доповіді щодо Сходу, Півдня. Також щодо знищення логістики та штабів окупантів. Є хороші деталі. Гучні деталі. Я дякую всім українським воїнам, які відзначились!

Друге – забезпечення снарядами. Це тематика, якою займаємося щоденно. Постачання від партнерів. Пошук нових можливостей у світі – ми чітко знаємо, як забезпечити постачання. Та поступово збільшуємо обсяги нашого, українського виробництва. Це один із топових пріоритетів.

Сьогодні, до речі, окрім доповідей на Ставці була й окрема нарада з Мінстратегпромом.

Була на Ставці й окрема змістовна доповідь розвідки щодо ситуації в російському ВПК.

Чітко бачимо, які напрями тиску на Росію мають бути посилені, аби терористичні можливості не зростали.

Санкцій – недостатньо. Буде більше. Наших власних, українських дій проти держави-терориста теж буде більше. Поки триватиме агресія Росії, повинні відчуватись і втрати Росії.

І обов'язково – наша робота з партнерами, аби закінчити війну на українських умовах на основі нашої Формули миру. Цілком справедливої.

Сьогодні зустрівся з головою Національної ради Австрії – він був із візитом в Україні.

Детально обговорили наші зусилля, аби світова більшість приєдналася до реалізації Формули миру. І я ціную, що Австрія готова приєднатись.

Звичайно, обговорили й наш європейський рух. Я поінформував про реалізацію Україною семи рекомендацій Єврокомісії. І ми дуже розраховуємо на подальшу підтримку Австрією української європейської інтеграції.

(...). Кожної доби російські терористи б'ють по наших містах і селах ракетами та «шахедами». Майже щоночі в українському небі знищуються десятки дронів, різні типи ракет. На жаль, бувають влучання. Є падіння уламків... І незмінно наші рятувальники, наші поліцейські, лікарі, волонтери, комунальники – усі екстрені служби працюють 24/7, аби допомогти людям і зберегти нашу інфраструктуру.

Я хочу подякувати сьогодні саме таким людям, які відзначилися цими тижнями. На Одещині, у Полтавській області, на Черкащині. (...).

Про призначення А.Шевченка Радником Президента України: Указ Президента України №589/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Призначити ШЕВЧЕНКА Андрія Миколайовича Радником Президента України (поза штатом). (...).

Україна починає інформаційну кампанію на території РФ задля повернення депортованих українських дітей ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

У межах реалізації затвердженого Президентом Володимиром Зеленським плану дій Bring Kids Back UA розпочалася інформаційна кампанія «Знаєш – скажи!», спрямована на мотивування людей, які проживають на території Росії, протидіяти примусовій депортації українських дітей і сприяти поверненню юних українських громадян в Україну. (...).

Кампанія «Знаєш – скажи!» має на меті забезпечити системне висвітлення та роз'яснення резидентам Російської Федерації злочинної сутності примусового переміщення дітей. Крім того, кампанія передбачає надання особам, які перебувають на території Росії та володіють інформацією про депортованих українських дітей, можливості інформувати Україну про них. Результатом кампанії буде надання вітчизняним установам, які займаються питаннями повернення українських дітей на батьківщину, інформації про місце та обставини їхнього перебування в Російській Федерації. (...).

Президент України прийняв вірчі грамоти від новопризначених послів Франції, Великої Британії та Канади ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент Володимир Зеленський прийняв вірчі грамоти від новопризначеного Посла Французької Республіки в Україні Гаеля Весьєра, Посла Великої Британії в Україні Мартіна Гарріса й Посла Канади в Україні Наталки Цмоць.

Урочиста церемонія традиційно відбулася на території Національного заповідника «Софія Київська» в столиці.

Під час розмови з французьким Послом Гаелем Весьєром Глава держави подякував Франції та Президенту Еммануелю Макрону за оборонну та гуманітарну підтримку нашої країни в часи розв'язаної Росією повномасштабної війни.

Володимир Зеленський окреслив ключові пріоритети щодо подальшої оборонної підтримки з боку Франції з урахуванням потреб українських захисників на полі бою. Було відзначено плідну взаємодію відповідних відомств двох країн, підтримку від французької сторони у підготовці Форуму оборонних індустрій.

Особливу увагу було приділено актуальним питанням інтеграції України до ЄС і НАТО, а також підготовці двосторонніх заходів на найближчий час.

Окремо було обговорено започаткування перемовин щодо укладення між Україною та Францією двосторонньої угоди про безпекові гарантії на базі Спільної декларації «Групи семи» про підтримку нашої країни, ухваленої на саміті НАТО у Вільнюсі.

Під час зустрічі з Послом Великої Британії Мартіном Гаррісом наголошувалося на безпрецедентно міцному партнерстві між двома країнами.

Президент України зупинився на ключових пріоритетах подальшої оборонної співпраці, наголосивши на необхідності посилення української системи ППО.

Глава держави особливо відзначив роль британського уряду в організації тренувань українських військових на території Сполученого Королівства.

Також було обговорено виклики, які постають перед нашою країною, зокрема в осінньо-зимовий період.

Окрему увагу приділили питанням об'єднання міжнародних зусиль довкола реалізації запропонованої Україною Формули миру, інтеграції нашої країни до НАТО та її внеску в забезпечення глобальної продовольчої безпеки.

Зі свого боку Посол Мартін Гарріс наголосив, що радий повернутися працювати до Києва, де у 2003 – 2008 роках він був заступником глави місії у британському Посольстві.

Дипломат також відзначив, що вручення вірчих грамот відбувається на території «Софії Київської». (...).

З Послом Канади Наталкою Цмоць було обговорено домовленості, досягнуті під час нещодавнього візиту Президента України до Канади, який укотре підтвердив особливе партнерство між двома країнами. (...).

Глава держави прийняв вірчі грамоти від нових послів Естонії, Словенії, Угорщини та ЄС ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський прийняв вірчі грамоти від новопризначеного Посла Естонської Республіки в Україні Аннелі Кольк, Посла Республіки Словенія в Україні Матеї Превольшек, Посла Угорщини в Україні Антала Хеізера та Посла Європейського Союзу в Україні Катаріни Матернової.

Під час зустрічі з Послом Естонської Республіки, яка відбулася на території Національного заповідника «Софія Київська», Володимир Зеленський подякував Естонії за непохитну й предметну підтримку України під час повномасштабної російської агресії.

Зі свого боку Посол Аннелі Кольк зазначила, що для неї честь працювати в Україні й перебувати сьогодні серед українців, вона мріяла про це.

Спілкуючись із Послом Словенії Матеєю Превольшек, Глава Української держави відзначив вагому допомогу з боку цієї країни, насамперед 10 пакетів оборонної підтримки, а також гуманітарну допомогу, надану з початку широкомасштабної російської агресії. (...).

Під час зустрічі було відзначено, що Словенія, яка з 2024 року буде непостійним членом Ради Безпеки ООН, докладатиме максимум зусиль для наближення сталого та справедливого миру для України.

Під час зустрічі з Послом Угорщини Анталом Хеізером Володимир Зеленський висловив сподівання на участь угорського керівництва в другому Міжнародному саміті щодо продовольчої безпеки.

Глава держави окремо порушив тему експорту української аграрної продукції. Було наголошено на необхідності досягнення взаємоприйняттого рішення за результатами переговорів профільних відомств двох країн.

Було обговорено взаємодію в контексті європейської інтеграції України.

Вітаючи з призначенням нового Посла ЄС в Україні Катаріну Матернову, Президент зазначив, що євроінтеграція є одним із ключових пріоритетів для нашої країни, дуже важливим для всього українського суспільства – і для цивільних, і для військових. (...).

Володимир Зеленський поспілкувався з актором Марком Стронгом, який став амбасадором United24 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський поспілкувався в режимі відеозв'язку з британським актором Марком Стронгом, який став амбасадором платформи United24 і підтримав напрям «Освіта і наука». (...).

За словами Володимира Зеленського, надзвичайно важливо допомогти українським дітям здобувати якісну освіту попри повномасштабну війну. А півтора мільйона з них сьогодні навчаються дистанційно, і потрібно повернути їх у шкільні класи. (...).

Зі свого боку Марк Стронг зазначив, що для нього честь стати голосом українських дітей у світі задля того, щоб у них було краще майбутнє. (...).

5 серпня, у свій день народження, Марк Стронг узяв участь у благодійному матчі Game4Ukraine у Лондоні, метою якого було зібрати кошти на відновлення Михайло-Коцюбинського ліцею на Чернігівщині. (...).

Нашим воїнам потрібно більше інструментів, щоб знищувати російські ракети, ударні дрони та авіацію – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(...). Короткий звіт за цей день – довгий і насичений, багато нарад, різні зустрічі...

Ранковий селектор – доповіді військових, СБУ, МВС. Зокрема, щодо російських обстрілів та ліквідації їхніх наслідків.

Окрема увага – Херсону, Херсонщині. Цими днями Росія з особливою жорстокістю обстрілює Херсон, Берислав, села Херсонської області. Артилерія, керовані авіабомби. По будинках, фермах, по звичайних магазинах та інфраструктурі. Свідомий терор окупанта. Мої співчуття всім, хто втратив рідних і близьких!

І я дякую кожному й кожній, хто працює і в цій області – на Херсонщині, – і в усіх інших наших регіонах, які зазнають подібних ударів. Харківщина, Донеччина, Запоріжжя, північні області. Надзвичайно важливо, щоб попри все були і рятівники, і порятунок. Коли вони є, коли життя рятується, терор не перемаже. (...).

Окреме доручення – військовим, будуть окремі доручення й усім, хто займається міжнародним напрямом: нашим воїнам потрібно більше інструментів, щоб знищувати і російські ракети, і «шахеда» та інші ударні дрони, і російську авіацію. І я вдячний усім у світі, хто вже допомагає та готовий збільшити допомогу нашій державі саме такими засобами, які здатні забезпечити більше захисту від російського терору.

Прийняв сьогодні вірчі грамоти від послів – сім послів, які починають працювати в Україні. Велика Британія, Франція, Естонія, Канада, Угорщина, Словенія та Європейський Союз. Поспілкувався з усіма. Вони налаштовані на максимально продуктивну роботу з Україною, і впевнений: саме така робота потрібна зараз усім нам, усім у світі, хто прагне наблизити завершення війни. Наблизити нашу спільну перемогу.

Маємо відтепер і нового амбасадора нашої фандрейзингової платформи United24. Ним став британський актор Марк Стронг. (...). Його метою будуть збори коштів на відбудову українських шкіл. Наше завдання – дати всім українським дітям можливість навчатись у школі, а не дистанційно там і тоді, де й коли це авжеж дозволяють безпекові умови.

До речі, завдяки United24 уже зібрано понад 470 мільйонів доларів. Майже пів мільярда благодійних внесків із більш як 110 країн світу. Різні країни, різний рівень внесків. Це й люди допомагають – звичайні люди, і компанії. Я дякую всім!

(...). Провів сьогодні кілька підготовчих нарад. Ще в цьому місяці ми плануємо потужні заходи для посилення держави та вже працюємо над змістовним наповненням жовтня та листопада. Україна буде сильнішою. Україна матиме більше можливостей для свого захисту. (...).

Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня працівників освіти: Указ Президента України №590/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 2)

Президент зустрівся з державним секретарем Великої Британії з питань оборони ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із новопризначеним державним секретарем Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії з питань оборони Грантом Шаппсом (...).

Глава держави подякував Великій Британії за потужну фінансову, оборонну та гуманітарну підтримку України під час війни. (...).

Володимир Зеленський високо оцінив рівень співпраці зі Сполученим Королівством в оборонній сфері, що дає змогу суттєво розширювати спроможності української армії на полі бою, зокрема завдяки далекобійній зброї.

Співрозмовники також обговорили питання посилення української ППО, що особливо важливо напередодні зимового періоду.

Окремо було відзначено ухвалення «Групою семи» на Вільнюському саміті НАТО Спільної декларації про підтримку України та початок переговорів із Великою Британією про укладення відповідної двосторонньої угоди щодо безпекових гарантій для України.

Лише питання часу, коли Україна де-юре стане членом НАТО – Володимир Зеленський за результатами зустрічі з Єнсом Столтенбергом у Києві ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із Генеральним секретарем НАТО Єнсом Столтенбергом, який прибув до нашої країни з візитом.

«Я радий вітати в Україні Генерального секретаря НАТО, радий нашій змістовній розмові. Сьогодні це вже розмова де-факто союзників, і питання часу, коли Україна де-юре стане членом Альянсу. Ми робимо все, щоб наблизити цей час», – сказав Глава держави під час спілкування з представниками ЗМІ за результатами переговорів із Єнсом Столтенбергом у Києві.

Президент відзначив результати співпраці України й НАТО, у межах якої створено оборонні коаліції. На його переконання, членство нашої держави в Альянсі буде абсолютно природним і таким, що посилює і Україну, і НАТО.

«Сьогодні ми обговорили з паном Генеральним секретарем усі ключові оборонні питання, які потребують уваги: реальну ситуацію на полі бою та потреби українських воїнів. Упевнений, ми можемо й надалі тиснути на агресора так, щоб Росія лише відступала і втрачала. І це правильна тактика», – наголосив Володимир Зеленський.

Сторони обговорили захист від російського терору, посилення тиску на Росію та зміцнення повітряного щита України. Зокрема, ішлося про можливість постачання додаткових систем ППО державами – членами НАТО.

«Генеральний секретар погодився докласти особистих зусиль для нашої підтримки, для мобілізації держав – членів Альянсу саме з цією метою.

Нам потрібно разом пройти цю зиму, захистити нашу енергетичну інфраструктуру та життя людей», – зауважив Президент.

Також було детально обговорено подальшу роботу задля зближення України й НАТО. Як наголосив Глава держави, започаткований на Вільнюському саміті новий формат співпраці – Рада Україна – НАТО має забезпечити рух нашої держави до Альянсу та практичну взаємодію.

«Спільно з НАТО працюємо над підготовкою нового документа – адаптованої Річної національної програми, яка визначатиме практичні кроки для досягнення Україною відповідності принципам і стандартам Альянсу», – заявив Володимир Зеленський.

Окремо Президент України і Генеральний секретар НАТО обговорили саміт Альянсу, який відбудеться наступного року у Вашингтоні. Сторони погодилися, що цей саміт має стати результативним для України та НАТО.

«З цією метою наші команди невідкладно розпочнуть підготовку відповідних спільних дій», – акцентував Глава держави.

Єнс Столтенберг зі свого боку зазначив, що Україна має потужну підтримку з боку всіх країн – членів НАТО. За його словами, члени Альянсу продовжать надавати Україні найсучасніші засоби для відбиття російського вторгнення, зокрема танки, сучасні системи ППО, а також тренуватимуть пілотів для літаків F-16.

«Що сильнішою стане Україна, то ближче ми підійдемо до припинення російської агресії», – наголосив Генеральний секретар.

«НАТО стоятиме поряд з Україною так довго, як буде потрібно», – додав Єнс Столтенберг.

Володимир Зеленський зустрівся з міністром збройних сил Франції (Президент України Володимир Зеленський).

Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із міністром збройних сил Франції Себастьєном Лекорню (...).

Глава держави відзначив усебічну допомогу Україні з боку Франції. Він високо оцінив особисту роль Президента Еммануеля Макрона в підтримці міжнародних ініціатив нашої держави та ухваленні рішень щодо зміцнення українських сил оборони.

«Хочу окремо подякувати Президенту Франції Макрону за те, що всі наші домовленості дали потужний результат у вигляді зміцнення української армії», – сказав Володимир Зеленський.

Під час зустрічі було детально обговорено подальші кроки з посилення обороноздатності України за підтримки Франції, зокрема можливості започаткування спільного виробництва певних видів озброєння.

Глава держави відзначив ефективність наданої Францією військової допомоги, зокрема зенітно-ракетних комплексів SAMP/T, самохідних артилерійських установок Caesar та далекобійних ракет SCALP-EG.

Окрему увагу було приділено посиленню української ППО, що особливо важливо напередодні зимового періоду.

Володимир Зеленський також вручив Себастьяну Лекорню орден «За заслуги» II ступеня за вагомий особистий внесок у зміцнення міждержавної співпраці, підтримку державного суверенітету й територіальної цілісності України.

Робитимемо все, щоб гарантувати убезпечення України та всієї Європи від російського радіаційного шантажу – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Потужний міжнародний день сьогодні. Зустрічі та переговори з партнерами. Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг був у Києві – плідні переговори. Не лише про наш захист зараз, а й про наш стратегічний захист, спільний захист усіх у Європі.

Україна заслуговує стати членом НАТО і стане. Обов'язково. І це не просто наша українська амбіція. Це єдина дієва безпекова перспектива для Європи, яка гарантує реальний тривалий мир.

Працюємо над тим, щоб був практичний прогрес у питанні про членство в Альянсі.

Обговорили сьогодні й роботу нашого формату – Ради Україна – НАТО. Те, що можемо зробити, використовуючи цей формат. Хороша зустріч.

Провів переговори також з міністром оборони Франції. Сьогодні. А напередодні – з міністром оборони Великої Британії. Ключові партнери. Дуже вагома співпраця, яка вже є, і ще більш вагома, якої можемо досягти.

Говорили, зокрема, і про посилення наших воїнів, і про загальну стратегію нашої перемоги у війні. Працюємо і над тим, щоб було спільне виробництво необхідної нам зброї – необхідної і Україні, і нашим партнерам.

Я дякую Франції, я дякую Великій Британії та всім нашим партнерам – кожному лідеру, кожній державі, які разом із нами протистоять російському терору й наближають такий потрібний мир.

Є результат і на майданчику МАГАТЕ – Україна увійшла до складу Ради керуючих цієї організації. Міжнародного агентства з атомної енергії. І це не лише підкреслює нашу міжнародну безпекову роль, а й дає реальні можливості Україні впливати на ухвалення рішень, які обов'язкові для всіх членів МАГАТЕ, для всієї міжнародної спільноти. (...).

І фронт. Куп'янський напрямок, Лиманський, Бахмутський, Мар'їнка, Авдіївка, Шахтарський, наші південні напрямки. Я дякую всім вам за міцність! Я дякую кожному й кожній, хто зараз у бою, на бойових постах, на бойових завданнях!

Працюємо, щоб у вас було більше зброї, більше потужної та ефективної зброї! Нашої української зброї. І це буде. (...).

Про присвоєння О. Гребенщикову звання Герой України: Указ Президента України №591/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» ГРЕБЕНЩИКОВУ Олексію Євгеновичу – майору. (...).

Про присвоєння К. Перетятку звання Герой України: Указ Президента України №592/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» ПЕРЕТЯТКУ Кирилу Олександровичу – підполковнику. (...).

Про присвоєння І.Харченку звання Герой України: Указ Президента України №593/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» ХАРЧЕНКУ Ігорю Васильовичу – капітану. (...).

Про присвоєння С. Кухаренку звання Герой України: Указ Президента України №594/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» КУХАРЕНКУ Семену Вадимовичу – підполковнику. (...).

Про присвоєння О.Марчуку звання Герой України: Указ Президента України №595/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» МАРЧУКУ Олександрю Дмитровичу – підполковнику. (...).

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №596/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 3)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №597/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 4)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №598/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 5)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №599/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 6)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №600/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 7)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №601/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 8)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №603/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 9)

Президент України ушанував пам'ять жертв Бабиного Яру ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

У 82-гі роковини трагедії Бабиного Яру Президент України Володимир Зеленський ушанував пам'ять жертв масових розстрілів нацистами мирних жителів в окупованому Києві в роки Другої світової війни.

Глава держави встановив лампадку до пам'ятного знака «Менора» на території Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр».

У вшануванні пам'яті розстріляних євреїв та інших жертв нацистів також узяли участь: керівник Офісу Президента Андрій Єрмак, Праведник народів світу Василь Назаренко, родичі й нащадки жертв Бабиного Яру, Праведників, колишні в'язні гетто й нацистських концтаборів, рабини.

Представники іудейських релігійних організацій прочитали поминальну молитву. (...).

Володимир Зеленський відзначив героїзм Праведників народів світу.

«Дуже важливо завжди пам'ятати історію, не забувати. Тому що «Ніколи знову!» – це не порожні слова», – наголосив Глава держави.

Від імені Президента також встановлено кошики квітів до пам'ятника громадянам, страченим нацистами в Бабиному Яру, та до пам'ятників українській письменниці Олені Телізі й розстріляним нацистами ромам.

Глава держави провів зустріч із президентом ЄБРР ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із президентом Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) Оділь Рено-Бассо, яка перебуває з візитом у нашій країні.

Глава держави висловив подяку ЄБРР за незмінну й тверду підтримку нашої країни в протидії повномасштабному російському вторгненню та фінансування банком проєктів із розвитку України.

Володимир Зеленський зауважив, що в нашу країну навіть під час війни надходять інвестиції, але для відновлення й стабільного економічного розвитку їх обсяги мають бути значно більшими.

«Якщо ми матимемо надійну систему ППО та робочі місця, люди повертатимуться в Україну навіть зараз, поки триває війна. І наша країна не лише битиметься за свою свободу, а й продовжуватиме жити», – зазначив Президент.

За його словами, Україна зацікавлена у продовженні співпраці з ЄБРР, зокрема у сфері енергетичної безпеки, фінансуванні торгівлі, підтримці критично важливої інфраструктури та муніципалітетів, продовольчій безпеці, корпоративному секторі тощо.

Крім того, Глава держави наголосив на необхідності посилення фінансування реалізації проєктів у приватному секторі, а також залучення додаткового приватного капіталу для відновлення країни.

Президент ЄБРР зі свого боку відзначила, що економіка України стабілізувалася й продовжує працювати на значній частині території країни.

Вона розповіла про переговори з українським урядом і Прем'єр-міністром щодо підготовки країни до зимового періоду.

«Ми й надалі підтримуватимемо «Укренерго» в будівництві захисту від повітряних атак. Також ми працюємо з «Нафтогазом», щоб забезпечити великі запаси газу. Крім того, в нас є проєкт із «Укргідроенерго». І ми продовжуватимемо фінансування «Укрзалізниці» та транспорту», – повідомила Оділь Рено-Бассо.

За її словами, банк має намір сфокусуватися на проєктах у приватному секторі, зокрема на збільшенні виробничих потужностей у сільському господарстві. ЄБРР також співпрацює з банками у фінансуванні малого й середнього бізнесу, зокрема в напрямі страхування ризиків.

Оділь Рено-Бассо поінформувала, що ЄБРР працює над збільшенням свого статутного капіталу, що дасть змогу спрямувати додаткове фінансування на відбудову України.

Принциповість воїна – це продовження принциповості його родини та вчителя – Президент України напередодні Дня працівників освіти (Президент України Володимир Зеленський).

З нагоди прийдешнього Дня працівників освіти Президент України Володимир Зеленський вручив державні нагороди освітянам, а також сертифікати на отримання премії Глави держави переможцям міжнародних учнівських олімпіад і їхнім наставникам.

Президент зауважив, що цьогоріч професійний день освітян дуже особливий, оскільки збігається з Днем захисників і захисниць України, з Покровою, що надає йому надзвичайного сенсу.

«Принциповість воїна – це майже завжди продовження принциповості твоєї родини і твого вчителя. Будь-які можливості держави – це завжди відображення знань і талантів її людей, уміння людей реалізувати цей талант. Що захищають люди: світло чи темряву, порядність чи зло, життя чи неволю – усе це те, чого вони навчалися й чого навчилися, чого їх навчали. Буває – дистанційно, буває – безпосередньо, але завжди має бути щиро, інакше просто не спрацює», – сказав Глава держави, звертаючись до працівників освіти.

За його словами, від вихователя, вчителя, викладача, наставника людина на різних етапах свого життя бере більше, ніж просто знання й навички, – вона бере характер, принциповість, цінності. (...).

З нагоди Дня працівників освіти Глава держави вручив ордени князя Ярослава Мудрого V ступеня, «За заслуги» II та III ступенів, княгині Ольги I та III ступенів, а також присвоїв почесні звання «Народний вчитель України» та «Заслужений вчитель України».

Володимир Зеленський також вручив сертифікати на отримання премій переможцям міжнародних учнівських олімпіад та їхнім наставникам, виплата яких здійснюється з Фонду Президента України.

У 2023 році команди школярів з України в умовах воєнного стану взяли участь у семи міжнародних учнівських олімпіадах із математики,

фізики, хімії, біології, астрономії та астрофізики, географії, інформатики та вибороли 28 медалей різного гатунку: 1 золоту, 7 срібних та 20 бронзових.

Не лише завдяки силі нашої зброї, а й силі нашого духу та людяності в Україні ніколи не пануватиме зло – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Короткий звіт про цей день. Емоційний день.

Почав його із заходів у Бабиному Яру.

82-гі роковини масових розстрілів євреїв нацистами в Бабиному Яру.

Лише за кілька тих днів вересня 41-го року були вбиті понад 30 тисяч людей. Загалом у Бабиному Яру за час нацистської окупації були вбиті близько 100 тисяч людей. Євреї, також роми, українці. Представники інших народів.

Дуже важливо берегти пам'ять про ці жертви й про те зло, яке здійснило Голокост, було розбите й покаране.

Україна береже таку пам'ять. «Ніколи знову!» для нас, для України, для всього цивілізованого світу – це не порожні слова. І так завжди буде.

Дуже символічно, що саме сьогодні я зустрівся з нашими українськими вчителями – тими, від кого, власне, залежить збереження історичної пам'яті та багато в чому людяності.

Цієї неділі Україна відзначатиме День вчителя – день працівників і працівниць освіти.

Подякував сьогодні всім українським учителям, вихователям, викладачам, наставникам. Усім, хто виконує одну з найпочесніших місій у житті – навчає дітей того, що необхідно, аби не змарнувати свою долю та бути міцним на життєвому шляху.

Але навчання – це завжди більше, ніж здобуття знань і навичок та опанування професії. Це й характер, його сила. Це чіткість розмежування між добром і злом, яка приходить, коли вивчаєш людську культуру. Освіта готує і налагоджує моральний компас людини, щоб він працював і щоб завдяки цьому робота людини, життя людини збагачувало людяність. Це дуже важливо.

І ми бачимо, зокрема, по тому, що робить Росія, що таке, коли система освіти збанкрутувала. Коли моральний компас людей та всього суспільства зламаний. Зло тоді панує в такій країні.

В Україні цього ніколи не буде. Не лише завдяки силі нашої зброї, а й завдяки силі нашого духу, силі українських характерів, нашої людяності, яка обов'язково перемаже.

Цей тиждень значно посилив нашу державу й наших людей. Ще й завтра будуть важливі для України новини – для наших воїнів, для всієї нашої держави.

Працюємо над тим, щоб і наступні тижні додали Україні міцності – внутрішньої міцності – та потрібної співпраці зі світом. Щоб світ нас чув, розумів і підтримував. Я дякую всім, хто допомагає! (...).

Про присвоєння О. Федорченку звання Герой України: Указ Президента України №604/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ФЕДОРЧЕНКУ Олександрові Івановичу – сержанту (посмертно). (...).

Про призначення державних стипендій видатним діячам освіти: Указ Президента України №605/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст Указу – за наведеним посиланням)

Про призначення довічних державних стипендій видатним діячам освіти: Указ Президента України №606/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст Указу – за наведеним посиланням)

Про присвоєння почесного найменування 5 окремії штурмовій бригаді Сухопутних військ Збройних Сил України: Указ Президента України №607/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З метою відновлення історичних традицій національного війська, зважаючи на зразкове виконання покладених завдань особовим складом 5 окремої штурмової бригади Сухопутних військ Збройних Сил України під час захисту територіальної цілісності та незалежності України, постановляю:

1. Присвоїти 5 окремії штурмовій бригаді Сухопутних військ Збройних Сил України почесне найменування «Київська» та надалі іменувати її – 5 окрема штурмова Київська бригада Сухопутних військ Збройних Сил України. (...).

Про присвоєння почесного найменування 145 окремому ремонтно-відновлювальному полку Сил логістики Збройних Сил України: Указ Президента України №608/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З метою відновлення історичних традицій національного війська, зважаючи на зразкове виконання покладених завдань під час захисту територіальної цілісності та незалежності України, постановляю:

1. Присвоїти 145 окремому ремонтно-відновлювальному полку Сил логістики Збройних Сил України почесне найменування «Миколаївський» та

надалі іменувати його – 145 окремий ремонтно-відновлювальний Миколаївський полк Сил логістики Збройних Сил України. (...).

Про присвоєння почесного найменування 143 об'єднаному навчально-тренувальному центру Сил підтримки Збройних Сил України: Указ Президента України №609/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З метою відновлення історичних традицій національного війська, зважаючи на зразкове виконання покладених завдань під час захисту територіальної цілісності та незалежності України, постановляю:

1. Присвоїти 143 об'єднаному навчально-тренувальному центру Сил підтримки Збройних Сил України почесне найменування «Поділля» та надалі іменувати його – 143 навчально-тренувальний центр «Поділля» Сил підтримки Збройних Сил України. (...).

Про присвоєння почесного найменування 131 окремому розвідувальному батальйону Сухопутних військ Збройних Сил України: Указ Президента України №610/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З метою відновлення історичних традицій національного війська, зважаючи на зразкове виконання покладених завдань під час захисту територіальної цілісності та незалежності України, постановляю:

1. Присвоїти 131 окремому розвідувальному батальйону Сухопутних військ Збройних Сил України почесне найменування «імені полковника Євгена Коновальця» та надалі іменувати його – 131 окремий розвідувальний батальйон імені полковника Євгена Коновальця Сухопутних військ Збройних Сил України. (...).

Про відзначення почесною відзнакою «За мужність та відвагу»: Указ Президента України №611/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З метою гідного вшанування мужності та героїзму, виявлених під час захисту державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності України, постановляю:

1. Відзначити почесною відзнакою «За мужність та відвагу» 24 окремий штурмовий батальйон «Айдар» 5 окремої штурмової бригади Сухопутних військ Збройних Сил України. (...).

Про присвоєння військового звання: Указ Президента України №612/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Присвоїти військове звання генерал-майора бригадному генералу ГЕРЕЗІ Дмитру Михайловичу – командувачу Сил підтримки Збройних Сил України. (...).

Про присвоєння військового звання: Указ Президента України №613/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Присвоїти військове звання бригадного генерала полковнику ЗАХАРЧУКУ Олегу Григоровичу – начальнику штабу – заступнику командувача повітряного командування «Захід» Повітряних Сил Збройних Сил України. (...).

Про присвоєння військового звання: Указ Президента України №614/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Присвоїти військове звання бригадного генерала полковнику СИДОРЕНКУ Михайлу Павловичу – начальнику 169 навчального центру Сухопутних військ Збройних Сил України. (...).

Про присвоєння військового звання: Указ Президента України №621/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Присвоїти військове звання бригадного генерала полковнику ПАВЛІКОВСЬКОМУ Анатолію Казимировичу – начальнику центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України. (...).

Про присвоєння військового звання: Указ Президента України №622/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Присвоїти військове звання бригадного генерала полковнику БОНДАРЕНКУ Артему Ігоровичу – начальнику Головного управління Служби безпеки України у м. Києві та Київській області. (...).

Про присвоєння військового звання: Указ Президента України №623/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Присвоїти військове звання бригадного генерала полковнику ПЕЛІНУ Олександрю Миколайовичу – начальнику Управління Служби безпеки України в Запорізькій області. (...).

Про присвоєння військового звання: Указ Президента України №624/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Присвоїти військове звання бригадного генерала полковнику ПІВНЕНКУ Олександрю Сергійовичу – командувачу Національної гвардії України. (...).

Про присвоєння військового звання: Указ Президента України №625/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Присвоїти військове звання бригадного генерала полковнику ФЕДОРІВУ Олегу Зіновійовичу – першому заступнику начальника Центру спеціальних операцій боротьби з тероризмом, захисту учасників

кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів Служби безпеки України. (...).

Про присвоєння спеціального звання: Указ Президента України №626/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Присвоїти спеціальне звання генерала поліції третього рангу полковнику поліції ПОВІДАШУ Юрію Леонідовичу – начальникові Департаменту оперативної служби Національної поліції України. (...).

Про присвоєння спеціального звання: Указ Президента України №627/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Присвоїти спеціальне звання генерала поліції третього рангу полковнику поліції ШАЙХЕТУ Сергію Олеговичу – начальникові Головного управління Національної поліції в Миколаївській області. (...).

Про відзначення почесною відзнакою «За мужність та відвагу»: Указ Президента України №629/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З метою гідного вшанування мужності та героїзму, виявлених під час захисту державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності України, постановляю:

1. Відзначити почесною відзнакою «За мужність та відвагу» Центр спеціальних операцій боротьби з тероризмом, захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів Служби безпеки України. (...).

Про відзначення почесною відзнакою «За мужність та відвагу»: Указ Президента України №630/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З метою гідного вшанування мужності та героїзму, виявлених під час захисту державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності України, постановляю:

1. Відзначити почесною відзнакою «За мужність та відвагу» 21 окрему бригаду охорони громадського порядку імені Петра Калнишевського Національної гвардії України. (...).

Про відзначення почесною відзнакою «За мужність та відвагу»: Указ Президента України №631/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З метою гідного вшанування мужності та героїзму, виявлених під час захисту державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності України, постановляю:

1. Відзначити почесною відзнакою «За мужність та відвагу» 31 бригаду імені генерал-майора Олександра Радієвського Національної гвардії України.

**Про відзначення почесною відзнакою «За мужність та відвагу»:
Указ Президента України №632/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).**

З метою гідного вшанування мужності та героїзму, виявлених під час захисту державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності України, постановляю:

1. Відзначити почесною відзнакою «За мужність та відвагу» 7 прикордонний Карпатський загін Державної прикордонної служби України.
(...).

**Про відзначення почесною відзнакою «За мужність та відвагу»:
Указ Президента України №633/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).**

З метою гідного вшанування мужності та героїзму, виявлених під час захисту державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності України, постановляю:

1. Відзначити почесною відзнакою «За мужність та відвагу» 24 прикордонний загін імені Героя України старшого лейтенанта Вячеслава Семенова Державної прикордонної служби України.
(...).

Про присвоєння почесного найменування 16 окремому батальйону охорони громадського порядку Національної гвардії України: Указ Президента України №634/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Ураховуючи бойові заслуги, мужність, зразкове виконання покладених завдань, високий професіоналізм особового складу 16 окремого батальйону охорони громадського порядку Національної гвардії України, постановляю:

1. Присвоїти 16 окремому батальйону охорони громадського порядку Національної гвардії України почесне найменування «Херсонський» та надалі іменувати його – 16 окремий Херсонський батальйон охорони громадського порядку Національної гвардії України. (...).

Про присвоєння почесного найменування 22 окремій бригаді з охорони дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав Національної гвардії України: Указ Президента України №635/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Ураховуючи бойові заслуги, мужність, зразкове виконання покладених завдань, високий професіоналізм особового складу 22 окремої бригади з охорони дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав Національної гвардії України, постановляю:

1. Присвоїти 22 окремій бригаді з охорони дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав Національної гвардії України почесне найменування «Київська Русь» та надалі іменувати її

– 22 окрема бригада з охорони дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав «Київська Русь» Національної гвардії України.

Про присвоєння О. Костенку звання Герой України: Указ Президента України №638/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» КОСТЕНКУ Олександровичу – штаб-сержанту. (...).

Про присвоєння В. Насонову звання Герой України: Указ Президента України №639/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» НАСОНОВУ Віктору Володимировичу – сержанту. (...).

Про присвоєння В. Матійчуку звання Герой України: Указ Президента України №640/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» МАТІЙЧУКУ Василю Васильовичу – солдату (померло). (...).

Про присвоєння Д. Шпаку звання Герой України: Указ Президента України №641/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ШПАКУ Дмитру Володимировичу – старшому солдату (померло). (...).

Про присвоєння Д. Шкурнову звання Герой України: Указ Президента України №642/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ШКУРНОВУ Дмитру Олександровичу – молодшому сержанту (по смертно). (...).

Про присвоєння Б. Шаропову звання Герой України: Указ Президента України №643/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ШАРОПОВУ Біжану Рашидовичу – солдату (по смертно). (...).

Про присвоєння Т. Чайці звання Герой України: Указ Президента України №644/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ЧАЙЦІ Тарасу Ігоровичу – лейтенанту (по смертно). (...).

Про присвоєння В. Торшину звання Герой України: Указ Президента України №645/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ТОРШИНУ Володимирі Володимировичу – підполковнику (по смертно). (...).

Про присвоєння О. Товстоного звання Герой України: Указ Президента України №646/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ТОВСТОНОГУ Олександрі Володимировичу – старшому лейтенанту (по смертно). (...).

Про присвоєння О. Тарахкалу звання Герой України: Указ Президента України №647/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ТАРАХКАЛУ Олегу Леонідовичу – капітану (помертно). (...).

Про присвоєння І. Банку звання Герой України: Указ Президента України №648/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» БАНКУ Івану Андрійовичу – головному сержанту (помертно). (...).

Про присвоєння О. Борису звання Герой України: Указ Президента України №649/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» БОРИСУ Олександрю Олександровичу – майору (помертно). (...).

Про присвоєння Р. Вовчику звання Герой України: Указ Президента України №650/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ВОВЧИКУ Роману Олеговичу – молодшому сержанту (помертно). (...).

Про присвоєння С. Воробцю звання Герой України: Указ Президента України №651/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ВОРОБЦЮ Степану Степановичу – капітану (помертно). (...).

Про присвоєння Д. Гранчару звання Герой України: Указ Президента України №652/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ГРАНЧАРУ Дмитру Борисовичу – молодшому сержанту (помертньо). (...).

Про присвоєння Є. Глобі звання Герой України: Указ Президента України №653/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ГЛОБІ Євгену Олександровичу – молодшому сержанту (помертньо).

Про присвоєння Т.Гур'єву звання Герой України: Указ Президента України №654/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ГУР'ЄВУ Тарасу Анатолійовичу – молодшому сержанту (помертньо). (...).

Про присвоєння А. Докторенку звання Герой України: Указ Президента України №655/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» ДОКТОРЕНКУ Андрію Миколайовичу – лейтенанту. (...).

Про присвоєння А. Дробіленку звання Герой України: Указ Президента України №656/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ДРОБІЛЕНКУ Андрію Івановичу – старшому лейтенанту (помертньо). (...).

Про присвоєння П. Думанському звання Герой України: Указ Президента України №657/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ДУМАНСЬКОМУ Павлу Романовичу – солдату (помертло). (...).

Про присвоєння Є. Зінов'єву звання Герой України: Указ Президента України №658/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ЗІНОВ'ЄВУ Євгенію Ельмановичу – солдату (помертло). (...).

Про присвоєння О. Колодяжному звання Герой України: Указ Президента України №659/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» КОЛОДЯЖНОМУ Олександрю Леонідовичу – старшому сержанту (помертло). (...).

Про присвоєння Н. Небожинському звання Герой України: Указ Президента України №660/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» НЕБОЖИНСЬКОМУ Назару Володимировичу – молодшому сержанту (помертло). (...).

Про присвоєння А. Коцику звання Герой України: Указ Президента України №661/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» КОЦИКУ Андрію Михайловичу – молодшому сержанту (помертло). (...).

Про присвоєння Д. Крамарю звання Герой України: Указ Президента України №662/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» КРАМАРЮ Дмитру Валерійовичу – молодшому сержанту (по смертно). (...).

Про присвоєння І. Ляшенку звання Герой України: Указ Президента України №663/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ЛЯШЕНКУ Ігорю Вікторовичу – полковнику (по смертно). (...).

Про присвоєння Б. Магальясу звання Герой України: Указ Президента України №664/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» МАГАЛЯСУ Богдану Ігоровичу – молодшому сержанту. (...).

Про присвоєння В. Невінському звання Герой України: Указ Президента України №665/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» НЕВІНСЬКОМУ Віталію Ігоровичу – капітану (по смертно). (...).

Про присвоєння В. Одуду звання Герой України: Указ Президента України №666/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ОДУДУ Вадиму Миколайовичу – майору (по смертно). (...).

Про присвоєння М. Римському звання Герой України: Указ Президента України №667/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» РИМСЬКОМУ Максиму Олександровичу – головному сержанту (помертню). (...).

Про присвоєння В. Поліщук звання Герой України: Указ Президента України №668/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ПОЛЩУКУ Василю Валерійовичу – молодшому сержанту (помертню). (...).

Про присвоєння Д. Подибайлу звання Герой України: Указ Президента України №669/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ПОДИБАЙЛУ Данилу Андрійовичу – солдату (помертню). (...).

Про присвоєння І. Павлишину звання Герой України: Указ Президента України №670/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ПАВЛИШИНУ Івану Івановичу – старшому сержанту (помертню). (...).

Про присвоєння Ф. Н. Аль Шамі звання Герой України: Указ Президента України №671/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» АЛЬ ШАМІ Фаресу Недалю – старшому лейтенанту (помертньо). (...).

Про присвоєння М. Ляху звання Герой України: Указ Президента України №672/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові постановляю:

Присвоїти звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» ЛЯХУ Максиму Сергійовичу – солдату (помертньо). (...).

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №673/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 10)

Ми закладаємо основу арсеналу вільного світу – виступ Президента України на першому Міжнародному форумі оборонних індустрій ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст виступу – за наведеним посиланням)

Зараз слушний час для створення в Україні військового хабу – Президент на зустрічі з представниками міжнародних оборонних підприємств ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із представниками оборонних компаній США, Великої Британії, Німеччини, Франції, Туреччини, Швеції та Чехії, які прибули до Києва для участі в першому Міжнародному форумі оборонних індустрій.

З української сторони у заході також узяли участь: міністр оборони Рустем Умеров, міністр з питань стратегічних галузей промисловості України Олександр Камишін, міністр закордонних справ Дмитро Кулеба, заступники керівника Офісу Президента Роман Машовець та Андрій Сибіга.

Співрозмовники обговорили перспективи партнерства та спільного виробництва озброєнь, зокрема з урахуванням воєнного досвіду України.

«Повітряний щит і розмінування – це на сьогодні два найбільших пріоритети для нас», – констатував Глава держави.

За словами Президента, йдеться як про засоби протиповітряної оборони, так і про виробництво систем попередження, розвідки тощо. (...).

Також, як зазначив Глава держави, Україна зацікавлена у виробництві далекобійних ракет та артилерії з новими можливостями.

На переконання Президента, саме комбінація новітніх технологій і військової тактики допоможе Україні перемогти у війні з російським агресором.

«Саме тому ми ставимо пріоритетом розвиток оборонного виробництва з використанням сучасних технологій, виробництва снарядів, ракет, дронів в Україні у співпраці зі світовими лідерами сфери та з використанням нашого досвіду їх експлуатації. Україна показала всьому світу, що насправді працює, і я думаю, що ми можемо ділитися цим досвідом», – зазначив Володимир Зеленський.

Як наголосив Глава держави, Україна готова запропонувати спеціальні умови компаніям, які виявлять готовність спільно з нашою країною розвивати оборонне виробництво.

«Це буде взаємовигідне партнерство. Думаю, що це добрий час і місце, щоб створити великий військовий хаб», – резюмував Президент.

Президент України зустрівся з міністром оборони Словаччини (Президент України Володимир Зеленський).

Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із міністром оборони Словацької Республіки Мартіном Скленаром, який прибув до Києва для участі в першому Міжнародному форумі оборонних індустрій.

Президент подякував Словаччині за військову та гуманітарну підтримку нашої країни з перших днів російської агресії. (...).

Глава держави поінформував про ситуацію на полі бою та першочергові потреби сил оборони України. Президент відзначив високий рівень оборонно-промислового комплексу Словаччини, що становить значний інтерес.

Було обговорено потреби нашої країни в галузі гуманітарного розмінування та відзначено потенціал співпраці у виробництві відповідного обладнання з локалізацією в Україні.

Наша держава може стати й обов'язково стане донором глобальної безпеки – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу (Президент України Володимир Зеленський).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Сьогодні вже можемо оцінити головний підсумок цього тижня для нашої «оборонки». Почався справді новий етап розвитку української оборонної промисловості.

Відбувся перший Форум оборонних індустрій. Дуже успішний. І він засвідчив глобальний інтерес до можливості працювати в Україні та з Україною у виробництві зброї та всього, що необхідно для реального захисту будь-якої вільної нації.

Наш новий формат з оборонними компаніями – це Альянс оборонних індустрій – станом на цей вечір має вже 38 компаній-учасниць. Вони представляють 19 країн світу. Це Сполучені Штати, Велика Британія, Німеччина, Швеція, Данія, Нідерланди, Канада, Болгарія, Австралія, Бельгія, наші балтійські друзі – Литва, Латвія та Естонія, а також це Чехія, Північна

Македонія, Словаччина, Іспанія, Хорватія та Фінляндія. Для старту це дуже потужно, і робота триває. Ще компанії будуть приєднуватися.

Плюс наші виробники підписали на Форумі 20 документів із компаніями-партнерами. Угоди, меморандуми. Кожен такий документ стає потім новим виробництвом або посиленням наявної співпраці.

Це домовленості про спільне виробництво, це обмін технологіями, це постачання компонентів. Виробництво порохів, виробництво боєприпасів. Це підготовка персоналу для нашої «оборонки». Окремо й дуже уважно розвиваємо українське виробництво дронів, наземних та морських автономних систем.

Загалом у нашому Форумі оборонних індустрій – і це тільки перший такий Форум – взяли участь понад 250 компаній. Серед них – десятки українських компаній.

Працюємо й над тим, щоб в Україні виробляти такі потрібні нам системи ППО – справді сильні.

Коли з часом побачимо та відчуємо в реальних діях максимальну збройну потужність України – наших виробників, нашого ОПК, нашої нової співпраці зі світом, – ми зможемо сказати, що початок цього був закладений саме зараз, саме в таких домовленостях, як на Форумі та як під час моїх візитів, зокрема в Америку, в Швецію та інші країни. Всі найсильніші вже співпрацюють або будуть співпрацювати з Україною.

Наша держава стане одним із ключових світових виробників зброї та оборонних систем. І це вже не просто амбіція чи перспектива, це потенціал, який почав реалізовуватися. Я дякую всім, чия робота – саме такі результати для України!

Зараз – і маємо говорити про це відверто – Україна є реципієнтом, отримувачем безпекової допомоги. Але наша держава може стати й обов'язково стане донором глобальної безпеки. Зокрема, завдяки нашій оборонній промисловості. Завдяки силі, стійкості та незламності нашого народу.

Завтра – дуже важливий день для України, для всіх наших людей. День захисників і захисниць України. Мільйонів, які не лише зберегли Україні гідне місце в історії людства, а й роблять так, що наш народ і наша держава не втрачають своєї історії, б'ються за своє життя та свободу й надихають боротьбою весь вільний світ.

Завтра ми особливо подякуємо всім нашим захисникам і захисницям. Завтра ми особливо вшануємо пам'ять тих, хто віддав своє життя заради України.

Вперше цей день – Покрова – буде 1 жовтня. І давайте зробимо для цього дня нашу нову традицію.

1 жовтня. Дев'ята ранку. Хоч би де ви були – на центральній вулиці вашого міста чи просто вдома, – давайте на хвилину зупинимось та вшануємо мовчанням пам'ять наших полеглих захисників і захисниць і

подумаємо про тих, хто зараз у бою, на бойових завданнях, на постах. Хто рятує життя. Хто захищає – в усіх сенсах цього слова – наш народ і державу.

Не було б сили й волі України, якби не всі, хто став на захист України. (...).

Звернення Президента Володимира Зеленського з нагоди Дня захисників і захисниць України ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст звернення – за наведеним посиланням)

У День захисників і захисниць України Президент вшанував пам'ять воїнів, які загинули за Батьківщину ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

У День захисників і захисниць України Президент Володимир Зеленський вшанував пам'ять українських воїнів, які віддали життя, захищаючи рідну землю.

Глава держави поклав квіти до Стіни пам'яті полеглих захисників України на Михайлівській площі в Києві.

Воїни почесної варти встановили до Стіни пам'яті вінок із квітами від українського народу.

У церемонії також взяли участь Прем'єр-міністр Денис Шмигаль, керівник Офісу Президента Андрій Єрмак, Високий представник Європейського Союзу із закордонних справ та безпекової політики Жозеп Боррель, секретар Ради національної безпеки та оборони Олексій Данілов, Головнокомандувач ЗСУ Валерій Залужний, представники уряду та військового командування.

Присутні вшанували пам'ять полеглих героїв хвилиною мовчання.

Треба кожен можливість обертати в наближення нашої перемоги – і перемога буде – Володимир Зеленський взяв участь у заходах до Дня захисників і захисниць України ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент Володимир Зеленський взяв участь у заходах до Дня захисників і захисниць України, який відтепер відзначається в нашій країні 1 жовтня.

В урочистостях на території Національного історико-архітектурного музею «Київська фортеця» взяли участь політичні та військові керівники держави, послі іноземних держав, українські захисники та члени їхніх родин, а також ліцеїсти Київського військового ліцею імені Івана Богуна, Військового ліцею Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Військово-морського ліцею, Державного ліцею-інтернату з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус» імені І. Г. Харитоненка ДПСУ, Юридичного ліцею імені Ярослава Кондратьєва Національної академії внутрішніх справ.

Звертаючись до присутніх, Володимир Зеленський зазначив, що сьогоднішній день об'єднує мільйони українців та українок, які захищають свободу й незалежність нашої держави, з багатьма поколіннями українського народу, які в різні часи боролися за волю та воювали заради України. (...).

Володимир Зеленський висловив переконання, що українська сміливість принесе мир нашій державі. (...).

Глава держави висловив вдячність усім, хто зміцнює нову й величну історію свободи для України та українців. (...).

У День захисників і захисниць України Президент вручив державні нагороди та взяв участь у складанні присяги військовими ліцеїстами ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З нагоди Дня захисників і захисниць України Президент Володимир Зеленський вручив високі державні нагороди українським військовослужбовцям, почесні найменування, відзнаки та бойові прапори військовим з'єднанням, а також узяв участь у складанні присяги ліцеїстами – вихованцями військових ліцеїв.

Вручення відбулося на території Національного історико-архітектурного музею «Київська фортеця» в присутності військово-політичного керівництва держави та іноземних дипломатів. (...).

Президент зазначив, що 585 днів повномасштабної російської війни та вісім років гібридної війни забрали багато хоробрих українських життів.

«Усі вони стали життям України. І перед усіма ними ми зобов'язані. Ми зобов'язані гарантувати волю для нашої держави», – наголосив він.

Присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять кожного й кожної, хто поклав своє життя заради України.

Володимир Зеленський передав орден «Золота Зірка» рідним підполковника Василя Богача, якого було удостоєно звання Героя України посмертно. З початку повномасштабного вторгнення РФ підполковник залишався в Маріуполі, особисто брав участь у знищенні та взятті в полон російських військовослужбовців. Унаслідок одного з ворожих авіаційних ударів по місту зазнав численних осколкових поранень. Загинув на початку травня 2022 року в госпіталі на «Азовсталі» після влучання туди надважкої авіабомби.

Найвищу державну нагороду з рук Президента отримали рідні сержанта Ігоря Колесніченка, якої його удостоєно посмертно. Торік у травні поблизу Новолуганського на Донеччині на спостережному пості сержант забезпечував знищення ворога, а потім вивів особовий склад з оточення на вигідніші позиції. Загинув, закривши своїм тілом побратима під час ворожого артобстрілу.

Президент також вручив орден «Золота Зірка» рідним загиблого льотчика – Героя України майора Данила Мурашка, який із перших днів війни до січня 2023 року здійснив 141 бойовий виліт. Знищив багато броньованої техніки, живої сили та складів агресора. Його літак був підбитий

ворожим винищувачем. Данило Мурашко до останнього намагався відвести свою машину від житлових будівель, через що не зміг безпечно катапультиватися та героїчно загинув.

Звання Героя України посмертно удостоєний також майстер-сержант Максим Стрижак, який із січня 2023 року з побратимами хоробро стримував наступ російських військ у районі Бахмута. Загинув 15 січня в бою з ворогом, який штурмував місто.

Орден вручено також родині загиблого Героя України – старшого лейтенанта Владислава Скворцова, який на початку війни відзначився під час боїв за Охтирку та звільнення Тростянця. У квітні 2022 року на Харківщині організував евакуацію поранених. Прикриваючи вогнем підрозділ, зазнав поранення, несумісного з життям.

«Золоту Зірку» отримали й батьки командира мінометної батареї, старшого лейтенанта Андрія Сороки, який торік улітку відзначився в боях поблизу Мар'їнки на Донеччині. Він також героїчно виніс важкопораненого побратима з поля бою.

Посмертно удостоєний звання Героя України й головний сержант роти вогневої підтримки Олександр Федорченко. У січні 2023 року завдяки його діям було своєчасно евакуйовано понад 60 поранених військовослужбовців. У березні на Донеччині його екіпаж потрапив під мінометний обстріл, і Олександр Федорченко зазнав смертельного поранення.

Орден одержали також рідні військового медика Євгена Храпка, який із 2014 року ніс службу добровольцем у зоні АТО на Донбасі, а з 2016-го – у складі ЗСУ. Після повномасштабного вторгнення РФ захищав Харків і брав участь у звільненні населених пунктів Харківської області, врятував життя багатьом військовослужбовцям. У червні 2022 року автомобіль з екіпажем Євгена наїхав на міну, внаслідок вибуху він загинув.

Крім того, Глава держави вручив орден «Золота Зірка» Герою України, пілоту армійської авіації майору Олексію Гребенщикову, який із перших днів війни самовіддано захищає Україну. У березні минулого року в надскладних умовах виконував завдання для підтримки захисників Маріуполя. У жовтні 2022-го – січні 2023-го планував операції під час звільнення Миколаївщини та правобережної частини Херсонщини.

Також найвищу державну нагороду вручено підполковнику Семену Кухаренку, який навесні та влітку 2023 року захищав населені пункти Донеччини, зокрема Бахмут. Завдяки успішній аеророзвідці зведеної групи та роботі групи операторів дронів-камікадзе було знищено багато живої сили й техніки ворога.

«Золоту Зірку» від Президента отримав підполковник Олександр Марчук, який у липні поточного року зі своїми підлеглими штурмував позиції російських військ на Запоріжжі. Зазнавши баротравми, продовжував уміло керувати підрозділом, без втрат вивів особовий склад через заміновану ділянку.

Звання Героя України з врученням «Золотої Зірки» присвоєно підполковнику Кирилу Перетятку, під керівництвом якого з липня до серпня 2023 року було знищено 65 повітряних цілей противника.

З рук Президента отримав орден також Герой України, льотчик армійської авіації капітан Ігор Харченко, який за час відбиття широкомасштабного вторгнення РФ здійснив 107 бойових вильотів. У березні брав участь в операції з підтримки захисників Маріуполя.

«Золоту Зірку» також вручено старшому лейтенанту Сергію Харченку, який із перших днів війни у складі батальйону Національної гвардії України знищив багато російських окупантів. Зазнав важкого поранення, але продовжив службу. Під час бою, що тривав понад 10 годин, уміло корегував вогонь артилеристів, у результаті чого було знищено майже 100 окупантів та близько 20 одиниць бронетехніки.

Володимир Зеленський також вручив відзнаку Президента України «Хрест бойових заслуг» чотирьом військовослужбовцям.

Глава держави передав українським захисникам ордени Богдана Хмельницького I-III ступенів, «За мужність» III ступеня, «За заслуги» III ступеня, ордени Данила Галицького.

Крім того, Президент вручив бойові прапори 47-й окремій механізованій бригаді Сухопутних військ, 1-й окремій бригаді спеціального призначення 9-го армійського корпусу Сухопутних військ, 37-й окремій бригаді морської піхоти Командування морської піхоти Військово-Морських сил, 65-му окремому береговому ракетному дивізіону 360-ї окремої берегової ракетної бригади Військово-Морських сил, 130-му окремому батальйону територіальної оборони 241-ї окремої бригади територіальної оборони Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Були вручені стрічки відзнаки Президента України «За мужність та відвагу» 201-й зенітній ракетній бригаді імені гетьмана Пилипа Орлика Повітряних сил, 24-му окремому штурмовому батальйону «Айдар» 5-ї окремої штурмової бригади Сухопутних військ, 21-й окремій бригаді з охорони громадського порядку імені Петра Калнишевського Національної гвардії України, 24-му прикордонному загону імені Героя України старшого лейтенанта Вячеслава Семенова Державної прикордонної служби України, Центру спеціальних операцій «А» Служби безпеки України.

Також передано стрічки почесних найменувань, що присвоєні 5-й окремій штурмовій бригаді Сухопутних військ (почесне найменування «Київська»), 22-й окремій бригаді з охорони дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав (почесне найменування «Київська Русь») Національної гвардії України, 131-му окремому розвідувальному батальйону Сухопутних військ (почесне найменування «імені полковника Євгена Коновальця»).

За участю Президента вихованці військових ліцеїв склали клятву ліцеїста. Її зачитав віце-сержант Київського військового ліцею ім. І. Богуна Костянтин Нікіфоров.

Клятву склали ліцеїсти Київського військового ліцею імені Івана Богуна, військового ліцею Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Військово-морського ліцею, державного ліцею-інтернату з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус» імені І. Г. Харитоненка ДПСУ, юридичного ліцею імені Я. Кондратьєва Національної академії внутрішніх справ.

Президент Володимир Зеленський привітав їх з цією важливою подією.

Офіційна діяльність дружини Президента України

Олена Зеленська в інтерв'ю CBS: Замало, щоб світ знав про насильство росіян проти українських дітей, – потрібне покарання злочинців ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Жертви насильства, вчиненого російськими військовими проти українських дітей, почнуть свідчити масово, коли побачать, що злочинці отримують покарання, і Україна розраховує на допомогу світу у встановленні справедливості в цьому питанні. Про це заявила перша леді Олена Зеленська в інтерв'ю CBS, яке вона дала під час візиту до Сполучених Штатів Америки.

Дружина Президента, зокрема, наголосила, що російські злочини щодо українських дітей – це свідоме залякування.

«Їх так багато, що це не можуть бути окремі випадки, це свідоме залякування. Коли у світі називаєш цифри, що наш Офіс Генпрокурора розслідує 231 факт сексуального насильства, вчиненого російськими військовими, що серед потерпілих 13 дітей: 12 дівчат і один хлопець, а наймолодшій жертві було лише 4 роки, бачиш щирий жах в очах слухачів. Але цього замало. Потрібне покарання. Жертви не почнуть свідчити масово, поки не побачать, що справедливість є», – зазначила перша леді.

Вона розповіла про понад 19 тисяч викрадених Росією дітей (це лише ті, про кого точно відомо) й про те, що Україна змушена звертатися до вільних країн світу, щоб пришвидшити їхнє повернення.

Олена Зеленська також наголосила на важливості психологічної реабілітації українців після того, що вони переживають під час війни, і розповіла про Всеукраїнську програму ментального здоров'я.

«У нас величезна потреба в психологах і психотерапевтах. І водночас українські лікарі здобувають такий потужний досвід у надважких умовах, що самі можуть ділитися ним. Міжнародні напрацювання, які ми запозичили в наших партнерів, довелося вдосконалити настільки, що програма стає унікальною. І тепер наші фахівці зможуть ділитися унікальним досвідом», – сказала дружина Президента.

Перша леді поінформувала про діяльність своєї фундації Olena Zelenska Foundation щодо гуманітарної, освітньої та медичної допомоги українцям.

Вона також акцентувала на своїх проєктах культурної дипломатії, зокрема з відкриття в бібліотеках світу українських книжкових полицок та аудіогідів українською у провідних пам'ятках.

«Культура робить нас тими, ким ми є. Якщо знищити культуру, буде легше знищити людей. Тривалий час багато проявів нашої культури вважалися російськими, це була колонізація. Зараз відбувається деколонізація культури. На жаль, світ мало про це знає. Виправляємо. Нам є

що показати світові, щоб сказати, хто ми є, що любимо, про що думаємо», – резюмувала Олена Зеленська.

Олена Зеленська провела відеозустріч із першою леді Німеччини Ельке Бюденбендер ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Перша леді України Олена Зеленська провела зустріч у відеоформаті з першою леді Німеччини Ельке Бюденбендер.

Дружина Президента України подякувала колезі за участь у третьому Саміті перших леді та джентльменів, який відбувся в Києві 6 вересня 2023 року.

«Як ви знаєте, центральною тематикою Саміту стало ментальне здоров'я. Ми обрали цю тему, розуміючи особливу важливість психічного стану для кожної людини на Землі, незалежно від країни, у якій вона живе. Адже війни, кризи, природні катаклізми, епідемії позначаються на кожному з нас, на нашій здатності жити й діяти», – наголосила Олена Зеленська.

У Саміті взяли участь 27 перших леді та джентльменів з усього світу. Зокрема, вісім перших леді та джентльменів приїхали до Києва особисто.

Саміт складався з трьох панелей. Модерував дискусії британський актор, письменник та активіст у сфері ментального здоров'я Стівен Фрай.

Вперше в історії Саміту функціонувала локація Mental Stage – друга сцена, на якій проводили додаткові панелі. Зокрема, діячі культури, серед яких режисери Шон Пенн, Бернар Анрі-Леві та Мішель Хазанавічус, обговорили вплив культури на ментальне здоров'я.

Крім того, для обговорення на всіх трьох панелях Саміту було представлено результати дослідження щодо ментального здоров'я та ставлення до нього в різних частинах світу. Опитування провела британська компанія Alligator Digital в 11 країнах, серед яких була й Німеччина.

«Рада поділитися з вами його результатами, які можуть бути корисними для вашої роботи», – зазначила Олена Зеленська, звертаючись до Ельке Бюденбендер.

Дружина Президента України наголосила, що ще одним важливим результатом Саміту став сателітний саміт міністрів охорони здоров'я різних країн, на якому започатковано унікальний проєкт «Міжнародне медичне партнерство». У його межах укладено 25 меморандумів про співпрацю між медичними закладами України та інших країн.

«Це дасть змогу швидше та ефективніше рятувати людські життя, які в Україні щодня під особливою загрозою через російську агресію. Це слугуватиме підтримці та посиленню медичної системи України, яка вже другий рік переживає страшне навантаження та випробування війною. Але ці меморандуми – двосторонні. Ми прагнемо не лише брати, а й давати. Фахівці із закордонних клінік отримують змогу запозичити у своїх українських колег досвід із порятунку життів у екстремальних умовах. Усі учасники зможуть проводити спільні операції, дослідження та навчання», – сказала перша леді України.

Олена Зеленська подякувала за участь у цьому проєкті федерального міністра охорони здоров'я Карла Лаутербаха та за всю підтримку з боку Німеччини у сфері охорони здоров'я. Саме ФРН є найбільшим партнером України в межах ініціативи щодо медичної евакуації за кордон для лікування та реабілітації українців, які постраждали внаслідок військової агресії з боку РФ. На сьогодні до Німеччини відправили вже понад 900 українських громадян, із яких понад 600 – важкопоранені військові.

Перша леді України акцентувала, що Саміт є цілорічною платформою, яка щодня працює для порятунку життів.

Аналітичний коментар за матеріалами онлайн-ЗМІ

Мирослава Степченко,
мол. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ

ПІДРИВ КАХОВСЬКОЇ ГЕС: ЯКА ДОЛЯ ЧЕКАЄ НА ВЕЛИКИЙ ЛУГ - САКРАЛЬНЕ МІСЦЕ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА

Російські терористи підірвали греблю Каховської ГЕС у ніч на 6 червня 2023 року. Після теракту Каховське водосховище обміліло й перетворилося на пустелю. Місцевість нині змінилась майже до невпізнання, величезні території висохли. Служба безпеки України відкрила кримінальне провадження за двома статтями - порушення законів та звичаїв війни та екоцид ([Ukrayina.pl](https://ukrayina.pl)).

Підри्व росіянами Каховської ГЕС став наразі найбільшою екологічною катастрофою за часи війни. Крім десятків зруйнованих населених пунктів, внаслідок теракту було повністю знищено екосистему водосховища, а також сильно постраждали території, що розташовані нижче по руслу Дніпра. Значної шкоди це завдало й Чорному морю, у яке зійшли тонни брудної води із побутовим сміттям ([RBC.UA](https://rbc.ua)).

Техногенна катастрофа у Херсонській області, яку спричинили росіяни, накрила водою поселення вниз до Дніпра, а з іншого боку — відкрила Великий Луг, який у 1955-1957 роках був знищений та затоплений тими ж росіянами під час будівництва Каховської ГЕС ([Вікна](https://vika.com.ua)).

Великий Луг творився Природою тисячоліттями: обширні весняні розливи річок, утворення намулами прируслових валів тощо. Оскільки вода повністю не поверталася після цих розливів у річкове русло, виникали заболочені плавні. Це була найбагатша територія в Європі - «країна квітів і звірів» ([КолоКрай](https://kolo.krai.com)).

Великий Луг – це сакральне місце для усього запорізького козацтва і загалом для козацтва України. «У його затопленні можна побачити злий задум радянської влади. Адже від затоплення цієї території окрім економічної, технічної користі, була ще й ідеологічна – стерти водою пам'ять про місце сили запорізьких козаків. Адже для нашої держави ця територія є «козацькою пуповиною», яка народила неймовірну кількість походів саме з цього місця, а також з Великого Лугу вийшла неймовірна кількість поколінь козаків. Цілі покоління воїнів, які приходили на Великий Луг для життя у Січі і служби у козацькому війську», – розповідає український історик Олександр Алфьоров ([ТСН](https://tsn.com.ua)).

«Великий Луг - один з найбільш важливих природних і історичних ландшафтів України. Цю ділянку було затоплено в 1955-1958 роках водами Каховського водосховища, попри те, що тут зберігається багато пам'яток Запорозької Січі та зустрічалася велика кількість рідкісних тварин і рослин. На 70 років Великий Луг був втраченим для природи, науки та української ідентичності. Але 6 червня 2023 року, внаслідок підриву російськими військовими греблі Каховської ГЕС, водосховище за кілька тижнів перестало існувати, що поставило Україну на роздоріжжя. Тепер необхідно прийняти історичне рішення», - вважають науковці ([УНІАН](#)). Вони кажуть, що вже зараз варто взяти під державний контроль ці історичні місця, а ще провести фахові археологічні обстеження і не допустити мародерства та діяльності чорних археологів.

Між іншим на дні водосховища, де вода вже зійшла, місцеві мешканці знаходять старі поховання, які понад 70 років перебували під водою ([ТСН](#)).

Після підриву росіянами Каховського водосховища нашим археологам відкрились величезні території для досліджень. Вчені вже знайшли залишки козацької церкви і старовинний човен, вік якого може сягати 500 років. Але поки науковці організовують експедицію, «чорні» археологи уже активізувалися у пошуках скарбів, чим можуть завдати непоправної шкоди українській науці ([RBC.UA](#)).

Географічне положення Великого Лугу стало основною причиною його затоплення — він просто опинився на дорозі амбіцій радянських високопосадовців. Водночас не можна заперечувати, що знищення історичної пам'яті зіграло на руку СРСР ([LVIV.MEDIA](#)).

Старший науковий співробітник Інституту географії НАНУ Іван Савчук у публікації для журналу «Локальна історія» наводить чотири завдання, які прагнуло вирішити керівництво СРСР, коли ухвалювало рішення про будівництво Каховського водосховища. Три з них – це збільшення зрошуваних земель, виробництво електроенергії та гарантоване судноплавство, аж із планами будівництва каналу до Азовського моря. Четвертий чинник був суто геостратегічним – у разі нападу на СРСР підриву гребель Дніпровського каскаду створював для наступаючих з заходу військ непрохідну для техніки смугу шириною у десятки кілометрів.

Додамо до цього переліку п'ятий пункт, як тепер виявляється, чи не найголовніший. Забуття реальної історії України. Росіяни трудилися над цим ще з 17-го століття. Наприклад, абсолютна більшість українських гетьманів не тільки не померли своєю смертю, а ще й поховання їхні були знищені. Аж 1962 року в румунському місці Галаці було знесено церкву, де був похований Іван Мазепа. У когось є сумнів у тому, що цей злочин було інспіровано радянським КДБ? Треба ж було утвердити у свідомості: «України не було і нема, її придумав Ленін»... ([Укрінформ](#)).

Уся історична спадщина загинула під товщею води разом із гектарами плавнів і лісами. Як втопили Великі Луги, дослідники точно могли б

відстежити за радянськими архівами. Однак вони за сімома замками — за поребриком. Але й без офіційних документів тих часів відомо.

«План перетворення природи — ще сталінської. У нас Січ — мати, Великий Луг — батько. І комплексно вирішили питання і енергетики, і шукайте свої січі з аквалангом», — каже координатор проєкту «Лікбез: історичний фронт» Кирило Галушко.

«Моїх колег екологів і ваших колег журналістів ще з 1950-х відправляли на заслання на Соловки за публікації про доцільність водосховища», — заявив голова Української природоохоронної групи Олексій Василюк ([UA/TV](#)).

На думку історика та реконструктора козацтва Дмитра Каднічанського першочерговою причиною створення ГЕС було не затоплення козацьких земель, а «... меліорація, подання води в Крим та електроенергія. Але однозначно перед побудовою мали дослідити, які саме землі затопляться. І затоплення давніх козацьких земель було на руку окупантам, оскільки так знищувалися наші історичні пам'ятки» ([LVIV.MEDIA](#)).

Такої думки і старший науковий співробітник Інституту археології НАН України Евеліна Кравченко: «тут люди трохи дофантазували. З точки зору простої логіки - там низина і коли планували греблю і північнокримський канал, то вони все робили по низинних частинах Нижнього Подніпров'я, щоб менше докладати зусиль. Це пов'язано з рельєфом. Але все одно вони зробили це неграмотно, бо для функціонування системи застосовувались насоси для перекачування води, треба було штучно тримати рівень води» ([РБК-Україна](#)).

У Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів України повідомили, що нині водосховище засіяли конюшиною, люцерною та іншими рослинами, щоб коріння утримувало пісок. Природоохоронці Національного природного парку «Кам'янська Січ» насіяли рослини, аби запобігти пиловим бурям та розповсюдженню шкідливих рослин, такі як борщівник, амброзія.

Після підриву російськими окупантами греблі Каховської ГЕС, велика кількість населених пунктів України залишилася без водопостачання. Саме тому уряд почав будівництво магістрального водогону на ділянці «Інгулець – Кряжеве». Вчора відкрили його першу нитку, що забезпечить водою чверть населення Кривого Рогу. Про це повідомили в Міністерстві розвитку громад, територій та інфраструктури України ([Ukrayina.pl](#)).

Кабінет міністрів ухвалив рішення про виділення додатково ще 7 млрд грн для подальшого будівництва водопроводу, що дасть змогу забезпечити водою мешканців, які постраждали внаслідок підриву росіянами дамби Каховської ГЕС. Про це Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль сказав на засіданні уряду. Зокрема він зазначив, що «почала працювати перша нитка водогону на ділянці Інгулець – Кряжеве. Вона забезпечить водою 25% населення Кривого Рогу. Виконали роботи за рекордно короткі строки – 76

днів від часу підриву станції. Дякую всім, хто долучився до реалізації проєкту. На прокладання трьох ланок водогонів загальною протяжністю понад 144 км уряд першочергово виділив 1,5 млрд грн.» ([Ukrayina.pl](https://ukrayina.pl)).

Екологи провели дослідження, чому варто відродити Великий Луг, а не станцію та водосховище. Водосховище шкідливе цвітінням води, плюс накопичування на його дні небезпечного мулу. Все це призводить до забруднення довкілля – гине риба та птахи.

Олексій Василюк, голова правління громадської організації «Українська природоохоронна група» вважає: «Те, що сталося з Каховським водосховищем – справжня катастрофа. Водосховища у такому вигляді як зараз – це велика шкода для природи та реальна загроза для людей. На жаль, на цю проблему мало хто звертав увагу. Можна було б уникнути катастрофи, якби було прийнято рішення на протязі 10 років поступово спускати це водосховище, а вивільнені території відновлювати лісами. Це був би ідеальний для нас варіант. А так, через дії ворога сталося страшна екологічна катастрофа – все живе змило нижче ГЕС. Весь мул з важкими металами, який лежав на дні водосховища пішов у Чорне море і уже фіксується біля берегів Болгарії. Але найсильніше постраждала зона підтоплення на Херсонщині. Остання вода, яка буде витікати з водосховища буде найбільше насичена шкідливим мулом. Наслідки страшні, але це дає нам змогу задуматися: чи доцільно відновлювати Каховське водосховище, чи можливо варто зробити щось більш безпечне і що не матиме стільки негативних екологічних наслідків» ([ТСН](https://tsn.ua)).

Академік НАН України, геоботанік і доктор біологічних наук Яків Дідух: «Коли ці зарості затоплять, органіка перегниватиме і забруднюватиме повітря, бо проточність води незначна. Хоча це не ті масштаби, що спричиняють підвищення температури, але це суперечить доктрині охорони довкілля і боротьби з потеплінням» ([RBC.UA](https://rbc.ua)). Також він наголосив, що не варто повністю затоплювати водосховище, бо на це піде 8 років. За цей час там будуть високі дерева та високотрав'я.

Україні буде соціально, екологічно та економічно значно вигідніше відродити Великий Луг замість відновлення знищених росіянами Каховського водосховища і ГЕС. У цьому переконані експерти «Української природоохоронної групи», які провели дослідження «Чому слід відродити Великий Луг?». На їхню думку, ідея відродити Великий Луг як природну територію є не лише своєчасною, а й екологічно виправданою.

Зокрема, серед аргументів на користь відродження Великого Лугу експерти називають наступні:

Відновлення природних екосистем - основа сталого розвитку в Європі. Експерти нагадують, що у травні 2020 року Європейська Комісія презентувала «Стратегію біорізноманіття ЄС до 2030 року: Повернення природи в наше життя». Згідно з цим документом, половина територій країн Європи за сім років має стати заповідними (30%) і переведеними в природний стан (20%). На думку дослідників, рух України до ЄС

потребуватиме виконання цих цілей, й відновлення Великого Лугу може стати безпрецедентним та взірцевим проектом. Науковці вважають, що, враховуючи масштабність цього природоохоронного проекту, його цілком реально перетворити на загальноєвропейський.

Відродження Великого Лугу - в інтересах довкілля та населення. Експерти зазначають, що на місці Каховського водосховища в далекому минулому був найбільший у степовій зоні України природний ліс, й це могло б бути зручним для реалізації в Україні державних планів щодо збільшення лісистості і можливості виконати ці завдання природним шляхом. Експерти запевняють: відновлення квазіприродних екосистем на такій величезній площі має багато позитивних наслідків саме для довкілля. Що ж стосується населення, то спуск водосховища також матиме реальні плюси, вважають дослідники. Зокрема, для водного транспорту, сільськогосподарської діяльності, а також розвитку рекреації і туризму. У разі ж відбудови водосховища, можуть загостритися ті проблеми, які вже були: руйнування берегів, нагадують екологи: замулювання прибережної зони, загроза знищення садів, виноградників, заболочення лук, значне забруднення води та донних відкладів, затоплені кладовища і скотомогильники, хоча велике питання – чи дійсно це так.

Старший науковий співробітник Інституту археології НАН України Евеліна Кравченко розповідає: «Екологи кажуть не повторювати помилок Сталіна і його проектування з тими величезними будівництвами. Є набагато кращі проекти, які використовуються і в Європі, і в Саудівській Аравії, Еміратах, Кувейті, де за допомогою каналів і закритої води подається вода на місця, які треба зрошувати. Цю світову практику треба нам вивчити.

Навіть при доставці води в колекторній системі втрати становлять 30-40%, а випаровування від Каховського проекту складало більше 70%, за словами екологів. То про яку ефективність можна говорити? Нам треба добре подумати, чи варто відновлювати цю величезну махіну» ([RBC.UA](https://rbc.ua)).

Відновлення Каховської ГЕС – цілком не вигідний проект. Експерти наголошують, що у жодній країні ЄС ніхто б не фінансував і не реалізував такий проект, як будівництво нової ГЕС та заповнення водосховища розміру Каховського. Вони зазначають, що більшість країн ЄС займаються спуском значно менших водосховищ через їхню екологічну недоцільність і не будують нові. У дослідженні зазначається, що об'єм витрат, необхідний для реалізації такого проекту, виглядає абсолютно нераціонально, порівняно із тими потребами, які можна задовольнити винятково за рахунок водосховища. Експерти проаналізували, що найбільше питань у перші місяці без водосховища викликало питне водопостачання (міст Кривого Рогу, Нікополя та ін.) і зрошення. Зазначається, щонайближчим часом перебудова насосних станцій буде завершена. Це означає, що очікувати відбудови ГЕС абсолютно буде не потрібно, якщо водопостачання буде поновлене вже у найближчі місяці. Аналогічна ситуація і зі зрошенням, для якого вода також закачувалась у канали з водосховища, вважають дослідники ([УНІАН](https://uian.gov.ua)).

Підрив Каховської ГЕС 6 червня 2023 року завдав величезної шкоди населенню, екології, економіці країни. Однак питання, чи будуть відновлювати гідроелектростанцію, залишається відкритим. У суспільстві триває дискусія, чи необхідно це робити, чи, можливо, краще зберегти Великий Луг.

«Можливо, дійсно потрібно буде розглядати розширення природно-заповідного фонду, щоб зберегти ці території в природному стані. Це має бути комплексним рішенням», — висловив думку перший заступник міністра довкілля та природних ресурсів Олександр Краснолуцький ([UA|TV](#)).

А експерт з питань зміни клімату Національного екологічного центру України Георгій Веремійчик вважає: «Є погляд, що московські загарбники вчинили з Каховським гідровузлом подвійний злочин: перший — коли збудували його, другий — коли зруйнували його. Тож спільними зусиллями маємо знайти оптимальне рішення проблеми, і не в московській традиції» ([Національний екологічний центр України](#)).

Але варварський терористичний акт, який вчинили російські нелюди, підірвавши греблю Каховської ГЕС, крім очевидних трагічних наслідків — для екології, затоплених територій, економіки, для людей та звірів — повернув Україні те, на що явно не розраховував ворог. Як зауважив журналіст Дмитро Редько, «з підтопці вод витеклого Каховського водосховища, мов козацька Атлантида, постав Великий Луг — унікальна місцина, що її було знищено та спаплюжено при будівництві найнижчої за течією Дніпра електростанції з т.зв. Дніпровського каскаду. Близько 400 квадратних кілометрів островів та берегів тоді було затоплено дніпровською водою, під нею зникли чисельні села та хутори з багатовіковою історією, вода поглинула та сховала церкви, цвинтарі та родючі землі, які в другій половині 15-го століття стали колискою запорозького козацтва ([Укрінформ](#)).

Можливо, зараз ще надто рано обговорювати подальшу долю Великого Лугу та обмілілого Каховського моря. Що буде на його місці після війни — побачимо і вирішимо, коли російських загарбників буде остаточно викинуто з української землі. Великий Луг неможливо відновити у тому вигляді, яким він був до початку побудови Каховського водосховища, так само як водосховище не матиме попереднього вигляду навіть у разі його повоєнного відновлення. Але у будь-якому разі українське суспільство та, насамперед, українські центри прийняття рішень мають ретельно зважити всі чинники, щоб не припуститися помилок.

Міжнародна підтримка України

Політико-правова допомога

Норвегія запровадила заборону на в'їзд у країну автомобілів із російськими номерами з 3 жовтня ([УНІАН](#)).

Міністр закордонних справ Аннікен Хутфельдт:

Норвегія солідарна з союзниками та однодумцями у протидії жорстокій агресивній війні з боку Росії.

Ці обмеження торкнуться легкових авто місткістю до дев'яти пасажирських місць. Водночас автобуси та мікроавтобуси з десятьма і більше місцями все ще зможуть перетинати кордон у Сторскогу, який залишається єдиним пунктом перетину кордону між Норвегією та Росією.

Уряд в Осло наголошує, що будуть зроблені винятки для дипломатичних транспортних засобів, для автомобілів, що належать норвезьким громадянам і членам їхніх сімей, які постійно проживають в Росії, а також для поїздок, необхідних з гуманітарних причин, таких як гостра хвороба, смерть або сімейні похорони.

Форум оборонних індустрій: у Міноборони Франції розповіли про успішну поїздку до України ([УНІАН](#)).

У Києві відбувається міжнародний Форум оборонних індустрій. Напередодні заходу країну відвідав міністр Збройних сил Франції Себастьян Лекорню.

Лекорню відвідав Київ у супроводі представників близько двадцяти французьких компаній, які спеціалізуються на виробництві військової бронетехніки, артилерійських засобів, безпілотників, систем розмінування.

«Ці представники підписали близько двадцяти контрактів, листів про наміри чи меморандумів про взаєморозуміння з українськими промисловцями, що свідчить про мобілізацію французького промислового ноу-хау на підтримку Києва», – йдеться в повідомленні Міноборони Франції.

Міністр Збройних сил Франції Себастьян Лекорню наголосив, що Париж «збирається перейти від логіки продажів із запасів до логіки промислових партнерств». Франція має продемонструвати витримку у своїй підтримці України.

Президент України Володимир Зеленський:

Я привітав міністра оборони Франції Лекорню. Ціную всебічну підтримку Франції та зусилля президента Макрона щодо посилення нашої оборони, включаючи дуже ефективні SAMP/T, Caesar, SCALP-EG. Обговорили проекти спільного виробництва та посилення протиповітряної оборони України.

Франція прагне отримувати від України оборонні замовлення та брати участь у розмінуванні ([Цензор.НЕТ](#)).

Франція хоче не лише віддавати стару зброю та допомагати з системами протиповітряної оборони, а і заохотити Україну розміщувати оборонні замовлення та налагодити спільне виробництво.

Міністр збройних сил Франції Себастьян Лекорню:

Війна триватиме, існують обмеження на передачу техніки у французьких збройних силах. Чи будемо ми продовжувати це робити? Так, тому що завдяки нашим військовим програмам ми збираємося вивести з французької армії багато старого обладнання. Однак, якщо ми хочемо вистояти, ми повинні мати можливість «зв'язати» французьких виробників безпосередньо з українською армією.

Саме тому близько 20 французьких виробників зброї взяли участь у першому збройному форумі, організованому Україною з початку війни, відзначив Лекорню. Їм було важливо зустрітись з українськими компаніями, які можуть бути субпідрядниками французьких виробників.

Серед планів французів також вийти на ринок розмінування. «Завтра, коли війна закінчиться, якщо ми захочемо повернутися до роботи в цій великій сільськогосподарській країні, ми повинні будемо мати можливість очистити поля від мін. У нашій делегації є французький виробник, який виробляє наземні дрони, своєрідних роботів, які здатні виходити на поле бою і знешкоджувати міни, захищаючи сапера», - зазначив міністр збройних сил Франції.

Єврокомісія оприлюднила дані щодо боротьби онлайн-платформ проти дезінформації РФ ([Укрінформ](#)).

Єврокомісія оприлюднила звіт з дотримання Кодексу поведінки щодо дезінформації, до якого на добровільній основі приєдналися ключові міжнародні інтернет-платформи, зокрема Google, Meta, Microsoft, TikTok.

Віцепрезидент Єврокомісії Вера Йоурова:

Дезінформація все ще залишається одним із найбільших ризиків для європейської демократії в інформаційному полі, включаючи ті, що пов'язані із російською війною проти України та з виборами.

Єврокомісія оприлюднила приклади окремих розділів звіту з протидії дезінформації, що пов'язана із російською війною проти України.

Зокрема, у доповіді Google за період з січня по квітень 2023 року йдеться про те, що мережа YouTube припинила діяльність 411 каналів та 10 окремих блогів, які були долучені до скоординованої операції впливу через «Російське агентство з дослідження Інтернету» (IRA), що знаходиться на утриманні російської держави.

Своєю чергою, доповідь від мережі Meta містить інформацію про співпрацю з перевірки фактів з 26-ма міжнародними партнерами. Ця робота виконується на 22 мовах країн Євросоюзу, включаючи чеську й словацьку.

Мережа TikTok докладає зусиль із перевірки достовірності інформації російською, українською, білоруською та ще 17-ма мовами у партнерстві з агентством Reuters. У цьому контексті були перевірені 832 відео, пов'язані з війною, з яких 211 видалені з мережі за підсумками звірки фактів.

Microsoft у наданому звіті навів аналіз роботи пошукового сервісу Bing Search, який просував достовірну інформацію або знижував рівень менш достовірної інформації щодо 798 180 пошукових запитів, пов'язаних із війною в Україні.

У Литві росіян зобов'язали вивезти свої авто з країни ([УНІАН](#)).

Литовська митниця дозволила тільки транзит в Калінінградську область.

Власників машин з російськими номерами зобов'язали вивезти транспортні засоби з Литви. На виконання цієї вимоги дали шість місяців з дня в'їзду.

Литовський митний департамент оприлюднив вимоги до авто з російськими номерами. У документі зазначено, що машини, зареєстровані в РФ і в'їхали в Литву до 11 вересня 2023 року, повинні виїхати за межі країни протягом шести місяців з дня в'їзду.

Водночас дозволений транзитний проїзд в Калінінградську область або з неї, але за умови, якщо в авто знаходиться власник і оформлений документ спрощеного транзиту. В цьому випадку авто з російськими номерами може знаходитися на території Литви не більше доби.

Палата представників США схвалила виділення Україні \$300 млн ([УНІАН](#)).

Голосування відбулося пізно ввечері четверга, 29 вересня. Ці кошти були вилучені з проєкту оборонного бюджету США, за їхнє ухвалення голосували окремо.

Також у Палаті представників був ухвалений законопроект про витрати на оборону на суму 826 мільярдів доларів. Хоча обидва проєкти були схвалені, демократи побоюються, що виділення допомоги Україні в окремий законопроект буде представлений російською пропагандою як відмову від України.

Євросоюз продовжить тимчасовий захист для біженців з України ([УНІАН](#)).

Країни-члени Європейського союзу домовилися продовжити тимчасовий захист для громадян України з 4 березня 2024 до 4 березня 2025 року.

Виконуючий обов'язки міністра внутрішніх справ Іспанії Фернандо Гранде-Марласка Гомес:

ЄС буде підтримувати український народ стільки, скільки буде потрібно. Продовження статусу захисту дає впевненість більш ніж 4 мільйонам біженців, які знайшли притулок в ЄС.

Механізм тимчасового захисту ухвалили 4 березня 2022 року, через кілька днів після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Його автоматично продовжили на один рік.

Після досягнення сьогоднішньої політичної угоди Раді ЄС належить офіційно затвердити рішення про продовження тимчасового захисту.

Система тимчасового захисту забезпечує негайний та колективний захист переміщених людей, які не можуть повернутися до країни походження.

Її мета полягає в тому, щоб зменшити навантаження на національні системи надання притулку і дати можливість переміщеним людям користуватися узгодженими правами на всій території ЄС. Ці права включають: проживання; доступ до ринку праці та житла; медичну допомогу; соціальну допомогу; доступ до освіти для дітей.

Переговори про інтеграцію України до ЄС: консенсус досягнуто, але є нюанс ([УНІАН](#)).

Стратегія, спрямована на рух порядку денного, показала свою ефективність.

В Європейському союзі є загальний консенсус стосовно старту переговорів про інтеграцію України, однак до ухвалення остаточного рішення ще буде робота зі столицями.

Віцепрем'єр з європейської та євроатлантичної інтеграції Ольга Стефанішина:

Тут є загальний консенсус всіх держав-членів, навіть тих, хто більше виступає за Західні Балкани чи навіть за Грузію. Але всі розуміють, що перед тим, як ухвалювати рішення щодо цих країн, має бути ухвалене рішення щодо України.

Стратегія, спрямована на рух порядку денного, показала свою ефективність. Водночас позитивним є прогрес у виконанні семи рекомендацій з боку України. Після доповіді Єврокомісії Україна повинна буде працювати з державами членами індивідуально.

І на кожному етапі шляху, кожна держава-член може ставити власні питання, які не обов'язково стосуватимуться семи рекомендацій, щоб збудувати консенсус перед груднем 2023 року.

Наразі ситуація кардинально відрізняється від тієї, яка була, коли Україна тільки прагнула отримати статус кандидата на вступ. Сьогодні ж всі розуміють, що жодне інше рішення не може бути ухвалене, якщо не прийнято рішення щодо нашої країни.

Обхід санкцій проти Росії: Токаєв дав Німеччині обіцянку ([УНІАН](#)).

У ході зустрічі з канцлером Німеччини Олафом Шольцев **Президент Казахстану Касим-Жомарт Токаєв** сказав, що Казахстан підтримує контакти з відповідними організаціями:

І будь-яких побоювань німецької сторони щодо можливих дій, спрямованих на те, щоб обійти санкційний режим, мені здається, не повинно бути. (...). У Казахстану немає ніяких побоювань щодо територіальних домагань з боку Росії. Ми підтримуємо регулярні дружні контакти на двосторонній основі, а також в рамках відповідних інтеграційних об'єднань.

Перспективи членства України в НАТО: Столтенберг зробив заяву (УНІАН).

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг:

Україна близька до членства в Альянсі, як ніколи раніше. На спільному із президентом Володимиром Зеленським брифінгу у Києві він наголосив, що майбутнє України – в НАТО, передає кореспондент УНІАН.

Підтримка України на міжнародній арені продовжує зростати, у той час коли підтримка дій РФ – зменшується. За його словами, українці борються за свої родини та майбутнє, а Москва ж воює за імперські ілюзії. Після Вільнюського саміту у липні ми всі погодилися із тим, що Україна вступить до НАТО. І було ухвалено три історичних рішення для того, щоб це втілити у реальність.

Перше рішення – скорочення шляху України до НАТО завдяки усуненню вимоги щодо виконання плану дій щодо членства. Друге – узгодження програми, за якою українські збройні сили стануть повністю сумісними із арміями країн-членів НАТО. Третє – зміцнення політичних зв'язків НАТО та України на беспрецедентному рівні. Йдеться про створення комісії Україна-НАТО.

Ці три рішення означають, що Україна зараз ближча до НАТО як ніколи раніше... Майбутнє України – в НАТО. І ми працюємо над підготовкою до цього.

Заморожені активи РФ повинні бути використані для відновлення України, – США (УНІАН).

Суверенні активи Росії, заморожені Заходом, повинні бути використані для післявоєнного відновлення України. Юридичні команди проводять «надзвичайну роботу, щоб зрозуміти, що можна» робити з російськими активами.

Спеціальний представник президента США з відновлення економіки України Пенні Пріцкер:

По суті, якби я сказала не з юридичної точки зору, а з етичної і моральної, то враховуючи руйнування, які росіяни заподіяли Україні, ви знаєте, вони повинні внести свій внесок у відновлення України. З юридичної точки зору питання про те, як це зробити, перебуває в стадії розробки.

США заморозили російські суверенні активи на суму \$8 млрд, більша частина яких знаходиться в ЄС і Японії.

МАГАТЕ схвалило резолюцію про негайне повернення ЗАЕС під повний контроль України ([Укрінформ](#)).

Учасники 67 Генеральної конференції Міжнародного агентства з атомної енергії схвалили резолюцію про повернення Запорізької атомної електростанції під контроль України.

«Під час 67-ї сесії Генеральної конференції МАГАТЕ 69 країн підтримали резолюцію щодо ядерної безпеки в Україні. Резолюцію запропоновано Канадою, Фінляндією та Коста-Рікою. Серед іншого, вона закликає російську федерацію до негайного виведення всього військового та іншого неуповноваженого персоналу із ЗАЕС та повернення станції під повний контроль компетентних органів України відповідно до існуючої ліцензії, виданої Державною інспекцією ядерного регулювання України (ДІЯРУ)», - йдеться у повідомленні Міністерства енергетики України.

У документі МАГАТЕ висловлює стурбованість тим, що Російська Федерація не прислухалася до попередніх закликів Ради керуючих негайно припинити всі дії проти та на ядерних об'єктах в Україні та вивести свій військовий та інший персонал із Запорізької атомної електростанції.

Підкреслюється також важливість ядерної та фізичної безпеки під час мирного використання ядерних установок і матеріалів за будь-яких обставин, зокрема під час збройного конфлікту.

США ввели санкції проти найбільшого виробника титану в Росії ([ЛІГА.Бізнес](#)).

США оголосили про введення додаткових санкцій проти шести російських підприємств, пов'язаних з ВПК, а також про введення експортних обмежень проти п'яти великих компаній, зокрема найбільшого виробника титану в Росії. Про це повідомляє офіційний журнал федерального уряду США (офіційну публікацію документа запланували на 27 вересня).

Бюро з питань промисловості й безпеки, яке входить до структури Мінторгу США, вирішило ввести додаткові обмеження проти таких компаній: «Девайс Консалтинг»; «Грант Інструмент»; «СМТ-АйЛогик»; Streloy; ВСМПО-АВІСМА.

За інформацією Міністерства фінансів, повторні санкції введені проти акціонерного товариства STAR, зареєстрованого в Пермі й пов'язаного з іранським авіаційним виробником. Крім того, до списку обмежень додані компанії «Лис Групп», Logistic International Servis, «Разрез полярный», «Скай 17», Streloy, офіси яких розташовані в Москві й Санкт-Петербурзі.

Військова допомога

Сім країн ЄС замовили для України артилерійські снаряди ([УНІАН](#)).

Сім з 27 країн Європейського союзу вже замовили артилерійські снаряди калібру 155 мм для України за схемою, яку блок погодив навесні.

Ці країни підписали угоди з Європейським оборонним агентством (EDA) на постачання снарядів для чотирьох «сучасних вогневих платформи, розроблених та виготовлених в Європі». Йдеться про французькі CAESAR, польські Krab, німецькі PzH2000 і словацькі Zuzana C/2000.

«Сім держав-членів вже розмістили замовлення на боєприпаси калібру 155 мм за прискореною процедурою EDA. Інші замовлення, наприклад, для цілей поповнення національних запасів, можуть матеріалізуватися найближчими тижнями та місяцями», – йдеться в повідомленні.

ФРН дозволила Rheinmetall створити спільне з Україною компанію для виробництва зброї ([УНІАН](#)).

Уряд Німеччини дозволив створення німецько-українського підприємства, яке займатиметься виробництвом військової техніки.

Глава Федерального управління по картелях Німеччини Андреас Мундт заявив, що Федеральне управління з картелів не заперечує проти створення спільного підприємства німецької оборонної компанії Rheinmetall і української державної компанії «Українська оборонна промисловість».

Зазначається, що нова компанія вироблятиме та обслуговуватиме військову техніку в Україні.

НАТО збільшить виробництво зброї для України та власних запасів ([Укрінформ](#)).

Посол США при НАТО Джуліан Сміт повідомила, що в Альянсі збільшать виробництво боєприпасів як для України, так і для країн-членів НАТО, які передали значну частку своїх озброєнь Україні.

«Ми бачили випадки, коли союзники по НАТО надавали українцям усе, що вони могли, у двосторонньому порядку, що створювало певну нестачу у їх власних запасах. Тож в НАТО розпочали роботу в рамках того, що ми називаємо планом дій щодо оборонного виробництва, зосереджуючись на дефіциті боєприпасів як для українців, так і для деяких членів НАТО, які надавали допомогу Україні, що призвело до власного дефіциту», – сказала Сміт.

За її словами, в альянсі зосередженні на посиленні зв'язків з приватним сектором, щоб спробувати прискорити виробничі лінії оборонної продукції. Посол наголосила, що підтримка України всіма 31 союзниками по НАТО є «залізною і вона не згасає».

Парламент Болгарії підтримав передачу Україні «несправних» ракет С-300 ([УНІАН](#)).

Парламент Болгарії підтримав постачання Україні ракет до зенітно-ракетних комплексів С-300. Софія не може полагодити їх, але запевняє, що Київ на це здатний, після чого зможе використовувати для захисту.

Литва передала ВМС України радіолокаційне обладнання ([Укрінформ](#)).

Міністерство національної оборони та литовська армія продовжують здійснювати безперервну військову підтримку України: Військово-морські сили ЗС Литви передали ВМС України комплекти радіолокаційного обладнання.

Міністр оборони Литви Арвідас Анушаускас:

Ця підтримка посилить можливості України з морського спостереження та допоможе краще зрозуміти ситуацію на морі. Для України, спустошеної російською війною, ці радіолокаційні пристрої будуть важливими як для захисту її територіальних вод, так і для забезпечення безпеки громадян.

Радарні комплекти призначені для забезпечення морського спостереження та поліпшення здатності моніторити морське середовище. Ця техніка була відправлена з урахуванням потреб та запиту ВМС України.

Окрім постійної передачі військової техніки та обладнання, Литва також активно навчає українських військових, надає українцям лікування та реабілітацію, готує експертні консультації, виділяє кошти в міжнародні фонди підтримки України.

Естонія доєднається до німецького рамкового контракту щодо боєприпасів для України ([Укрінформ](#)).

Естонія доєднається до німецького рамкового контракту щодо постачання боєприпасів для забезпечення стійкості України.

Про це повідомило посольство ФРН в Україні з посиланням на спільну заяву **міністрів оборони Німеччини Бориса Пісторіуса та Естонії Ханно Певкура**.

«Боєприпаси залишаються в центрі уваги для забезпечення стійкості України. Естонія вирішила взяти участь у німецькому рамковому контракті щодо боєприпасів», - зазначається в дописі.

У посольстві нагадали, що раніше обидві країни вже об'єднували зусилля для підтримки України. Зокрема, Німеччина підтримала Естонію у постачанні польових гаубиць з боєприпасами, двох мобільних польових госпіталів та різних транспортних засобів.

Британія передала Україні обладнання для розмінування ([Укрінформ](#)).

Велика Британія надала Україні понад 1500 комплектів обладнання для розмінування та знешкодження вибухонебезпечних предметів.

В оборонному відомстві Сполученого Королівства зазначили, що надання обладнання та проведення навчань українських військових були забезпечені з метою поліпшити здатність України знешкоджувати міни.

«Це включає понад 1500 комплектів обладнання для розмінування та знешкодження вибухових боєприпасів, включаючи необхідне навчання», – йдеться у пресрелізі.

Окрім цього, сапери Королівського інженерного корпусу провели для українських військових тренінг зі знешкодження мін, боєприпасів та інших вибухових пристроїв, які використовуються на території України.

Цей детальний і спеціалізований пакет навчає українських бійців розпізнавати боєприпаси, опановувати методи утилізації та процедури пошуку для протидії саморобним вибуховим пристроям, мінам, мінам-пасткам та відбійним пристроям.

Навчання включає в себе інструктаж щодо підготовки звіту про загрозу, планування операції зі знешкодження мін, а також практичні заняття з очищення великих ділянок землі, системи траншей, бункерів та цивільних будівель.

Солдати використовують металошукачі та комплекти для вилучення мін, навчають адаптації наявного обладнання на передовій. Українські військові також пройшли навчання на обладнанні, наданому Великою Британією, зокрема на детекторах VALLON.

Великобританія підготує ще 30 тисяч українських військових (УНІАН).

Великобританія продовжить підтримувати Україну і збирається до кінця року підготувати 30 тис. українських військових.

Міністр оборони Британії Грант Шаппс:

Мета – підготувати 30 тис. українських військовослужбовців. Не думаю, що британська рішучість похитнеться. Ми стоятимемо пліч-о-пліч з українцями.

Шаппс додав, що його країна має намір посилити підтримку України.

«Оголосив про десятки тисяч додаткових боєприпасів, загальна кількість яких вже становить близько 300 тис., і ми надамо величезну кількість додаткової підтримки і обладнання до кінця року», – дещо деталізував Шаппс.

Гуманітарна та фінансова допомога

Швейцарія виділяє 100 мільйонів франків для розмінування в Україні (Укрінформ).

Федеральна рада Швейцарії схвалила пакет на 100 мільйонів швейцарських франків (майже 110 млн доларів США) для розмінування цивільних і сільськогосподарських територій в Україні.

«Загалом 100 мільйонів швейцарських франків буде виділено на гуманітарне розмінування в період з 2024 по 2027 роки, фінансування яких буде рівними частинами від Федерального департаменту оборони, захисту населення і спорту та Федерального департаменту закордонних справ Швейцарії (FDFA)», - йдеться у заяві уряду.

Зазначається, що Швейцарія вже бере участь у гуманітарній діяльності з розмінування в Україні.

«Загалом на 2022 та 2023 роки було виділено 15,2 мільйона швейцарських франків, спеціально для підтримки FDFA операцій з боку Женевського міжнародного центру гуманітарного розмінування (GICHD) та Швейцарського фонду протимінної діяльності (FSD)», - додали в уряді.

Завдяки цьому додатковому пакету Швейцарія зможе активізувати роботу з розмінування, яку проводить FSD та інші оператори з розмінування, забезпечити необхідним обладнанням та навчання для українських саперів тощо.

Проекти будуть відібрані на основі потреб на місцях і можливостей різних операторів гуманітарного розмінування.

У вересні Мінфін залучив майже \$3 мільярди від міжнародних партнер ([Укрінформ](#)).

«У вересні 2023 року до державного бюджету України надійшло близько 3 млрд доларів США зовнішнього фінансування. Грантові кошти, які надаються на безповоротних умовах, склали понад 40 % із загального обсягу фінансової допомоги», - йдеться в повідомленні.

Серед донорів у вересні 2023 року Європейський Союз – 1,6 млрд доларів США (пільгове фінансування), Сполучені Штати Америки – 1,25 млрд доларів США (грант) та Світовий банк під гарантію Великої Британії – 100 млн доларів США (пільгове фінансування).

Залучена міжнародна допомога спрямовується на фінансування пріоритетних видатків держбюджету, зокрема, на забезпечення соціального захисту населення, оплати праці працівників секторів освіти та охорони здоров'я, гуманітарні потреби.

Загалом за 9 місяців 2023 року Міністерство фінансів України залучило понад 32,6 млрд доларів США зовнішнього фінансування на нагальні потреби держбюджету.

ЄС уже надав Україні допомогу на €81 мільярд ([Укрінформ](#)).

Президент Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн:

Російська війна проти України довела величезну необхідність для Європи адаптуватися до більш небезпечного та швидкозмінного геостратегічного та геополітичного середовища. Ми нарощуємо зусилля у

напрямку (побудови) оборонного союзу та зміцнюємо зв'язки з глобальними партнерами, яким довіряємо, а також із союзниками по НАТО. Водночас наша фінансова підтримка, а також військова та гуманітарна допомога для України становить уже 81 мільярд євро.

Баварія передала МВС України 30 автівок, генератори й мотопомпи ([Укрінформ](#)).

Державне міністерство внутрішніх справ Баварії передало системі МВС України пакет гуманітарної допомоги, до якого ввійшли, зокрема, 30 автомобілів, генератори, мотопомпи й комунікаційне обладнання.

Заступниця керівника Бюро Вільної держави Баварія в Україні Анна Маслак уточнила, що в межах цього пакету допомоги підрозділам МВС України передані поліцейські та пожежні автомобілі, мотопомпи, аварійні генератори, спальні мішки, польові кухні й комунікаційне обладнання.

Найближчим часом, за її словами, надійде ще один пакет гумдопомоги у вигляді транспортних засобів.

«Вільна земля Баварія завжди була і є солідарною з Україною та українським народом. Саме тому в березні 2023 року було прийнято рішення Радою міністрів Баварії збільшити цей пакет допомоги від 5-ти до 10-ти мільйонів євро, щоб продовжувати надавати цільову підтримку Україні в цивільному секторі», – зауважила Маслак.

USAID надає українським аграріям 12 тисяч тонн добрив на осінню посівну ([Укрінформ](#)).

Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) надає українським агропідприємствам 12 тисяч тонн добрив на осінню посівну кампанію.

Допомога у вигляді добрив на суму 5 млн доларів надана Міністерством закордонних справ Республіки Корея.

Мінеральні добрива надаватимуться 12 тисячам мікро-, малих та середніх агровиробників через Програму USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО). Кожен учасник програми зможе отримати 1 тону нітроамофоски (NPK 16:16:16/15:15:15) для основного та припосівного внесення за допомогою Державного аграрного реєстру (ДАР).

Посол Сполучених Штатів в Україні Бріджит Брінк:

Війна, яку Росія оголосила агрокультурі, зачіпає всі аспекти індустрії, включно з добривами. У 2023 році ми були свідками зменшення кількості добрив на 60 % через нестачу фінансування та доступу. Ось чому сьогоднішня подія у партнерстві з Республікою Корея та Україною є важливим кроком у вирішенні цієї проблеми.

З Аргентини відправили нову партію гумдопомоги для України ([Укрінформ](#)).

З Буенос-Айреса до Варшави за сприяння української діаспори прибула вже 15-та партія гуманітарної допомоги для України з початку розпочатої Росією повномасштабної війни.

Цього разу до аргентинського гуманітарного вантажу, загальна вага якого склала понад 12,5 т, увійшли продукти харчування довготривалого використання та медикаменти, надані Конвентом церков євангельських християн і слов'янських баптистів Аргентини, Уругваю та Парагваю, Українською центральною репрезентацією в Аргентинській Республіці, а також фармацевтичною компанією «Laboratorios Monserrat y Eclair, S.A.».

Норвегія виділить Україні майже \$100 мільйонів, щоб допомогти пережити зиму ([УНІАН](#)).

Норвегія пообіцяла виділити 1 мільярд норвезьких крон (92 мільйони доларів США) на гуманітарне фінансування України, щоб допомогти пережити ще одну військову зиму.

«Ключова підтримка буде надана місцевим громадським організаціям в Україні, а також найбільш вразливим людям, дітям, біженцям і вимушеним переселенцям, допомагаючи забезпечити їм доступ до житла, їжі, води та санітарії, освіти, охорони здоров'я та психосоціальної підтримки, а також захист від сексуального та гендерного насильства», — наголошується в прес-релізі.

Зазначається, що після повномасштабного вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 року Норвегія надала Україні понад 3,5 млрд норвезьких крон (320 доларів США) на гуманітарну підтримку та допомогу біженцям у сусідніх країнах.

В Японії українські біженці зможуть отримати статус резидента ([Укрінформ](#)).

Імміграційне агентство Японії повідомило, що з 1 грудня іноземці, які тікають із зон конфлікту, зокрема і з України, матимуть право на отримання статусу довготермінового резидента з робочою візою.

Зазначається, що нові зміни закону про імміграцію були розроблені для допомоги отримання дозволу на проживання особам із зон конфлікту, обставини яких не відповідають вимогам щодо дозволу біженців.

Японія є підписантом Конвенції ООН про біженців 1951 року, яка зобов'язує країни-члени надавати їм захист, проте евакуйовані із України та інших країн зі схожими обставинами не відповідають опису біженців, зазначеному у Конвенції.

За даними Агентства імміграційних служб Японії, станом на 20 вересня в країні перебував 2091 український біженець, включаючи 1931 особу, що проживає за візою «для певної діяльності» протягом одного року. Дозвіл на їх перебування в Японії вирішувався міністром юстиції.

У парламенті Естонії підтримують продовження захисту біженців з України ([Укрінформ](#)).

Комісія естонського парламенту у справах Європейського Союзу схвалила позицію, згідно з якою Естонія виступає за продовження застосування директиви про тимчасовий захист до березня 2025 року, щоб забезпечити надання підтримки біженцям з України.

Голова комісії Лійза Пакоста:

Рійгікогу вирішив продовжити надання тимчасового захисту українським біженцям – це дозволить кожній українській родині самостійно вирішити, чи потребують вони тимчасового захисту і коли вони можуть повернутися додому, тому що для початку необхідно збудувати нові будинки, створити нові робочі місця, а то й заново відбудувати цілі населені пункти.

Австрія надасть Україні €2 мільйони на розмінування ([Укрінформ](#)).

Австрія ухвалила рішення про виділення двох мільйонів євро для гуманітарного розмінування в Україні.

Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук:

Ще одна важлива тема — розмінування. Подякував Австрії за виділення двох мільйонів євро для гуманітарного розмінування в Україні. Сподіваюся на продовження допомоги.

ЄС вже передав Україні 4700 генераторів і 2500 трансформаторів ([Укрінформ](#)).**Директор із питань сусідства та Близького Сходу Генерального директорату Єврокомісії з цивільного захисту та операцій гуманітарної допомоги Андреас Папаконстантину:**

З початку війни ЄС поставив велику кількість генераторів і трансформаторів. Подаровано понад 4700 генераторів, а також 2500 трансформаторів. Вісімнадцять гуманітарних організацій, які є нашими партнерами, передали понад 5000 генераторів.

Зараз допомога спрямована на підготовку до зими, наголосив посадовець Єврокомісії.

«Ми збираємося надавати допомогу людям, які її потребують, як і минулого року, у тому числі у віддалених, важкодоступних та прифронтових населених пунктах, територіях, що постраждали від підриву дамби Каховської ГЕС, а також територій, де проживає велика кількість внутрішньо переміщених осіб», – додав він.

ЄС також опікується питаннями реабілітації жертв та капітального ремонту пошкоджених будинків, квартир і шкіл, тимчасових центрів допомоги та центрів розміщення осіб, зокрема в районі, постраждалому від повені після підриву греблі Каховської ГЕС. Надаються засоби термінового ремонту для укриттів, а також грошова допомога для покриття потреб опалення та енергопостачання, зауважив Папаконстантину.

Греція продовжила тимчасовий захист для українців ([Укрінформ](#)).

Греція продовжила дію статусу тимчасового захисту для українських шукачів притулку до 4 березня 2024 року.

«Уряд Греції повідомив про продовження дії статусу тимчасового захисту для українських шукачів притулку до 4 березня 2024 року. Міністерство міграції та притулку Греції офіційно повідомило, що дія посвідок на проживання за тимчасовим захистом продовжується автоматично. Так само, як і надання тимчасового захисту українцям, які в'їжджатимуть до країни вперше», - зазначили в установі.

У Офісі Омбудсмана пояснили, що ті, хто вже отримали дозволи на тимчасове проживання, не потребуватимуть його оновлення, а також матимуть доступ до державної медицини, освіти, та право на отримання тимчасового житла у пункті прийому в Сінтікі.

Україна отримала \$100 мільйонів від Світового банку під гарантію Британії ([Укрінформ](#)).

Міністерство фінансів залучило 100 млн доларів США від Світового банку під гарантію Великої Британії.

«25 вересня Україна отримала 100 млн доларів США від Світового банку під гарантію Великої Британії. Зазначені кошти є частиною п'ятого додаткового фінансування проекту «Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління в Україні» PEACE in Ukraine», - йдеться в повідомленні.

Зазначається, що кошти буде спрямовано на часткову компенсацію видатків державного бюджету України, здійснених для відшкодування пенсійних виплат за липень 2023 року.

Загальний обсяг фінансової допомоги Великої Британії від лютого 2022 року сягає 1,6 млрд дол. США.

Австрія виділила ще €1 мільйон для роботи МАГАТЕ в Україні ([Укрінформ](#)).

Австрія виділила ще 1 млн євро на діяльність Міжнародного агентства з ядерної енергії в Україні.

Міністр закордонних справ Австрії Александер Шалленберг:

Ми повністю підтримуємо Вас (гендиректора МАГАТЕ Рафаеля Маріано Гроссі – ред.) та п'ять основних принципів, які ви розробили для України. І для того, щоб допомогти Вам у вашій важливій роботі щодо України, ми виділили ще один мільйон євро на роботу цього агентства.

Глава австрійського МЗС вказав на те, що після жорстокого вторгнення РФ в Україну «ми всі стали свідками ланцюга безвідповідальних і неприйнятних дій, кричущих порушень Статуту ООН, використання ядерних погроз і шантажу, а також розміщення ядерної зброї в Білорусі».

Плани врегулювання. Переговорний процес

В Австрії заявили, що Росія веде неоімперіалістичну війну, однак закликали до переговорів ([Obozrevatel](#)).

У МЗС Австралії заявили, що країна-агресора Росія, яка веде повномасштабну війну проти України, намагається «неоімперіалістичним способом захопити державу». При цьому там зазначили, що діалог із Москвою потрібно продовжувати підтримувати.

Така заява прозвучала від голови австралійського зовнішньополітичного відомства Александра Шалленберга на полях Генасамблеї ООН у неділю, 24 вересня.

Він зазначив, що такі інститути, як ООН чи Організація з безпеки та співробітництва в Європі, ніколи не були клубами однодумців, діалоги там завжди дуже напружені. Міністр вважає, що є «безліч питань, від клімату до роззброєння», прогресу в яких можна досягти нібито тільки в діалозі з країною-агресором РФ.

При цьому Шалленберг наголосив, що Росія веде проти української держави неоімперіалістичну війну, і Захід «не може сидіти склавши руки». Війна в Україні, як додав глава МЗС Австрії, це питання безпеки й західних країн.

Політик вважає, що зараз дуже важливо «тримати канали діалогу» відкритими, у тому числі з країною-терористкою Росією.

«Мирні переговори» з Росією 4 жовтня: що стоїть за черговою ПСГО Кремля ([ТСН](#)).

4 жовтня 2022 року Зеленський затвердив рішення РНБО про неможливість переговорів із РФ.

У Мережі з'явилися відео, що начебто 4 жовтня відбудуться якісь «мирні переговори» між РФ і Україною. У Тік-Тоці шириться багато роликів про начебто ультиматум РФ, що після 4 жовтня буде «або мир, або «настоящая война, которую РФ еще не начинала». Це чергова ПСГО Кремля.

Основний наратив цих роликів - Росія начебто 4 жовтня висуне ультиматум президенту України Володимирі Зеленському. Якщо він їх не прийме до уваги або відмовиться від виконання висунутих вимог, характер військових дій може бути кардинально змінений Росією, навіть нібито може дійти до «ядерної війни».

Цей фейк підхопили російські пропагандистські видання. Статті виходять із заголовками «Нова зустріч щодо України може відбутися у жовтні». У тексті йдеться, що «нова зустріч з питання врегулювання ситуації в Україні на рівні радників з питань безпеки може відбутися у жовтні 2023

року. Учасникам пропонується обговорити «план президента України Володимира Зеленського». Вони посилаються на незрозумілі джерела (...).

Британія таємно вела переговори із Росією? ([Кореспондент.net](https://www.korrespondent.net)).

Офіційні особи Великої Британії провели дипломатичні дискусії з ключовими представниками російської влади щодо глобальної безпеки на тлі війни в Україні, повідомляє Sky News, посилаючись на власні джерела.

Зазначається, що неопублічні зустрічі проходили за останні 18 місяців у різних місцях, таких як Відень та Нью-Йорк. Дискусії в основному точилися навколо проблем безпеки, що впливають як на Велику Британію, так і на міжнародне співтовариство, охоплюючи такі теми, як дефіцит зерна та ядерна безпека.

Один із учасників зустрічей наголосив, що активних мирних переговорів з Росією, спрямованих на дипломатичне розв'язання війни, Велика Британія не вела.

«Ми підтримуємо контакт і вважаємо вкрай важливим підтримувати відкритий діалог під час війни з Росією. Ми в жодному разі не ділимо Україну на частини і не укладаємо мирних угод від чийогось імені, але тримати цю лінію контакту відкритою – життєво важливо», - сказав співрозмовник журналістів.

Неназваний представник британського міністерства закордонних справ підтвердив, що зустрічі з російськими офіційн «абсолютно необхідно». Він також відкинув будь-які підозри про те, що на переговорах порушувалися питання мирної угоди між Росією та Україною. За його словами, такі чутки не є «ні правдивими, ані точними».

Плани повоєнного відновлення України

Майже 54,7 тисячі українців вже залучили до «Армії відновлення» ([Укрінформ](#)).

Державна служба зайнятості видала 54,676 тис. направлень на виконання суспільно корисних робіт, а на оплату за їх виконання спрямовано 371 млн грн.

За інформацією держслужби, станом на 25 вересня 2023 року, починаючи з 1 жовтня минулого року, участь у суспільно корисних роботах взяли 54 676 українців із 19 областей.

Найбільше направлень на роботу видано у Харківській (10 138), Полтавській (7 781), Донецькій (6 540), Київській (6 057) та Чернігівській (6 047) областях.

На виплату заробітної плати за участь у суспільно корисних роботах спрямовано вже 371 млн грн.

За програмою «єВідновлення» на Запоріжжі отримали компенсацію 168 жителів ([Укрінформ](#)).

Начальник Запорізької ОВА Юрій Малашко:

Триває реалізація державної публічної послуги «єВідновлення». Від початку дії програми 168 жителів Запорізької області отримали компенсацію на суму 9,098 млн грн. Всього комісіями розглянуто 504 заяви.

Він додав, що за минулий тиждень громадяни подали 23 звернення, ще 17 погоджено.

Малашко також закликав жителів регіону пришвидшити реєстрацію збитків для отримання компенсації за пошкоджене майно.

На Миколаївщині критичну інфраструктуру відновили після обстрілів на 99% ([Укрінформ](#)).

На Миколаївщині критичну інфраструктуру, пошкоджену російськими обстрілами в минулому році, відновили на 99%.

Начальник Миколаївської обласної військової адміністрації Віталій Кім:

Відновлена критична інфраструктура, яка була пошкоджена в минулому році, на 98-99%. Тобто ми готові до нового складного опалювального сезону. Зараз триває відпрацювання по всій області. Зрозуміло, що дуже невизначений фактор - це кількість обстрілів і ракет. Наразі відкрите невирішене питання щодо дров, в тому числі через те, що поки немає субвенції. Але логістично ми вже підготували, пропрацювали всі шляхи.

Він додав, що формується резерв палива для об'єктів, а також для роботи генераторів за потреби.

На Херсонщині відновили пошкоджений обстрілами фельдшерсько-акушерський пункт (Укрінформ).

«В Олександрівці Херсонського району відновили пошкоджений обстрілами фельдшерсько-акушерський пункт», - йдеться у повідомленні Херсонської ОВА.

Всі будівельні роботи виконували рівненські волонтери разом із місцевими жителями. Тепер на місці зруйнованої амбулаторії - новий оснащений медзаклад, готовий приймати перших пацієнтів. Там полагодили покрівлю, підлогу, фасад, кімнати, замінили вікна та двері. Завезли нові меблі, необхідне медичне обладнання та медикаменти.

Прикарпатські будівельники відновили шість будинків на Херсонщині (Укрінформ).

Голова Івано-Франківської ОВА Світлана Онищук:

Наша область взяла під свій патронат село Давидів Брід Великоолександрівської територіальної громади. У липні почали працювати будівельні бригади, завдання яких було відбудувати 11 житлових будинків. На сьогодні у 6 з них роботи уже завершено, в інших триває капітальний ремонт фасадів.

За її інформацією, на відновлення житла мешканців Давидів Брід з обласного бюджету скерували 10 млн 835 тис. грн. Роботи проводять в рамках всеукраїнського проєкту «Пліч-о-пліч».

Через агресію Росії у селі Давидів Брід були пошкоджені близько 200 житлових будинків, вщент зруйновані 13 домівок, заклади інфраструктури - школу, дитячий садочок, будинок культури та амбулаторію.

Черкаські будівельники відновили 40 будинків на деокупованій Херсонщині (Укрінформ).

Черкаські будівельники продовжують відновлювати Іванівку Бериславського району. У рамках проєкту «Пліч-о-пліч», ініційованого Президентом Володимиром Зеленським, у селі вже відремонтували 40 будинків, пошкоджених армією РФ», - йдеться у повідомленні Херсонської ОВА.

Зараз бригада з Червонослобідської громади Черкащини взяла в роботу ще чотири нові об'єкти. Щодня волонтери працюють у населеному пункті. Вони проводять демонтаж зруйнованих дахів та відновлюють покрівлі.

Також до села від благодійників Черкаського району доставляють не тільки гуманітарні вантажі з будівельними матеріалами, а й свіжий хліб та молоко для місцевих мешканців.

Кропивницький виділив 21 мільйон для відновлення громади на Херсонщині ([Укрінформ](#)).

«Кропивницький виділив 1 млн грн для відновлення громади Херсонщини. Сьогодні на пленарному засіданні Кропивницької міської ради депутати ухвалили рішення про виділення коштів на підтримку Великоолександрівської громади Херсонської області», - йдеться у повідомленні Херсонської ОВА.

Ці кошти підуть на відновлення Малоолександрівського будинку культури, який був пошкоджений внаслідок російської агресії. Кошти будуть перераховані трансфером до бюджету Великоолександрівської громади у повному обсязі.

У межах програми «Відновлення» вже погоджено виплати для майже 16 тис. родин на ремонті власних осель ([Цензор.НЕТ](#)).

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль:

У межах програми «Відновлення» вже погоджено виплати для майже 16 тис. родин на ремонті власних осель. Вчора уряд запустив програму житлових сертифікатів як компенсації за зруйноване житло. Побачити сертифікати в «Дії» можна вже зараз, а в листопаді люди зможуть скористатися цими сертифікатами та придбати нову оселю.

Прем'єр-міністр також зазначив, що у п'ятницю уряд ухвалить розпорядження про залучення гранту від міжнародних партнерів на суму майже 5,5 млрд грн (150 млн дол.). Це грант у межах проєкту NOPE – Ремонт житла для відновлення прав і можливостей людей.

Фахівці з Полтавщини відновили 44 оселі на Херсонщині ([Укрінформ](#)).

Фахівці з Полтавщини встановили нові дахи, вікна і двері в 44 оселях жителів Правдиного і Чкалового на Херсонщині.

Начальник Полтавської ОВА Дмитро Лунін:

Нові дахи, вікна і двері вже встановили в 44 оселях жителів Правдиного і Чкалового на Херсонщині. Робітники з Полтавщини продовжують пліч-о-пліч з усією країною відновлювати деокуповані села. Нині працюють ще в понад 90 домогосподарствах.

Полтавщина допомагатиме відновлювати ще чотири села Великоолександрівської громади на Херсонщині в рамках програми «Пліч-о-пліч». Фахівці оглянули 100% пошкоджених об'єктів. Нині працює експерт з обстеження зруйнованих будинків.

Буковинські майстри відновили 15 будинків у постраждалому від обстрілів селі на Херсонщині ([Укрінформ](#)).

Будівельники із Чернівецької області відновили вже 15 житлових будинків у постраждалому від російських обстрілів селі Зарічне на Херсонщині.

«В рамках реалізації програми «Пліч-о-пліч», тривають роботи з відбудови села Зарічне Високопільської територіальної громади Херсонської області. Наразі буковинські будівельники відновили 15 житлових об'єктів», - йдеться у повідомленні Чернівецької ОВА.

В обласній адміністрації нагадали, що загалом у Зарічному планують відновити 118 об'єктів.

Програма «ЄВідновлення»: за 3 тижні кількість погоджених заявок зросла на третину ([Економічна правда](#)).

Протягом останніх трьох тижнів у Реєстр пошкодженого і знищеного майна внесли 15 тис об'єктів: на 10 вересня у реєстрі було 197 тис об'єктів, 27 вересня на 8% більше - вже 213 тис.

Також за останні три тижні зросла й кількість заявок, поданих на отримання компенсації. Станом на 10 вересня українці подали 42 тис заявок, то на 27 вересня – 46 тис - кількість заявок збільшилась на майже на 10%.

Водночас темпи опрацювання заявок комісіями суттєво пришвидшились – станом на 27 вересня відпрацьована вже половина поданих заявок – 23 тис.

На 30% збільшилась кількість заявок, за якими вже погоджена компенсація. Станом на 10 вересня їх було 13 тис, на 27 вересня – вже 17 тис.

Загальна сума, на яку вже погодили компенсації зросла на 23% зросла - з 1,148 млрд грн до 1,417 млрд.

За звітний період на 27% збільшилась кількість поданих на компенсацію заявок по знищеному нерухомому майну. Якщо станом на 10 вересня подали 2900 заявок на компенсацію, то на 27 вересня – 3685.

Всього з початку етапу «ЄВідновлення» по компенсаціям за знищене майно сформовано 82 житлових сертифікати, Середня сума сертифікату, який можна або обміняти на нову квартиру, або отримати гроші на будівництво нового приватного будинку становить 1,44 млн грн.

Народна депутатка Олена Шуляк:

Втім, за цей же період дуже суттєво збільшилась кількість заявок, за якими було відмовлено в отриманні компенсації. Якщо станом на 10 вересня їх було всього 12, то на 27 вересня – 138.

Коментарі європейських та американських політиків

(Укрінформ)

Очільниця МЗС Фінляндії Еліна Валтонен:

Якщо Путін піде, дуже мало ймовірно, що Росія якимось чином стане нормальною мирною демократією.

Ми на Заході не бажали б нічого більшого ніж те, щоб звичайний росіянин мав право голосу в тому напрямку, в якому рухається країна, щоб Росія відкрилася для громадянського суспільства і стала нормальною демократією. Але, сподіваючись на це, ми повинні готуватися до гіршого, а найгірше - що Росія залишиться такою, якою вона є, і, можливо, буде ще гіршою в майбутньому.

Глава фінського МЗС зазначила, що Росія та російський народ усвідомлюють, що ведення такої війни має свою ціну.

«Так, санкції шкодять нормальним людям... Але я не думаю, що у нас є вибір. Росія та російський народ усвідомлюють, що ведення такої несправедливої та незаконної війни просто має свою ціну. І дуже важливо, щоб ми це показали», - додала міністр.

Очільниця МЗС Фінляндії також зазначила, що усім громадянам країн Заходу важливо розуміти, що українці героїчно борються за всіх них, тому їм потрібно допомагати.

«Усіх здивувало, наскільки єдиним був Захід на початку (вторгнення РФ в Україну – ред.) і залишається досі. Я думаю, що Захід ще ніколи не був настільки об'єднаним. Дуже важливо, щоб ми розуміли, що українці героїчно борються за всіх нас, тому ми повинні їм допомагати», - зазначила вона.

За словами Валтонен, в Європі деякий час було «модно» не збільшувати витрати на оборону.

«Тепер ми маємо зробити навпаки, не тільки для України, а й стратегічно для майбутнього. Ми повинні багато інвестувати в оборонну промисловість. Дуже тривожно, що Росія виробляє більше, ніж виробляла до війни, коли йдеться про зброю та боєприпаси. Ми просто повинні усвідомити: аби залишатися в безпеці в майбутньому, мати можливість жити по-європейськи, ми повинні краще піклуватися про себе, коли йдеться про оборону та безпеку», - зазначила міністр.

(ЛІГА.Новини)

Міністерка закордонних справ Фінляндії Еліна Валтонен:

Я думаю, що багато хто, можливо, не усвідомив, що це не просто війна Путіна. Схоже, російська машина, так би мовити, дуже довго до цього готувалася.

Вона нагадала, що росіяни активно ведуть війну після вторгнення у Грузію 2008 року та проти України з 2014 року.

«Звичайно, Путін весь цей час перебував у владі, але за два з лишком десятиліття він побудував навколо цього інфраструктуру. І у когось [у Росії] могло бути два десятиліття, щоб сказати йому, що це недобре», – сказала Валтонен.

(Укрінформ)

Голова Незалежної міжнародної комісії з розслідування порушень в Україні Ерік Мьосе:

Комісія також занепокоєна звинуваченнями у скоєнні геноциду в Україні. Наприклад, деякі висловлювання, що лунають у російських державних та інших засобах масової інформації, можуть становити злочин підбурювання до геноциду. Комісія продовжує свої розслідування з цього питання.

Мьосе також заявив, що Комісія занепокоєна «наявністю подальших численних доказів воєнних злочинів, скоєних російськими збройними силами в Україні». Крім того, проводяться розслідування можливих злочинів проти людяності.

«Під час свого першого мандату Комісія задокументувала частоту і регулярність, поширеність і тяжкість деяких із цих порушень. Наразі Комісія проводить більш детальні розслідування щодо незаконних атак із застосуванням вибухової зброї, нападів на цивільне населення, катувань, сексуального та гендерно зумовленого насильства, а також атак на об'єкти енергетичної інфраструктури. Ці розслідування також, можливо, допоможуть з'ясувати, чи становлять катування і напади на енергетичну інфраструктуру злочини проти людяності», - повідомив Мьосе.

Зокрема, він поінформував про те, що протягом останніх місяців Комісія задокументувала «атаки із застосуванням вибухової зброї на житлові будинки, медичний заклад, залізничний вокзал, ресторан, магазини та комерційні склади», що призвело до жертв серед цивільного населення, пошкодження або знищення ключових об'єктів, а також перебоїв у постачанні основних послуг та продуктів.

«Прорив дамби в Новій Каховці 6 червня 2023 року та спричинені ним повені зруйнували або зробили непридатними для проживання сотні будинків, а також призвели до екологічних та економічних наслідків. Комісія розслідує причини цього прориву та його вплив на цивільне населення», - повідомив також голова комісії ООН.

За його словами, увага також була зосереджена на розслідуванні порушень особистої недоторканності в регіонах, які тривалий час перебували під російською окупацією, а саме в Херсонській та Запорізькій областях.

«Комісія збрала подальші докази того, що застосування катувань російськими збройними силами на підконтрольних їм територіях було широко розповсюдженим та систематичним. Жертвами таких катувань

насамперед ставали особи, звинувачувані в тому, що вони є інформаторами українських збройних сил. ... У деяких випадках катування застосовувалися із такою жорстокістю, що призводили до смерті жертви», - заявив Мьосе.

Крім того, Комісія встановила, що в Херсонській області «російські солдати гвалтували та вчиняли сексуальне насильство щодо жінок віком від 19 до 83 років, часто разом із погрозами або вчиненням інших порушень».

Водночас, Комісія продовжує розслідувати окремі ситуації, пов'язані з переміщенням російською владою дітей до РФ.

Комісія заявила, що високо цінує співпрацю з урядом України та висловила жаль з приводу того, що всі повідомлення, адресовані Російській Федерації, залишилися без відповіді.

[\(Українська правда\)](#)

Прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан заявив, що доки не будуть відновлені права угорців Закарпаття, Будапешт не підтримуватиме членство України в НАТО.

Орбан під час виступу заявив, що українці роками «знущаються над угорськими школами» на Закарпатті.

«Угорщина не підтримає членство України в НАТО, поки не буде відновлено попередні закони», – додав він.

Він також заявив, що членство України в НАТО означатиме нову війну в Європі.

«Ми побачили, що якщо Україна не відмовиться від наміру вступити до НАТО, то це лише питання часу, коли нам доведеться рахуватися з новим конфліктом, який також поставить під загрозу постачання енергоносіїв з Росії, тому ми підняли наші відносини з Центральною Азією на дружній рівень, щоб російсько-українська війна і терористична атака на "Північний потік" не стали для нас нездоланим завданням в енергозабезпеченні країни», – заявив Віктор Орбан.

Згадав Орбан і про кризу довкола імпорту в ЄС української сільськогосподарської продукції, закликавши Брюссель не зраджувати Угорщину і повернути обмеження, які діяли до 15 вересня.

[\(Укрінформ\)](#)

Президент Литви Гітанас Науседа:

Україна повинна отримати те, що їй потрібно на полі бою. Перемога України має бути стратегічною метою Заходу, інакше загрози Росії для нашого регіону і країн «Східного сусідства» стануть ще серйознішими.

Він наголосив, що завдання політиків – мобілізувати міжнародну спільноту на політичну підтримку Україні, і запевнив, що Литва послідовно закликає своїх союзників збільшити і прискорити військову підтримку України.

Науседа також зазначив, що місце України – в Європейському Союзі та НАТО, тому для країни важливо скористатися вікном можливостей, яке

відкрилося, щоб до кінця цього року було ухвалене позитивне рішення про початок переговорів щодо вступу до ЄС. Лідер Литви зазначив, що необхідною умовою для цього є проведення реформ, зазначених у висновку Єврокомісії щодо заявки України на вступ до ЄС.

(ЛІГА.Новини)

Президент Латвії Едгарс Рінкевичс зазначив, що удари по території Росії є «цілком законними», оскільки окупанти постійно атакують цивільні об'єкти в Україні.

«Якщо агресора не зупинити, агресор піде так далеко, як тільки зможе. Найкращий шлях запобігти Третій світовій війні — це всіма силами допомагати Україні. Ми повинні надати Україні все, що вона просить», — наголосив латвійський лідер.

(Укрінформ)

Глава польського уряду Матеуш Моравецький закликав Президента України Володимира Зеленського не ображати поляків у контексті його слів під час виступу на Генасамблеї ООН на минулому тижні.

Прем'єр Польщі зазначив, що Зеленський «нещодавно здійснив абсолютно непотрібні жести і з його вуст звучали абсолютно недоречні слова».

«Пане Президенте, не смійте ображати поляків. Поляки – горда нація, вони знають, коли потрібно допомагати сусідам, і ми допомагаємо нашим сусідам проти цієї жорстокої російської агресії. Але ми завжди будемо відстоювати свої інтереси і своє добре ім'я», - підкреслив Моравецький.

(Укрінформ)

Міністр закордонних справ Німеччини Анналена Бербок:

У перші тижні російського вторгнення багато країн не розуміли, що відбувається. Але це, безумовно, змінилося. Тому я відчуваю набагато більшу підтримку, оскільки багато, дуже багато країн по всьому світу бачать, що це стосується не тільки України, це стосується не тільки миру в Європі, це стосується нашого Статуту ООН. Якщо ми дозволимо одному диктатору скасувати всі наші мирні права, це буде кінець мирної співпраці у всьому світі.

За її словами, на Заході немає відчуття втоми від війни.

Від самого початку переважна більшість німців і європейців повністю розуміли, що «це могли б бути ми». Україну сприймають як Європу, адже «з Києва до Берліна летіти три години літаком», додала вона.

«Отже, переважна більшість людей знає, що повинні бути на боці України, бо Україна також захищає наш мир, нашу свободу», – зазначила Бербок, зауваживши, що Німеччина була залежною від російських енергоресурсів і відчуває економічні наслідки війни.

Водночас, на її думку, завдання політичного керівництва – пояснити людям, чому потрібно підтримувати Україну. А також запроваджувати соціальні програми, аби протистояти негативним наслідкам.

Міністр наголосила на необхідності кардинального реформування ООН.

«Генеральна Асамблея ООН показує, що світ змінився за останні десятиліття, але інститути не змінилися. Тому нам потрібна тотальна модернізація», – зазначила Бербок. За її словами, у Раді Безпеки ООН не представлені належним чином Африка й Латинська Америка.

(Укрінформ)

Президентка Молдови Мая Санду «рішуче засудила» нічну ракетну атаку Росії в ніч з 25 на 26 вересня, яка була спрямована на південь України, а саме – на портову інфраструктуру.

«І я повторю: Росія несе повну відповідальність за усі наслідки її війни проти України, включно із тими, які торкаються суверенної території Молдови», – заявила Санду.

(Укрінформ)

Віцепрезидент Європейської комісії Вера Йоурова закликала соціальні мережі посилити пильність у контексті боротьби проти російської дезінформації напередодні виборів у країнах ЄС.

«Це зброя масових маніпуляцій, яка коштує багато мільйонів євро і спрямована як проти росіян, так і проти європейців та решти світу. Найбільші платформи мають враховувати цей ризик. Тим більше, що слід очікувати активізації Кремля та інших перед європейськими виборами», – заявила Йоурова.

Як зазначається, більшість великих платформ погодилися працювати з ЄС над добровільним кодексом поведінки, який має на меті встановити стандарти для перевірки фактів. Компанії також реалізували пілотний проєкт, щоб оцінити масштаби проблеми.

«X, колишній Twitter, що більше не підпадає під дію кодексу, є платформою з найбільшою часткою постів із неправдивою інформацією або дезінформацією... Тож моє послання до Twitter: ви повинні дотримуватися жорсткого законодавства, і ми стежимо за тим, що ви робите», – заявила Йоурова.

За її словами, деякі платформи вже розпочали боротьбу з російською дезінформацією. Наприклад, компанія Google заявила, що за чотири місяці закрила понад 400 каналів, причетних до операцій російського впливу. Водночас Meta розширила партнерство з перевірки фактів 22 мовами в ЄС.

Віцепрезидент ЄК також зазначила, що приплив російської дезінформації зараз особливо гостро відчувається у Словаччині, де в суботу відбудуться вибори.

«Словаччина була обрана як країна зі сприятливим ґрунтом для успіху російських прокремлівських, провоєнних наративів», - сказала вона.

(Укрінформ)

Речник правлячої партії «Право і Справедливість» (PiS) Рафал Бохенек:

Наші відносини (Польщі та України, – ред.) є прагматичними. Ми прекрасно знаємо, що Україна потребує допомоги, військової підтримки. Ми не відмовляємося від ролі транспортного хабу у справі західного озброєння, яке потрапляє до України. Ми також реалізовуватимемо контракти, які підписано, вони однозначно продовжуватимуться.

Водночас він зазначив, що Польща не може собі дозволити на те, щоб неконтрольованим чином українське збіжжя «зруйнувало польське сільське господарство». За його словами, Польща не може собі дозволити, щоб коштом допомоги України потерпали польські аграрії.

(Українська правда)

19 вересня на Генеральній Асамблеї ООН у Нью-Йорку президент України Володимир Зеленський порівняв запровадження п'ятьма європейськими країнами ембарго на українську сільськогосподарську продукцію з «трилером із зерном на задньому плані». Він також заявив, що деякі країни «допомагають підготувати сцену для московського актора».

Керівник офісу з питань міжнародної політики в адміністрації польського президента Марчин Пшидач:

Можливо, на боці Києва зіграли якісь погані емоції... Напевно, в оточенні президента Зеленського є люди, які просто погано йому підказують.

Представник адміністрації президента Польщі додав, що розрив будь-якого партнерства з союзниками не буде в інтересах України.

Під час візиту до Нью-Йорка мала відбутися зустріч президентів Польщі та України, але цього не сталося. Пшидач запевнив, що польська сторона відкрита до переговорів: «Якщо буде конструктивний підхід, ми не виключаємо контактів на найвищому рівні».

Він запевнив, що Польща не хоче загострювати і без того напружену ситуацію на лінії Варшава – Київ.

«Переговори повинні призвести до конструктивних висновків, по-друге, ми не повинні довести до загострення мови. З українського боку вже було сказано дуже багато», – зауважив Пшидач.

Пшидач запевнив, що веде переговори з найближчим оточенням президента Зеленського, а громадськість буде поінформована про рішення у цій справі.

За його словами, контакти у Варшаві та Києві спрямовані на якнайшвидше вирішення проблемних питань.

([Українська правда](#))

Головна кандидатка Соціал-демократичної партії Німеччини на європейських виборах Катаріна Барлі заявила, що без змін в Європейському Союзі, не очікує вступу України до ЄС під час наступної виборчої каденції Європарламенту до 2029 року.

«Якщо ми нічого не змінимо в Європейському Союзі, я не бачу, що це станеться», – сказала Барлі.

Втім, вона додала, що зараз немає сенсу називати конкретні цифри.

«Ми повинні думати не тільки про Україну, а й про Європейський Союз, який також повинен бути здатний прийняти цю країну», – підкреслила Барлі.

Вона наголосила, що Україна – дуже велика країна. Політик СДПН зазначила: лише аграрний сектор України настільки великий, що, виходячи з нинішніх правил, сільськогосподарські субсидії ЄС зможуть отримати лише вона та ще одна країна Євросоюзу.

«Ми повинні змінитися, якщо ми хочемо приймати такі країни, як Україна», – заявила Барлі.

([Укрінформ](#))

Росія прагне повернути членство в Раді ООН з прав людини.

Речник Державного департаменту США Метью Міллер:

Представництво (Росії – ред.) в органі, який опікується правами людини, не узгоджується з їхніми діями в Україні. Ми бачили, як Росія скоює воєнні злочини та злочини проти людяності в Україні. Ми чітко дали зрозуміти, що за ті злочини, які вони скоїли, має бути відповідальність.

([Укрінформ](#))

Речник Державного департаменту США Метью Міллер:

На нашу думку, важливо, щоби Конгрес надалі демонстрував рішучу підтримку України, щоби Конгрес продовжував стримувати та чинити опір російській агресії, а також чітко дав зрозуміти, що ми не стоятимемо осторонь, коли країни намагаються залякувати своїх сусідів.

Він відзначив двопартійну підтримку України у Конгресі від початку повномасштабного вторгнення РФ. Міллер наголосив, що й зараз існує двопартійна більшість, яка підтримує продовження допомоги Україні.

За його словами, також важливо, що Президент України минулого тижня мав змогу особисто поспілкуватися із американськими законодавцями.

([Укрінформ](#))

Президент Фінляндії Саулі Ніністьо:

Хоча війна проти України, вона стосується нас усіх як з практичної точки зору, так і з погляду принципів. Вона має серйозні глобальні наслідки. Війна в Україні не повинна перетворитися на один із багатьох розтягнутих конфліктів, які ми бачимо зараз у світі. В інтересах усіх нас досягти миру, що

поважатиме суверенітет і територіальну цілісність України. Він мусить бути об'єктивним.

Президент наголосив, що «Фінляндія підтримує зусилля України із досягнення справедливого й тривалого миру. Утім, це не може бути справою лише України, оскільки необхідна якомога ширша міжнародна участь.

На його переконання, «справедливе завершення війни необхідне не лише українцям, воно може також допомогти знизити напруженість у ширшому масштабі».

[\(Укрінформ\)](#)

Президент Європейського парламенту Роберта Мецола:

Європейський Союз має розпочати масштабну хвилю змін, щоб підготуватися до появи України як країни-члена, і в цьому вимірі нічого не знімається зі столу, включаючи усунення торговельних тарифів та надання Києву доступу до внутрішнього ринку ЄС ще до набуття повного членства.

Вона висловила сподівання, що країни-члени розпочнуть формальні переговори з Україною щодо членства вже у грудні.

«Якщо вони (українці) рухаються швидко, ми маємо відповідати цій швидкості», – зазначила Мецола.

На її переконання, лідери Євросоюзу мають прискорити процес входження до ЄС України та країн Західних Балкан, щоб запобігти зростанню російських впливів у цих регіонах. Зволікання з процесом розширення ЄС або їх відштовхування, за її словами, може бути найгіршим рішенням, оскільки може призвести лише до зростання кількості євроскептиків, націоналізму та праворадикальних рухів.

Формальні переговори могли би почалися до Різдва. Рішення буде за міністрами країн ЄС, які проведуть формальну зустріч у грудні після того, як Єврокомісія у жовтні оприлюднить доповідь про прогрес України на шляху реформ, необхідних для продовження процесу розширення.

[\(ЛІГА.Новини\)](#)

Президент Варшави Рафал Тшасковський заявив, що головним винуватцем зернового конфлікту між Польщею та Україною є польська керівна партія Право та справедливість (ПіС).

За його словами, конфлікт між країнами є «сумною ситуацією», а президент Володимир Зеленський «перебільшив», коли критикував Польщу.

«Однак те, як уряд ПіС і президент діяли останніми тижнями, є чимось незвичайним. Завдяки зусиллям поляків ми прийняли мільйони біженців, зокрема зусиллям ПіС, коли йдеться про військову допомогу Україні, ми отримали роль у зовнішній політиці», — сказав політик.

Тшасковський зазначив, що «все це було витрачено марно і покладено на вівтар виборчої кампанії».

«ПіС заявила: якщо вона нападе на Україну, то може набрати кілька електоральних балів і виборці будуть розчаровані тим, що відбувається».

Адже зернове питання можна було вирішити тихо, в кабінетах, дбаючи про інтереси польських фермерів і співпрацюючи з Єврокомісією та Україною, але вони віддали перевагу бійці», — заявив він.

Глава польської столиці також додав, що Зеленський «захопився», а Європейська комісія має «виявити більше дипломатичного чуття і більше терпіння».

«Але головними винуватцями цієї сварки в Європі є, на жаль, уряд ПіС», — резюмував він.

[\(Укрінформ\)](#)

Речниця Білого дому Карін Жан-П'єр:

Ми надалі продовжуватимемо співпрацю з членами обох партій в Конгресі з метою ухвалення нового пакета з допомогою для України.

Вона зазначила, що, зокрема, лідер демократів у Сенаті Чак Шумер, і лідер республіканців Мітч Макконнелл неодноразово висловлювалися на підтримку подальшого фінансування допомоги Україні. Жан-П'єр нагадала, що з членами Конгресу недавно спілкувався радник Білого дому з питань національної безпеки Джейк Салліван та підкреслила, що це фінансування має забезпечити підтримку всього українського народу, який бореться за свободу й демократію.

Речниця Білого дому, крім того, наголосила, що допомога Україні надходить також від союзників і партнерів, і Сполучені Штати мають відігравати в цьому провідну роль.

«Ми прагнемо продовжувати ці розмови (з Конгресом – ред.). Ми вдячні за двопартійну підтримку, яку ми бачили, і тому ці розмови триватимуть», - підсумувала Жан-П'єр.

[\(Голос Америки\)](#)

Колишній командувач Сухопутних сил НАТО в Європі, генерал США у відставці Бен Годжес стосовно критичних зауважень на адресу дій української армії у війні відповів:

Це непрофесійні та марні заяви. Тим, хто за 8000 км критикує, як хтось інший заходить на мінні поля і окопи та розмінує їх, повинно бути соромно самим за себе.

Генерал нагадав, що українцям доводиться боротися без підтримки авіації, без якої США, Велика Британія чи Німеччина ніколи не посилала б своїх солдатів у бойові дії.

«Контрнаступ – це не лише те, що ми бачимо на полі бою», – наголосив Годжес. За його словами, ЗСУ проводять багатоскладові комплексні операції, включно з роботою спецпризначенців, атаками дронів, кібер боротьбою, виведенням з ладу російських радарів та ППО та іншим.

Також, за словами Годжеса, вражаючою є робота українських військових щодо Чорноморського флоту, яка створює величезний тиск на російський генштаб.

Раніше в ексклюзивному інтерв'ю Голосу Америки Бен Годжес також заявив, що за умов відсутності підтримки з повітря критика українського контранаступу є невинуватою. «На жаль, українці й надалі зазнають великих втрат, тому що ми, Захід, не надали їм необхідних можливостей. І я говорю саме про високоточну зброю великої дальності», – сказав Годжес.

([Укрінформ](#))

Глава польського уряду Матеуш Моравецький:

Заборона на ввезення збіжжя з України є в національних інтересах Польщі. Поки не буде розроблений механізм співпраці, ми діятимемо так щодо всіх продуктів зі сходу, тому що інтереси польського аграрія є в наших національних інтересах, це для нас найважливіше.

Він додав, що за наслідки війни має заплатити Росія, а не польське сільське господарство.

([ЛІГА.Новини](#))

Прем'єр-міністерка Естонії Кая Каллас:

Росія має ресурси для продовження війни, мобілізаційний потенціал, а також пропаганду та озброєння часів СРСР.

Вона наголосила, що диктатор Володимир Путін ставить на «втому» союзників України.

«Але за кожною маленькою перемогою українців слідує ще одна. Я вірю в їх остаточну перемогу. Але вони не зможуть досягти цього наодинці: їм потрібна наша підтримка, поки триває війна», — сказала Каллас.

Естонська прем'єрка назвала погрози з Москви "порожніми словами" і наголосила, що затримка військової допомоги збільшить ціну війни.

«Ми всі хочемо, щоб ця війна закінчилася. Але це має закінчитися таким чином, щоб розірвати історичний цикл насильства. Будь-яке коливання підігріває імперські амбіції Путіна. Чим довше ми чекатимемо і вагатимемося, тим вище зросте ціна війни», — резюмувала вона.

([ЛІГА.Новини](#))

Міністр оборони Німеччини Борис Пісторіус:

Я абсолютно чітко заявив, що Україна має виграти війну. Як визначити перемогу, залежить тільки від України, а не від нас. Це не має жодного стосунку до нашої стратегії національної оборони.

([Укрінформ](#))

Президент Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн:

Європейська фінансова підтримка залишається, безумовно, лінією життя для цієї країни (України - ред.), яка так хоробро б'ється за свою свободу та майбутнє. І саме тому Європейська комісія запропонувала під час перегляду бюджету ЄС створити новий фонд для України в обсязі 50 мільярдів євро до 2027 року для її підтримки.

Це гроші, яких Україна потребує зараз. І вона буде потребувати їх у майбутньому - для відбудови та відновлення, наприклад, а також – для реформ на шляху до Європейського Союзу.

Водночас вона наголосила, що розширення Євросоюзу - це «не лише поклик історії, а й геополітична необхідність».

«Ми маємо сформулювати бачення для успішного розширення. Єврокомісія розпочала опрацьовувати цілу серію напрямків з перегляду політики ЄС перед розширенням. Йдеться головню про те, як працюватимуть наші інституції, наш бюджет та гарантії з безпеки», - зазначила президент ЄК.

Прем'єр-міністр Латвії Евіка Сіліня:

Латвія буде незмінно підтримувати ЄС та його політику, оскільки Латвія може бути сильною і заможною, наскільки сильним є Європейський Союз. Такий підхід, за її словами, підтримує переважна більшість населення країни.

«Війна в Європі триває, Росія атакує незалежну Україну. Мій уряд залишатиметься на вістрі потужної підтримки, яку ЄС надає Україні, так довго, як це буде необхідно», - заявила латвійський політик.

[\(Укрінформ\)](#)

Лідер республіканців у Сенаті США Мітч Макконнелл:

Ми стоїмо тут проти Китаю, Росії, Північної Кореї та Ірану. Це вже говорить, що ви на правильному боці. По-друге, ми не втрачаємо жодного американського військового. Українці самі воюють. Щодо нашого ВВП - це справді мала частка, яку ми надаємо для цих зусиль в Україні. Якщо Путін виграє, наступною буде країна НАТО. І я думаю, що набагато розумніше зупинити це вторгнення, виштовхнути його, і єдині, хто готовий брати участь у цьому, – це самі українці. Українці проявляють мужність та відвагу і, я думаю, що це надихає решту світу, яка обирає своїх лідерів, країни, якими не керують автократи.

(...). Коли ми відправляємо зброю та боєприпаси в Україну, ми заміщуємо чимало наших активів на більш сучасне, передове обладнання. Ми мали б відновлювати нашу промислову базу й без війни в Україні через зростання конкуренції з боку Росії та Китаю.

На його переконання, рішучий спротив України за підтримки союзників також сприяє миру на Далекому Сході.

«Є деякі американці, які кажуть, що це далеко від Далекого Сходу, і ось там наші справжні тривоги. Але прем'єр-міністр Японії сказав, що якщо ви хочете надіслати повідомлення президенту Сі, бийте Путіна в Україні. Південні корейці стурбовані, філіппінці стурбовані, австралійці стурбовані. Отже, це справді має величезний вплив на Азію та майбутнє Тайваню», - підсумував Макконнелл.

(Укрінформ)

Прем'єр-міністр Румунії Марчел Чолаку:

Румунія відреагувала на зернову кризу інакше, ніж Польща, аби не подавати демократичному світу хибний сигнал про те, що Бухарест не хоче допомагати Україні. Натомість Румунія запровадила погоджену з українським урядом систему ліцензування експорту-імпорту, щоб захистити румунських фермерів.

Україні потрібно допомагати до кінця війни, і саме тому він знайшов, після консультацій з президентом Клаусом Йоганнісом, варіант ліцензування експорту-імпорту українського зерна.

«Але ми не пішли на заборону, тому що це був би сигнал, який би ми подали демократичному світу, що ми не хочемо допомагати Україні. А це неправда і дуже неправильно. Це не війна між Російською Федерацією та Україною. Це не війна між Путіним і Зеленським. Це війна між диктатором і демократичним світом», – наголосив Чолаку.

(Укрінформ)

Перемовини між Польщею та Україною стосовно транзиту зерна тривають.

Міністр сільського господарства Польщі Роберт Телус:

Радий, що ця зустріч відбулася. Добре, що ми говоримо про майбутнє, що ми будемо механізми для майбутнього, і що ми вгамували емоції, які нам не допомагали. Думаю, що це - правильний напрямок», - сказав Телус.

Він підтримав пропозицію України відкликати скаргу проти Польщі до СОТ.

«Це було б добре, якщо ми хочемо спілкуватися й шукати рішення. Думаю, ми усі прагнемо знайти довготермінове рішення - не лише щось тут і зараз, - тож ця заноза не потрібна», - зазначив міністр.

За його словами, Польща також перебуває «на фінальній стадії» перемовин із Литвою щодо організації транзиту українського зерна до її портів.

«Український міністр запропонував перемістити такий само контроль на німецьку сторону - йдеться про німецькі порти, аби прибрати їх з україно-польського кордону. Я пообіцяв розглянути такий варіант теж», - зазначив Телус.

(Укрінформ)

Міністр закордонних справ Румунії Лумініца Одобеску:

Війна Росії проти України торкнулася безпосередньо Румунії. Це дуже серйозно, і це становить ризик для наших громадян.

Міністр також засудила російські атаки дронами, коли її спитали про уламки на румунській території.

«Це порушення нашого повітряного простору. Уряд Румунії рішуче засудив усі атаки Росії на цивільну інфраструктуру України, на невинних людей за сотні метрів від румунського кордону», - сказала Одобеску.

Вона додала, що безпекова ситуація в регіоні погіршується, а те, що Росія останнім часом робить - обурливо. Зокрема, Одобеску наголосила на загрозах з боку РФ комерційному судноплавству в Чорному морі та загалом безпеці у регіоні.

Міністр також зауважила про розширення співпраці країни із НАТО, зокрема у контексті захисту регіону Чорного моря. Посадовиця наголосила на загрозах з боку Росії комерційному судноплавству в Чорному морі та загалом безпеці у регіоні.

«Українці не тільки захищають свою країну, вони також захищають нас, нашу безпеку, нашу свободу, тому що те, що Росія робить у цій незаконній, жорстокій, невинуватій війні, загрожує й іншим», – наголосила посадовиця.

[\(Цензор.НЕТ\)](#)

Головнокомандувач Збройних сил Великої Британії Тоні Радакін визнав, що західні країни недооцінили оборону, яку росіяни встигли збудувати перед наступом ЗСУ.

Він зазначив, що союзникам, ймовірно, необхідно «скоригувати» очікування щодо того, чого українські захисники можуть досягти у короткостроковій перспективі.

[\(Укрінформ\)](#)

Речник Державного департаменту США Метью Міллер, відповідаючи на питання журналіста про те, чи відповідає політиці ізоляції Москви те, що деякі американські компанії все ще можуть працювати в РФ, Міллер зазначив:

«Ми не бачимо конфлікту США з російським народом», — пояснив він.

Речник Держдепу підкреслив, що саме з цієї причини підприємствам, які постачають росіянам продукти харчування чи фармацевтичні товари, не заборонили вести бізнес в РФ.

«Ми націлили наші санкції, наш експортний контроль на галузі російської економіки, які підживлюють російську військову машину, і ми продовжуватимемо це робити», — підкреслив Міллер.

Він також наголосив, кожен бізнес повинен самостійно прийняти рішення щодо роботи в РФ, враховуючи операційні, правові та репутаційні ризики.

Міллер також зазначив, що після повномасштабного вторгнення РФ в Україну низка американських міжнародних компаній розглянула юридичні аспекти, вивчила репутаційний ризик та вирішила, що ці ризики надто високі, щоб продовжувати працювати в РФ. Окрім того, країна-агресорка

прийняла такі обмежувальні закони, які перешкодили низці підприємств працювати.

За його словами, вже понад тисяча американських компаній вийшли з ринку РФ.

([Укрінформ](#))

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг:

Сьогодні ваші (українські, – ред.) сили рухаються вперед. Вони ведуть люту боротьбу, поступово звільняють території. Кожен метр, який повертають українські війська, - це той метр, який Росія втрачає. Існує різкий контраст: українці воюють за власні родини, за майбутнє, за свободу, Москва воює за імперські ілюзії.

Він зауважив, що сьогодні столиця великої Української держави посідає особливе місце в серцях усього вільного світу.

Генсекретар НАТО нагадав, що Україна має потужну підтримку від 31 союзника по НАТО та багатьох партнерів. Понад 50 держав надають Києву зброю та військово-обладнання через Контактну групу з оборони України. Більш як 140 держав виступили з позицією на захист суверенітету України в Організації Об'єднаних Націй.

Водночас значення Росії на міжнародній арені, за словами Столтенберга, знижується, вона відрізана від міжнародних ринків, її керівництво змушене «залишатися вдома» під час міжнародних самітів, при цьому Росія намагається отримати зброю від таких режимів, як Іран та Північна Корея.

Очільник НАТО зауважив, що (...) від початку російського вторгнення союзники по НАТО надали Україні військову допомогу на більш ніж 100 мільярдів євро. Половина цієї суми надійшла від США, а друга половина – від європейських союзників й Канади.

Столтенберг привітав заяву про те, що Україна і Сполучені Штати мають намір спільно виробляти системи озброєння, включаючи системи протиповітряного захисту.

Він зауважив, що після рішень липневого Вільнюського саміту НАТО, зокрема щодо усунення етапу ПДЧ, надання Україні пакета багаторічної підтримки для реформ та для досягнення взаємосумісності з Альянсом, а також завдяки заснуванню Ради Україна-НАТО, Україна наблизилася до НАТО як ніколи.

([Цензор.НЕТ](#))

Прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан:

Коли восени розпочнуться переговори у Брюсселі щодо вступу України до ЄС, партнери не можуть уникнути питання, чи можуть вони серйозно розглянути питання про членство країни, яка перебуває у стані війни.

Ми не знаємо, наскільки велика територія цієї країни, оскільки війна все ще триває, ми не знаємо, наскільки велике її населення, оскільки вони

тікають. Прийняти країну в ЄС, не знаючи її параметрів. Це було б безпрецедентно.

Він зазначив, що потрібно відповісти на «дуже довгі та важкі питання, перш ніж фактично буде ухвалено рішення про початок переговорів про вступ».

[\(Європейська правда\)](#)

Президент Латвії Едгарс Рінкевичс:

Події в Україні не можуть розгортатися як у голлівудському фільмі з двома годинами подій і розв'язкою за 20 хвилин. Схоже, зараз стратегія Росії – просто продовжувати війну у сподіванні, що ми усі втомимося.

Сподіваюся, усі розуміють, що нам потрібно продовжувати підтримувати Україну усім, чим можемо, і також подбати про власну обороноздатність.

Президент Латвії назвав три фактори, які можуть змусити Кремль задуматися про припинення війни.

«По-перше, це усвідомлення, що Захід готовий підтримувати Україну незалежно від того чи іншого окремого повороту подій. Думаю, Путін розуміє, що не зможе протистояти сукупному економічному потенціалу США, Канади і ЄС», – зазначив Рінкевичс.

По-друге, вважає він, західні союзники мають продемонструвати, що нарощують своє оборонне виробництво, аби мати достатньо зброї і для того, щоб допомагати Україні, і для поповнення власних запасів.

«По-третє – це, звісно, прогрес України на полі бою, який продемонструє Росії, що усі мрії про повторне захоплення вже звільнених Україною територій є марними», – зазначив Едгарс Рінкевичс.

[\(Укрінформ\)](#)

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг:

Що сильнішою стає Україна, то ближче ми підходимо до завершення російської агресії. Росія може скласти зброю та закінчити цю війну сьогодні. Україна не має такої можливості. Якщо Україна здаватиметься, це не означатиме повернення миру, - це принесе лише жорстоку російську окупацію. Мир за таку ціну означає, що миру не буде зовсім. Україні потрібен справедливий та стійкий мир. Я рішуче підтримую план Президента Зеленського з 10-ти пунктів, щоб досягти цієї мети.

Він знову заявив, що майбутнє України – в НАТО. «Мірою того, як ми працюємо разом, щоб підготувати вас до цього майбутнього, НАТО стоятиме поруч з Україною так довго, як це буде необхідно», - заявив генсек Альянсу, звертаючись до Президента України.

[\(Укрінформ\)](#)

США й інші цивілізовані країни заявляють про необхідність досягти в Україні стійкого та справедливого миру.

Держсекретар США Ентоні Блінкен:

Це передбачає дві речі. Справедливий – у тому сенсі, що він відображатиме ґрунтовні принципи, які лежать в основі Статуту ООН – територіальну цілісність, суверенітет, незалежність України.

Стійкий мир, за його словами, означає, що після досягнення миру в Україні необхідно створити умови, які не дозволять агресії повторитися через рік, два або п'ять років. Водночас він підкреслив, що українці самі мають приймати фундаментальні рішення, яким вони хочуть бачити своє майбутнє.

Ведучий запитав Блінкена, чи мають розбіжності США й Україна в цих підходах, адже українці наголошують, що майбутній мир має забезпечувати повернення 100% окупованих територій, чого важко буде досягти.

«Ми були і залишатимемося тісно об'єднаними. І те, про що президент (Байден – ред.) неодноразово говорив, що це – принципове рішення, які повинні приймати українці», - відповів Блінкен.

Він наголосив, що принцип «нічого про Україну без України» залишається орієнтиром для Сполучених Штатів. Глава Держдепу також додав, що зусилля в цьому питанні докладають не лише США, а й десятки інших країн.

([Укрінформ](#))

Речник Держдепартаменту США Метью Міллер:

Досі ми не бачимо жодного випадку перенаправлення цієї (наданої Україні – ред.) зброї.

Він підкреслив, що Сполучені Штати мають у своєму розпорядженні важливі механізми підзвітності щодо постачання в Україну американської зброї та військової допомоги.

«Ми запровадили суворі механізми контролю, це також стосується гуманітарної та економічної допомоги, яку ми надаємо», - наголосив речник Держдепартаменту США.

([Цензор.НЕТ](#))

Міністр оборони Болгарії Тодор Тагарєв:

Російські кораблі курсують навколо нашої виключної економічної зони, здійснюючи провокаційні та силові дії проти торгових суден інших країн. Все це створює ризики для нашої безпеки. Це також перешкоджає досягненню наших інтересів, особливо економічних.

За його словами, існують також «передумови для інцидентів у Чорному морі», через що уряд Болгарії планує ухвалити рішення про стратегічний перегляд оборонної політики країни.

«Ми готувалися до цього протягом тривалого часу, це один з моїх пріоритетів. Ми спробуємо оцінити, наскільки існуючі документи з розвитку оборонних можливостей відповідають навколишньому середовищу, оскільки

останній перегляд проводився без війни на наших кордонах», - наголосив Тагарєв.

Також, відповідаючи на критику щодо рішення парламенту про постачання Україні непридатних ракет С-300, Тагарєв зазначив, що у Болгарії «є багато людей, які стурбовані безпекою Росії».

«Ми повинні насамперед турбуватися про нашу безпеку, частково допомагаючи Україні - в цьому конкретному випадку, щоб захистити цивільне населення від убивств і руйнування інфраструктури з боку Росії, яка використовує безпілотники, балістичні ракети, крилаті ракети - все, що у неї є, щоб атакувати та вбивати цивільне населення. Я думаю, що навіть якщо ми допоможемо мінімально, це того варте», – наголосив міністр оборони Болгарії.

[\(Цензор.НЕТ\)](#)

Президентка Грузії Саломе Зурабішвілі вважає, що Росія нападе на Грузію або країни Балтії, якщо Україна не встоїть.

За словами Зурабішвілі, під загрозою вся Європа, сама демократія та її майбутнє. Вона назвала найважливішою битву, яка зараз ведеться в Україні, додавши, що Україна виграє цю битву, оскільки Київ чинив опір так довго, що решті світу це здавалося неможливим, сказала вона в інтерв'ю литовським журналістам.

«Чия черга настане? Нас або вас. Ви вже сказали нам, що ми наступні, якщо Росія не зупиниться на Україні. У нашій країні на окупованих територіях знаходяться російські військові бази», – пояснила Зурабішвілі.

На думку президентки Грузії, перший раунд лідер РФ Володимир Путін уже програв, і тепер необхідно, щоб перемогла Україна, що, вважає вона, приведе всіх до перемоги і допоможе забезпечити мир і стабільність.

«Стійкість і мужність, які демонструють Україна та її президент, показують усьому світу, що вони здатні протистояти військовій могутності Росії, протистояти російській армії, принизити російську армію. Тому що все, що відбувається – зміна воєначальників, нескінченні зміни військової стратегії, справа Пригожина – показує, що російський президент не зміг реалізувати ті амбіції, які він ставив перед собою, і продовжує не військову війну, а війну на кшталт КДБ», – додала Зурабішвілі.

[\(Укрінформ\)](#)

Депутат Бундестагу (опозиційний ХДС) Родеріх Кізеветтер:

Бракує політичної волі, аби Україна отримала все необхідне, щоб Росія забрала свої війська з Криму. Коли б Україна змусила росіян піти з Криму, це було б поразкою Путіна. Але ми, здається, найбільше побоюємося саме цього.

Він звернув увагу на те, що минулого року Німеччина, четверта економіка світу, виділила зі свого бюджету 300 млрд на мінімізацію інфляції,

зростання цін на енергоносії та подолання інших негативних наслідків війни, а на військову допомогу Україні – лише 1% цієї суми.

Кізеветтер зазначив: якщо німці насправді хочуть насправді підтримати Україну, вони повинні усвідомити, що метою Кремля є її знищення. У ситуації, коли навряд чи вдасться побачити беззастережну військову поразку Росії, партнери повинні підвищити тиск і чітко визначити свої цілі. Вимоги мають бути такими: визнання Росією права сусідів на існування, розслідування воєнних злочинів і виплата репарацій.

Захід, на думку парламентарія, взагалі вимагає від Росії дуже мало, натомість від України - дуже багато.

«Ми маємо вимагати виведення ядерної зброї з Калінінграда, виведення військ з Придністров'я та Грузії. І ось із цим «пакетом» іти на переговори, коли Україна відновить свій суверенітет», - сказав Кізеветтер, додавши, що найкращою безпековою гарантією є членство в НАТО.

Старший науковий співробітник Мюнхенської конференції з безпеки Ніко Ланге погодився, що чимало західних урядів, включно з німецьким, сподіваються на перемир'я – що «якось усе вирішиться, і не треба буде думати про членство України в НАТО». Але ж саме членство в Альянсі є єдиною безпековою гарантією. Україна, за словами Ланге, веде переговори про безпекові гарантії із 17 державами. Але в колі партнерів України, зокрема, в Німеччині, «схоже досі не готові серйозно говорити про безпекові гарантії», адже є багато відкритих питань.

Експерт підкреслив, що Путін розпочав війну не для того, щоб захопити територію, а щоб фундаментально змінити безпековий порядок у Європі.

«І доки в нас не буде відповіді на запитання, як має виглядати безпековий порядок, миру не буде», – підсумував Ланге.

(Укрінформ)

Міністр з європейських питань в уряді Польщі Шимон Шинковський вель Сенк:

Міжнародну політику потрібно розглядати в середньостроковій або довгостроковій перспективі. Побачимо, як діятиме Україна. На мою думку, якби вона намагалася зробити розворот у бік Німеччини через голови не лише Польщі, а й країн регіону, то це було б помилкою з боку України. Неможливо без підтримки країн регіону, над їхніми головами, швидко ввести Україну до Євросоюзу. Але це українські політики мають взяти відповідальність за свою політику.

Між тим він наголосив, що перемога України у війні з Росією є в національних інтересах Польщі, а підтримка членства України в ЄС з боку Польщі залишатиметься незмінною.

«У ситуації, коли українські політики намагаються дати зрозуміти, що їхні інтереси мають бути вище за інтереси країн ЄС, то ми не можемо погодитися з таким сприйняттям цього питання. Для нас інтереси наших

громадян і захист цих інтересів завжди будуть нашим пріоритетом. І це жодним чином не суперечить нашій волі підтримувати Україну», - наголосив Шинковський вель Сенк.

([Цензор.НЕТ](#))

У Києві відбувся перший Форум оборонних індустрій.

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг:

Ви (Українці, – ред.) продовжуєте давати відсіч жорстокій агресивній війні Росії. Ваша мужність і героїзм надихнули світ. Але одна сміливість не зупиняє дрони. Один тільки героїзм не може перехопити ракети. Україні потрібні можливості. Високої якості. У великій кількості. І швидко.

Після повномасштабного вторгнення Росії минулого року багато країн НАТО значно виснажили свої запаси, щоб підтримати Україну. Це було правильно. Але зараз нам потрібно нарощувати виробництво. Як для задоволення потреб України, так і для забезпечення нашої оборони.

За словами Столтенберга, НАТО прагне допомогти Україні модернізувати її оборонно-промисловий сектор і механізми закупівель.

«Це допоможе забезпечити максимально плавні, ефективні та прозорі процеси. І це допоможе гарантувати, що Україна продовжить рухатися вперед до цілковитої оперативної сумісності з НАТО», - пояснив генсек.

Крім того, він зазначив, що «від дронів до розмінування» Україна впроваджує інновації з блискавичною швидкістю. Також Столтенберг заявив, що для справедливого і міцного миру необхідно посилити позиції України.

«Чим сильнішою Україна буде на полі бою, тим сильнішою буде її позиція за будь-яким столом переговорів. Тому, хоча це може здатися парадоксом, зброя для України – це шлях до миру», - наголосив він.

Реакція представників української громадськості

Харків'янин створив застосунок для donatів на ЗСУ ([ШОТАМ](#)).

Харківський розробник Анатолій Берчанов разом з однодумцями створив гейміфікований застосунок Donatta для donatів на ЗСУ.

Donatta – це безоплатний мобільний застосунок для гейміфікації та аналітики власних donatів як у фонди, так і волонтерам.

До застосунку додали перевірені збори і структурували їх за категоріями. Крім того, там можна бачити підраховану суму внесків, середні показники, аналітику та дані у графічному форматі.

14-річному спортсмену з Полтави, який віддав свої нагороди на ЗСУ, допомогли зі слуховими апаратами ([Зміст](#)).

14-річний Святослав Стегній з дитинства має порушення слуху. Втім, це не стало на заваді його захопленню – заняттям карате. Нещодавно він віддав усі свої нагороди, щоб залучити гроші на ЗСУ, а громадська організація «Відчуй» віддячила за пожертву.

Хлопець двічі виборював звання Чемпіона України. Тренує та наставляє хлопця Микола Богодистий – головний тренер дефлімпійської збірної України.

У вересні минулого року спортсмен вирішив віддати всі свої нагороди (їх було понад десяток) та орден від президента Федерації «Вадо-кай», аби зібрати кошти на потреби ЗСУ. Благодійний аукціон проводили у волонтерському телеграм-каналі «Ми готові. Полтава».

Менш ніж за 10 хвилин їх викупив один з меценатів за 20 тис. грн, але забирати лот чоловік не став й залишив його Святославу. Кошти за медалі меценат перерахував на придбання пульта для керування дронами – як і хотів хлопець, щоб кудись на передову (...).

У Черкасах на шкільному ярмарку зібрали понад 30 тисяч на ЗСУ ([ЗМІ.ck.ua](#)).

У одному з черкаських навчальних закладів провели благодійний ярмарок, що був спрямований на підтримку військових.

Учні разом з батьками та педагогами зібрали майже 33 тисячі гривень. Всі кошти будуть спрямовані на потреби ЗСУ.

Школярі також пригостили смаколиками військових, які перебувають на лікуванні та тим, які наразі захищають країну у Слов'янську Донецької області.

Школяр з Тернопільщини передав гроші для ЗСУ, які заробив пісню «Слава Україні» ([Суспільне.Новини](#)).

Школяр з Копичинців Максим Бараболя передав гроші для ЗСУ. Їх він заробив під час виконання пісні «Слава Україні». В соціальних мережах відео з виконанням цієї пісні набрало 5 мільйонів переглядів. За словами Максима, він прийшов до волонтерського штабу, щоб передати гроші для допомоги українським військовим.

Пісню «Слава Україні», каже Максим Бараболя, написав сам.

Хлопцеві 11 років. Навчається в 6 класі Копичинецького ліцею №2.

Учителька Оксана Новоженець розповідає, Максим постійно бере участь у шкільних заходах на підтримку ЗСУ (...).

«Гроші на фронт»: у Запоріжжі вимагали перерозподілити місцевий бюджет на потреби військових ([Радіо Свобода](#)).

У Запоріжжі 24 вересня відбулася акція за виділення коштів міського бюджету на потреби українських військових. Під час акції близько 200 людей зібралися біля мерії Запоріжжя з плакатами «Гроші на ЗСУ», «ЗСУ в першу чергу», «Дрони – перемога. Гроші на дрони» (...).

Після невеликого мітингу під стінами мерії учасники акції пройшлися центральним проспектом Запоріжжя, скандуючи відповідні гасла, до будівлі Запорізької ОВА. По завершенню акції її організатори закликали учасників виходити на ходу доти, поки місцева влада не перегляне статті місцевого бюджету на користь потреб військових (...).

Збір на ЗСУ, прем'єра нових пісень: у Бухаресті пройшов благодійний концерт гурту «ТНМК» ([Нижні Сірогози](#)).

З початку широкомасштабного російського вторгнення музиканти гурту «ТНМК» відклали інструменти та взяли до рук зброю. Вокаліст Олег Фагот пішов до лав територіальної оборони, бас-гітарист Костянтин Жуйков — до Нацгвардії, а гітарист Ярослав Верьовкін — до Збройних сил України. На час благодійних концертів вони отримують відпустки.

Концерти відомого українського гурту «Танок на майдані Конго» — благодійні. Музиканти допомагають зібрати кошти на допомогу армії. Та й частину грошей із продажу мерчів спрямовують на потреби ЗСУ.

Такі концерти на підтримку української армії вже відбулись у низці європейських міст. Днями музиканти заспівали в Бухаресті, столиці Румунії.

Багато українців, які змушені були виїхати до сусідньої Румунії під час повномасштабного російського вторгнення, прийшли насолодитись хіп-хопом. Музиканти «ТНМК» презентували свої найвідоміші хіти та презентували нові композиції (...).

«Безхвості мавпи» у Вербівці зібрали понад 6 тисяч гривень на ЗСУ ([Калуш.Інформатор](#)).

Минулого тижня неподалік Калуша відбулися атмосферні мистецькі сходи за участі митців з різних куточків України. На заході не тільки лунали вірші та авторські пісні, але й збирали на ЗСУ.

У селі Вербівка, відбувся творчий вечір, який традиційно протягом року в різних куточках України організовує «Мандрівна Майстерня Безхвостих Мавп». Цього разу спільно з ГО «Локальна Культурна Підтримка».

На події зібралися митці зі Львова, Франківська, Харкова, Бахмуту і Калуша. Читали вірші, грали на музичних інструментах, також була толока, дитячий майстерклас для дітей і благодійний ярмарок (...).

Окрім цього на події збирали кошти на теплий одяг для воїнів з Вербівки й Топільського (...).

Одесити вийшли на мітинг перед стінами муніципалітету із закликом спрямувати якомога більше бюджетних коштів на потреби військових ([УкрІнформ](#)).

До одеської мерії на мітинг вийшли понад 300 громадян. Серед них є матері та вдови загиблих на війні захисників. Жінки принесли портрети своїх близьких та разом із усіма присутніми вимагають скасувати ненагальні витрати з бюджету та спрямувати гроші на потреби армії (...).

У Кропивницькому 9-річний Максим влаштував блокпост та понад рік збирає гроші на ЗСУ ([ТСН](#)).

У Кропивницькому 9-річний Максим Бевз вже понад рік чатує на блокпостах та збирає кошти на ЗСУ. За цей час хлопець допоміг військовим придбати і відремонтувати бойову машину, передає бійцям медикаменти і відвідує поранених у шпиталях.

9-річний Максим чатує на блокпосту «24 бики», він зупиняє автомобілі та пояснює, що збирає гроші на ЗСУ. Хлопчик вже понад рік після школи волонтерить біля свого дому.

Крім автомобілів, тут зупиняють і пішоходи, та жертвують на українську армію. Волонтерити Максим почав ще влітку 2022 року (...).

Спочатку хлопцю жертвували місцеві діти - вони віддавали Максиму свої кишенькові, а потім школярі почали і самі долучатись.

Усі зібрані гроші хлопці передають військовим. А натомість отримують сувеніри з фронту. Вже мають трофейну ворожу каску, підписані прапори, гільзи та шеврони підшефних підрозділів (...).

Хлопчик каже, що волонтеритиме до перемоги. А у майбутньому мріє стати військовим.

Запоріжжя виділило €27 мільйонів на закупівлю дронів для ЗСУ ([УкрІнформ](#)).

Депутати Запорізької міської ради під час сесії виділили на закупівлю дронів близько 27 млн гривень.

В.о. міського голови Запоріжжя Анатолій Куртєв:

Основні рішення, прийняті на 20-й сесії міськради. Понад 50 мільйонів гривень виділено в рамках міської програми підтримки обороноздатності (з них близько 27 мільйонів - на закупівлю дронів).

Крім того, внесено зміни до програми використання коштів депутатського фонду. Тепер депутати можуть спрямовувати гроші з фондів на підтримку військових.

Львівські депутати підтримали рішення про збільшення видатків для ЗСУ ([Укрінформ](#)).

На сесії Львівської міськради депутати підтримали рішення про збільшення видатків для Збройних сил України.

«Місто збільшує видатки на потреби військовослужбовців Збройних сил України до 1 мільярда гривень», – йдеться у повідомленні Львівської міської ради.

Гроші витратять на закупівлю дронів, автівок та на субвенції для військових частин.

У Львові діють інші програми підтримки військових та їхніх родин. Зокрема, передбачені ваучерна підтримка бізнесу для військових та їхніх родин, соціальні виплати для військових, допомога через програму підтримки родин військових, виділення коштів на облаштування ЦНАПу для ветеранів, на будівництво реабілітаційних корпусів, співфінансування житла для поранених та інше.

Таким чином, загальна сума підтримки для військових та їхніх родин цього року по всіх програмах міста становить 2,1 млрд грн.

Понад 60% українців вважають, що справи в країні рухаються у правильному напрямку ([Укрінформ](#)).

Понад 60% українців вважають, що справи в Україні рухаються у правильному напрямку, 23% – протилежної думки.

Про це свідчать результати чергового дослідження настроїв та економічного становища населення, проведеного в рамках 24-ї хвили проекту «Україна в умовах війни» Соціологічною групою «Рейтинг» 5-7 вересня 2023 року.

«За результатами дослідження 61% опитаних вважають, що справи в Україні рухаються у правильному напрямку, 23% – протилежної думки, ще 16% – не змогли оцінити. Наразі спостерігається зменшення кількості тих, хто оцінює напрямок розвитку країни як правильний. У всіх регіонах та серед всіх вікових груп продовжує переважати оцінка напрямку як правильного», – йдеться у повідомленні.

Опитування проведено серед населення України віком від 18 років і старше в усіх областях, крім тимчасово окупованих територій, а також територій, де на момент опитування відсутній український мобільний зв'язок. Опитано 1000 респондентів методом телефонних інтерв'ю з використанням комп'ютера.

Юні українці потренувалися у тенісному таборі Світоліної в Польщі (Укрінформ).

20 хлопчиків і дівчаток тренувалися протягом десяти днів у тенісному клубі польського міста Лешно під керівництвом капітана жіночої збірної України Михайла Філіми, а також за участю тренерів Ольги Савчук і Дениса Ващука.

Проживання, харчування та тренування для учасників - безкоштовні. У розкладі тенісного табору є загальна фізична підготовка, ігрові тенісні та технічні тренування, заняття з тактики, відновлювальні тренування і консультації із психологом.

Еліна Світоліна, яка взяла перерву у виступах і відновлюється після травми, особисто відвідала маленьких гравців у Лешно.

Тенісистка Еліна Світоліна:

Провівши ці дні поряд із учасниками, я вкотре побачила, наскільки наше юне покоління сильне та завзяте! Ці діти мріють та тяжко працюють, щоб наблизитися до своєї мрії. Працюють наче дорослі! Я неймовірно тішуся тим, що завдяки програмам фонду маю змогу поділитися з юними спортсменами досвідом. І, сподіваюся, надихнути їх.

Організатори подякували донорам і партнерам Wilson, Adidas, Setanta Sports за сприяння у проведенні цього заходу.

Реакція представників світової громадськості та бізнесу

Благодійники у Нью-Йорку зібрали \$635 тисяч на відбудову школи у Мар'янівці на Київщині ([Укрінформ](#)).

У Нью-Йорку відбувся благодійний захід, організований платформою United24 та її амбасадором підприємцем Річардом Бренсоном, де зібрали 635 000 доларів для відбудови школи у селі Мар'янівка на Київщині.

Амбасадор United24 підприємець Річард Бренсон:

Нас усіх дуже надихає український народ та його незламний дух. Я надзвичайно радий, що ми змогли зібрати такі життєво необхідні кошти для відбудови школи в Україні, яку зруйнувала Росія під час свого незаконного і варварського вторгнення.

Школу в Мар'янівці, на відбудову якої збирали кошти під час благодійної вечері, відвідують діти з сімох сіл. Попри руйнування внаслідок бойових дій у березні 2022 року в ній продовжують навчатися 120 дітей дошкільного та шкільного віку. Кошти від донорів покривають створення проєкту відбудови, реконструкцію та облаштування укриття, відновлення даху. Після реконструкції закладу в ньому зможуть навчатись 300 дітей.

Участь у заході взяли амбасадори United24 Скотт Келлі та Лієв Шрайбер, а також представники українських та міжнародних компаній, зокрема Uber, Revolut, Grammarly, Smorgon Steel, NAVI, Wieden & Kennedy, Biosphere, Aurora Multimarket, InterChim та інші. Внесок у відновлення школи також зробили фонд Temerty Foundation, компанії «Люксоптика», АWT Bavaria, WOG та інші благодійники.

Поляків запитали, чи підтримують вони слова Моравецького про військову допомогу ЗСУ: результати ([ЛІГА.Новини](#)).

Жителів Польщі запитали, чи вони підтримують заяву прем'єр-міністра Матеуша Моравецького про те, що Варшава більше не передає Україні зброю. Про це свідчать дані опитування центру IBRiS для газети Rzeczpospolita.

За даними опитування, близько 47,2% позитивно оцінили висловлювання Моравецького. Водночас майже стільки ж респондентів негативно сприйняли заяву глави уряду Польщі — 44,5%. Ще 8,3% поляків не сформувавши думку щодо цього.

Найбільше прихильників цієї тези Моравецького серед виборців керівної партії Право та справедливість (PiS) — 71%, мешканців сільської місцевості та людей похилого віку — 60%, людей з невисоким рівнем освіти — 71%, а також тих, хто черпає інформацію з державних телеканалів TVP I TVP Info — понад 70%.

Опитування було проведено 22 та 23 вересня серед групи респондентів у 1000 осіб.

Криптовалютна біржа Binance виходить з російського ринку ([ЛІГА.Фінанси](#)).

Криптовалютна біржа Binance уклала угоду про продаж свого російського бізнесу криптовалютній біржі CommEX. Про це пише агентство Reuters із посиланням на заяву компанії.

Фінансові умови угоди не розголошуються. У Binance заявляють, що продаж російського бізнесу не передбачає отримання в майбутньому доходів від проданих активів.

Директор з дотримання вимог Binance Ной Перлман:

Дивлячись у майбутнє, ми розуміємо, що робота в Росії несумісна зі стратегією відповідності Binance.

Ще наприкінці серпня криптовалютна біржа побічно підтвердила, що серйозно розглядає можливість припинити всі операції в Росії та піти з ринку.

Серед причин називалися нові обмеження російської влади щодо трансакцій на біржі. Зокрема, було введено заборону неросійським користувачам торгувати рублями, євро, доларом та гривнею на Binance.

Також Binance звинувачували у тому, що її трансакції обслуговують підсанкційні російські банки. Криптовалютна біржа закрила доступ п'ятьом російським банкам до обслуговування своїх трансакцій. Однак залишилися ще 16 російських банків та платіжних систем, доступних у Binance.

На пошкоджених будинках Бучі з'явилися мурали від американських художників ([ЛІГА.Life](#)).

В Київській області в Бучі на пошкоджених будинках з'явилися два нові мурали, які створили волонтери зі Сполучених Штатів Америки. Про це повідомляє Бучанська міська рада.

На першому муралі зображений портрет дівчини, яка уособлює силу української жінки під час війни. Фреска для молодих поколінь дівчат, зазначили у міськраді.

Другий мурал називається «Питання часу». На ньому зображений український воїн на годинниковій стрілці — з його коханням на хвилинній стрілці. Герої намальовані поверх пробитого кулями скла.

Стінописи створили відомі волонтери зі США: BANDIT, John Ashbaugh та Tristan George. Для них було важливо створити пам'ятні місця у Бучі, щоб підтримати народ України та показати світові його боротьбу з агресором.

Баронеса Гелена Кеннеді стане співголовою міжнародної експертної групи Bring Kids Back UA ([Укрінформ](#)).

Відома юристка з прав людини, громадянських свобод і захисту дітей, директорка Інституту прав людини Міжнародної асоціації юристів баронеса

Гелена Кеннеді стане співголовою міжнародної експертної групи високого рівня Bring Kids Back UA.

Керівник Офісу Президента Андрій Єрмак:

Передусім експерти мають розробити рекомендації щодо ефективного механізму повернення депортованих дітей в Україну. Ми також очікуємо рекомендацій, які можуть стати новою міжнародно-правовою основою захисту та запобігання порушенням прав дітей у збройних конфліктах, яка буде створена на прикладі досвіду України.

Він зазначив, що отримав запевнення від великої кількості країн у тому, що вони готові долучитися до питання захисту дітей.

Баронеса Кеннеді зі свого боку погодилася з актуальністю створення механізму воз'єднання дітей з рідними в Україні відповідно до міжнародних стандартів прав людини. Вона наголосила на важливості спільних зусиль у цьому питанні, залученні міжнародних організацій та експертів, створенні синергії з наявними механізмами ООН щодо захисту дітей під час конфлікту. Правозахисниця переконана, що за міжнародні злочини – незаконну депортацію та примусове переміщення дітей – має бути відповідальність.

Баронеса Гелена Кеннеді:

Діти, яких ви повернули, повинні мати змогу надати вам докази того, що сталося під час їх примусової депортації. Я розумію, що багато хто все ще перебуває в Росії. У нас багато роботи попереду.

У Словаччині зібрали кошти на машину для розмінування Воžена-5 для України ([Укрінформ](#)).

У Словаччині завершилася кампанія зі збору коштів на придбання машини для розмінування Воžена-5. Захід проходив зусиллями посольства України в Республіці.

«У Словаччині завершилася кампанія зі збору коштів на придбання машини для розмінування Воžена-5 для України, яка відбулася зусиллями Посольства України в Словацькій Республіці, словацького об'єднання Mier Ukrajine та організації Darček pre Putina», – зазначається у дописі МЗС України.

Українське представництво додало, що вже найближчим часом словацький виробник машин для розмінування компанії The Way Industries виготовить Воžена-5 та відправить її в Україну до кінця цього року.

Експертні оцінки

(РБК-Україна)

Військово-політичний оглядач групи «Інформаційний спротив»

Олександр Коваленко:

Війна в Україні унікальна, бо було зроблено багато такого, що зруйнувало загальні шаблони ведення бойових дій. Найяскравіший приклад: Сили оборони України зараз наступають у Запорізькій області. Згідно з усіма канонами війни, наступати треба зі значно більшими силами, аніж є у противника, що обороняється. Зараз у росіян в Приазов'ї сконцентровано понад 100 тисяч особового складу (мова про ГВ «Восток»). Це принаймні втричі більше, ніж чисельність тих підрозділів Сил оборони України, які беруть участь у наступальних діях.

До того ж у росіян на півдні гіпертрофовані лінії оборони. Наприклад, перша лінія оборони ворога має надзвичайно велику кількість мінно-фугасних загороджень. Але ми її прорвали в досить стандартні терміни, просуваючись щодня по 100-200 метрів углиб. Отже, це унікальний випадок – ми наступаємо в рази меншими силами, в максимально екстремальній зоні і ми наступаємо успішно, прориваючи лінії оборони противника.

Другий приклад – ситуація в Чорному морі. Це унікальний випадок, коли країна, яка не має флоту, перемагає країну в морському бою, у якої є флот. Попри те, що Росія має досить потужний флот, ми перемагаємо у морі, використовуючи дрони та інші засоби ураження. І Росія, відповідно, несе значно більше втрати, ніж Україна.

Навряд чи ми можемо назвати абсолютно унікальним сам по собі факт, що країна з більшою кількістю людського, технічного та економічного ресурсу вторглась в Україну і не спромоглась досягти якихось своїх бойових завдань. Адже в історії були такі випадки, коли держави, значно менші, ніж їхній ворог, тримали удар – та ж Зимова війна у Фінляндії. Проте бойові дії в Україні вже давно перевершили її за своїм масштабом. Зрештою, на це теж можна звернути увагу хоча б тому, що 24 лютого 2022 року навіть міжнародні партнери не були впевнені в наших шансах вистояти. Тому це також можна вважати руйнуванням шаблонів.

Ще один цікавий момент: Україна, фактично не діючи фізично на території РФ, знищує її транспортну та стратегічну авіацію, ракетноносці, бомбардувальники: зокрема Іл-76, Ту-22М3, Ту-95МС. До того ж цей вплив здійснюється на глибину території ворога не ракетами, а зовсім іншими засобами.

Іншою особливістю сьогоденної війни є масоване використання дронів, причому з обох сторін. Досі найбільш активне застосування дронів спостерігалось під час Другої карабаської війни. Тоді азербайджанські

війська часто використовували баражуючі боєприпаси, дрони та розвідувальні БПЛА. Вони фактично захопили небо над Карабахом. Але якщо порівнювати з війною в Україні – то тут ми маємо зовсім інший рівень.

Зараз світ спостерігає за тим, як впливає використання безекіпажних дронів в морі і наскільки великі кораблі вони можуть вражати. Досі відомо, що лише Іран застосовував подібні дрони у конфліктах, зокрема в Ормузькій протоці. Але це був банальний катер, нашпигований вибухівкою, з екіпажем. Його спрямовували на корабель противника, а перед ударом пілот вистрибував і вирушав до берега.

Ба більше, усі говорять про повітряні та морські дрони, але в українському арсеналі є ще й наземні дрони, які, наприклад, здійснюють мінування території. Такий дрон заїжджає на ділянку, яка прострілюється ворогом, і встановлює мінні загородження. Він рухається майже на рівні з землею і тому непомітний для противника. Тож, ми всеосяжні в питанні використанні дронів.

Крім того, не було серед сучасних війн та конфліктів такого переваження системи ППО. Причому як у сторони, що в обороні, так і у тієї сторони, що в атаці. Тобто не лише Україна повинна постійно тримати на бойовому чергуванні свої засоби протиповітряної оборони, але тепер і Росія. У хід ідуть різні алгоритми протидії ракетній зброї та дронам. У сучасній історії війн та конфліктів не було такого масштабного задіяння засобів протиповітряної оборони.

(Укрінформ)

Голова Конституційного суду Литви у 2014-2021 роках, декан факультету права університету Вітаутаса Магнуса, член Венеційської комісії Дайнюс Жалімас:

(...). Не думаю, що ООН, як міжнародну організацію по забезпеченню миру і безпеки, можна звинувачувати в агресії проти України. Як і будь-яка інша міжнародна організація, ООН є лише сукупністю держав-членів. Якщо вони не можуть домовитися стосовно ефективної протидії агресії, то ООН не може тут додатково нічого зробити. ООН не є чимось незалежним від держав-членів.

Про необхідні реформи системи безпеки, включаючи розширення членів Ради Безпеки ООН та обмеження права вето постійних членів, почали говорити ще з 90-х років минулого століття, після закінчення Холодної війни. Але я тут не бачу результатів, бо держави-члени не спроможні домовитися. Сподіваюся, це стане можливим після перемоги України. Але навіть коли деяка реформа і відбудеться, то сама природа ООН не зміниться – для ефективних дій все одно буде потрібна воля держав-членів.

Формально Росію треба виключити не тільки з Ради Безпеки, а й з ООН узагалі. Для цього є підстава – агресія як серйозне порушення Статуту ООН. Але це неможливо, тому що виключення ухвалюється 2/3 Генеральної

Асамблеї ООН після рекомендації Ради Безпеки. Ми всі розуміємо, що Росія не погодиться з такою рекомендацією і накладе вето.

Але є механізм, як виключити Росію з ООН де факто. Це відмова визнати повноваження представників Росії шляхом більшості голосів у Генеральній Асамблеї, а також у Раді Безпеки. Це процедурне питання, ветувати його у Раді Безпеки неможливо. Підстава – політика уряду Росії, яка не є миролюбною і направлена проти цілей і принципів ООН, які прописані в Статуті організації. Такий прецедент був стосовно Південної-Африканської Республіки, коли її представників не визнали через політику апартеїду.

(...). Спецтрибунал потрібно створювати зараз. Це довгий процес, який передбачає врахування багатьох деталей, юридичних і технічних моментів, обговорення самої моделі Спецтрибуналу. Дискутувати про це потрібно тепер. Усім зрозуміло, що ми маємо тяжкий випадок агресії.

І що значить почекати зі створенням трибуналу? Почекати, хто виграє війну? Відповідно до міжнародного права, злочин агресії Росії є dokonаним фактом і зараз головне – уникнути безвідповідальності російських посадовців. Тому чим швидше почнеться слідство і суд, тим краще. Так ми покажемо всім потенційним агресорам – що їх чекає у випадку повторення подібного відносно інших держав.

І дуже добре, що у липні в Гаазі запрацював Міжнародний центр з переслідування за злочин агресії проти України, який уже зараз напрацьовує доказову базу для майбутнього Спецтрибуналу. Це лише прискорить процес.

Звісно, фізичне затримання злочинців залежить від ходу і результату війни. Але у ході створення Спецтрибуналу можна домовитися і про їх заочне засудження. Все залежить від моделі та деталей процесу трибуналу.

Існує ще варіант створення Спецтрибуналу через Раду Європи, яка може підтримати його заснування шляхом угоди з Україною чи між усіма членами Ради Європи. Тоді трибунал був би формально регіональним, але водночас міжнародним. Таким чином європейські країни могли б показати свій інтерес у створенні трибуналу по засудженню агресії, яка відбувається в Європі.

Але, звісно, найбільш логічний шлях – це створення Спецтрибуналу через укладення договору України з Генасамблеєю ООН. Це дає змогу судити злочинців за міжнародним правом. І це перевага міжнародного трибуналу, створеного на основі підтримки Генасамблеї ООН.

У будь-якому випадку міжнародний трибунал здається найбільш логічним, оскільки, згідно з міжнародним правом, агресія є найтяжчим міжнародним злочином проти всієї міжнародної спільноти держав. Так цей злочин описується з часів Нюрнберзького трибуналу.

Стосовно моделі інтернаціоналізованого трибуналу на основі українського законодавства, то вона погана не лише через імунітет Путіна. Ця модель ніби демонструє, що для міжнародного співтовариства агресія Росії якось не дуже важлива. Я маю на увазі, коли всі визнають, що це злочин

проти всієї міжнародної спільноти, то логічно було б засуджувати не за українським законодавством, а за міжнародним правом. Тоді й проблем з імунітетом Путіна не було б. Але є держави, які підтримують інтернаціоналізований трибунал, бо думають, що це легше зробити.

(...). У НАТО всі рішення ухвалюються консенсусом. Через сумніви деяких країн Альянсу неможливо прийняти нового члена. Як ви знаєте, вступ Швеції також сповільнився через позицію Туреччини.

Так що Україна не є винятком. Хтось порахував, що зараз двадцять три держави-члени НАТО підтримують вступ України. Залишилося попрацювати з іншими вісьмома державами.

У цьому питанні потрібно розуміти, що низка західних країн протягом тривалого часу мали таке собі ілюзорне партнерство з Росією. І зараз, очевидно, менталітет у них змінився не до кінця. Якщо ми пригадаємо, то ще 20 років тому Росія навіть була партнером НАТО у питанні боротьби з тероризмом.

Я вважаю, під час вільнюського саміту можна було знайти краще рішення для України. Наприклад, запросити до перемовин щодо вступу, не обумовлюючи конкретну дату. Так було б зрозуміло, що перемовини починаються. Але насправді найбільшою проблемою є війна. Якщо Україну приймати до Альянсу, потрібно вступати у війну, тому країни-члени і не хочуть робити таких юридичних зобов'язань.

Безумовно, найбільшим досягненням вільнюського саміту відносно України є відмова від ПДЧ. Членство України в НАТО є лише питанням часу. Ніякі інші гарантії безпеки не будуть настільки ефективними.

(...). Навіть коли війна затягнеться, я б не виключав, що НАТО доведеться ув'язатися у війну напряду. І для цього Україні не обов'язково бути членом Альянсу. На основі Північноатлантичного договору держави можуть вирішити використати воєнну силу за межами НАТО. Такий випадок був у Югославії. Єдина різниця, що у випадку з Росією ми матимемо справу з ядерною державою. Але я б не відкидав такого варіанту розвитку подій. Тому й говорю: потрібно починати перемовини про членство України. Агресору треба дати зрозуміти, що він не може перемогти. Однією з вимог агресора на початку широкомасштабного вторгнення якраз була відмова від членства України в Альянсі, тому в цьому питанні категорично не можна поступатися.

(...). Якщо дивитися на можливі двосторонні угоди зі США, Великобританією щодо гарантій безпеки України, то вони ніколи не замінять багатосторонній договір НАТО, який передбачає ту саму колективну безпеку. Тому єдиним найбільш ефективним гарантом безпеки України в майбутньому є зобов'язання колективної оборони Європи і США, де кожна сторона має допомогти жертві агресії і воювати спільно. А це якраз і є основа НАТО. Тому немає сенсу укладати двосторонні угоди з таким же змістом.

Також придумувати нові угоди колективної оборони не дозволяє Північноатлантичний договір, який зобов'язує держав-членів не підписувати

документи, які можуть суперечити зобов'язанням членства в НАТО. Тому не потрібні нові угоди, а треба просто прийняти Україну в НАТО!

(...). На жаль, доки російський режим продовжує політику анексії українських територій, найближчим часом не бачу передумов для перемовин. Тому єдиний можливий спосіб закінчення війни і встановлення довгострокового миру – це повне звільнення українських територій до кордону 1991 року. Це також є імперативом міжнародного права, тому що означає відновлення законної ситуації у міжнародних відносинах. Думаю, це цілком реалістично. Головне, щоб швидше руйнувалися деякі стереотипи у країн, які надають Україні зброю. На жаль, дуже повільно приймаються рішення про підтримку України озброєнням, яке дозволить перемогти. Але, вважаю, це станеться, тому що не буде іншого виходу. Наївно розраховувати на якийсь мир із путінською владою. Вона розуміє лише мову сили.

(...). Упевнений, перемога буде за Україною, територіальна цілісність якої буде відновлена у кордонах 1991 року. Лише такий можливий кінець війни, якщо дотримуватися міжнародного права і справедливості.

[\(Український кризовий медіа-центр\)](#)

Радниця міністра соціальної політики України Олена Кульчицька:

Перший міф полягає в тому, що за протез треба платити. Насправді, протезування в Україні є безплатним. Відповідна державна програма існує протягом багатьох років. Зрозуміло, що через повномасштабну агресію останнім часом інтерес до цієї теми збільшився. До цього люди не цікавились, і не знали, що є така програма. Згідно неї, у 2023 році на потреби забезпечення осіб протезними ортопедичними виробами, до яких належать протези, ортези і ортопедичне взуття, уряд виділив 2,8 мільярди гривень. З них станом на сьогодні витрачено близько 2 мільярдів. Розуміючи, що запит, на жаль, зростає, в проєкті держбюджету 2024 року на цей напрямок заплановано зростання видатків до 4,2 мільярди гривень.

Другий міф: право на безоплатний протез мають тільки військові. Звичайно, військові належать до пріоритетної категорії осіб, які забезпечуються протезами, але першочергово традиційно забезпечуються діти з інвалідністю, з порушенням опорно-рухового апарату. Далі забезпечуються військовослужбовці, і тут немає жодної різниці, в якому статусі вони є – учасниками АТО, операцій сил ООС або в сучасному статусі. Не відіграє значення і приналежність до сил оборони – ЗСУ, Прикордонна служба, Національна гвардія, СБУ чи Національна поліція. Всі ці категорії охоплені безоплатним протезуванням. В той же час при первинному протезуванні для військових гранична вартість, яку держава готова відшкодувати за виготовлення і забезпечення протезом, в три рази більше порівняно з цивільними особами. Що стосується максимальної компенсації вартості протеза для військових, вона дорівнює 2 мільйонам гривень.

Третій міф: в Україні відсутні якісні матеріали та складові до протезів. Нерідко люди бояться, що дадуть так звану дерев'яну ногу. Вони мають знати, що сьогодні в Україні представлені усі виробники комплектуючих до протезів. Ми імпортуємо якісні складові від європейських, азійських та американських виробників, і такий широкий асортимент матеріалів і комплектуючих дозволяє виготовляти в Україні протези під індивідуальні потреби кожного клієнта. Жодних вимог держава не висуває. Головне – щоб цей протез відповідав функціональним можливостям організму людини та її запитам. Якщо людина хоче бігати, бути активною фізично, їздити на велосипеді, танцювати, то вона має отримати такий протез, який забезпечить таку можливість.

Четвертий міф: для протезування краще їхати за кордон. Правила, за якими працюють протезисти у всьому світі, однакові, і визначені Міжнародною організацією протезування і ортезування. Не може бути такого, що в якійсь країні протези краще, ніж в іншій. Вони можуть відрізнитись за комплектуючими, але в межах граничних цін, які забезпечує держава, в Україні цілком можна забезпечити хороший, функціональний, ефективний протез з комплектуючих кращих виробників. На сьогодні в країні працює понад 40 державних та приватних протезних підприємств. Людина сама обирає, до якого протезиста їй звернутися.

П'ятий міф: протез можна очікувати роками. Є нормативно визначений строк. При первинному протезуванні протез має бути виготовлений не довше, ніж за 45 днів. У простих випадках на виготовлення протезу достатньо 3 тижні. Максимальний час очікування з моменту подання документів до забезпечення протезом – 3 місяці. Є складні випадки подвійного протезування, які потребують більш тривалого часу. Також більш тривалої підготовки потребує забезпечення біоелектричним біонічним протезом рук, бо налаштування цього протеза є довготривалим.

Шостий міф: для отримання протезу потрібно встановлення інвалідності. Традиційною практикою в Україні було реабілітацію, допоміжні засоби реабілітації, відповідні послуги надавати особам з інвалідністю. Впродовж останніх п'яти років немає потреби в цих випадках встановлювати інвалідність. Насамперед така норма поширюється на всіх, хто постраждав внаслідок війни. Таким людям не потрібно проходити огляд в медико-соціальної експертній комісії, отримувати індивідуальну програму реабілітації. Для забезпечення протезом військовим достатньо висновку ВЛК, цивільним – тільки ЛКК. Зараз працюють мультидисциплінарні команди, які обов'язково повинні створюватись в тих закладах, які надають реабілітаційну допомогу в рамках пакетів медичних гарантій, які фінансуються з коштів державного бюджету. До їх складу повинен входити протезист-ортезист.

У складі мультидисциплінарних команд обов'язково повинні працювати фізичні терапевти і асистенти фізичних терапевтів, в яких основне

завдання – навчити людину опанувати своїм новим тілом і використовувати протез. Згідно вимог реабілітаційного пакету, при стаціонарному наданні реабілітаційної допомоги має бути щоденно не менш 3 годин такої роботи від фізичного терапевта.

Міністерство соціальної політики намагається налагодити співпрацю з ВЛК в цій частині, щоб вони якомога детальніше виписували призначенні, бо дійсно доволі часто є загальна вказівка «потребує протезу». Цього недостатньо, має бути максимально детальна характеристика. Кількість ВЛК за останній рік суттєво зросла. Зрозуміло, що не всі лікарі мають відповідний досвід як це правильно призначати.

Протезно-ортопедичні вироби та їхні комплектуючі є різновидом медичних виробів, реєстрацією яких займається Держлікслужба. Вона і веде такий реєстр. Сайт Держлікслужби пройшов оновлення, ним дуже зручно користуватись. Також інформацію можна знайти на сайті міністерства соціальної політики і порталі Централізованого банку даних з проблем інвалідності, на якому можна особі відкрити електронний кабінет і подати заяву на забезпечення допоміжним засобом реабілітації онлайн.

Чинними порядками не встановлено можливості компенсації витрат за самостійно придбаний протез. При первинному протезуванні необхідно, щоб цьому передувала відповідна робота, було зрозуміло, який протез людина обирає. На жаль, Україна стала своєрідним майданчиком для випробування різних стартапів у сфері протезування. Якщо ці комплектуючі не пройшли сертифікацію в Держлікслужбі, держава за них немає права виплачувати компенсацію. Якщо людина хоче виріб, який не вкладається в граничні ціни, які компенсує держава, то можна здійснити доплату.

Людина в сфері протезування гроші не отримує. Їх отримує протезне підприємство і лише після того, як укладе договір з територіальним відділенням Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, виготовить протез, підпише з людиною акт приймання-передачі виробу.

[\(Український кризовий медіа-центр\)](#)

В українському суспільстві є запит на подолання корупційних схем в освіті і науці.

Виконавчий директор ГО «Разом проти корупції» Михайло Серебряков:

Коли з'явилося ЗНО, це був прорив. Якщо б визначити 10 найуспішніших антикорупційних заходів, які були втілені в Україні, то ЗНО точно увійшло б у трійку. Але він не здатний вирішити усіх проблем при вступі до вищого навчального закладу. Аби він справді був об'єктивним, в Антикорупційній програмі немає ряду запобіжників, і це в МОН повинні врахувати.

Серед них – співвідношення загального конкурсного балу. Для того, щоб дитина вступила до закладу, є умовні 100 відсотків. З них 3 конкурсні

предмети, відсоток яких становить не менше 20. Решта має розподілятися за результатами творчих конкурсів, мотиваційних листів та середнього балу атестату, який тут є ключовим. Раніше середній бал атестату вартував 30 відсотків конкурсної оцінки, що стимулювало їх продаж у самих школах. Коли це ввели, попит на шкільні журнали збільшився тоді на третину. Це говорить про те, що школи масово використовували цю опцію для того, щоб продавати оцінки. На жаль, ситуація не змінилася.

Президент МГО «Українська екзаменаційна мережа» Сергій Мудрук:

Позаминулого року відбувся перший реальний пілот. ЗНО стартувало у ветеринарній медицині, санітарії, кібербезпеці, публічному управлінні і адмініструванні. На черзі низка транспортних спеціальностей і юристи. Вже завтра більше 9 тисяч здобувачів магістерського рівня спеціальності «Право» будуть пробувати складати пілотний Єдиний державний кваліфікаційний іспит. Використання плагіату для складання академічних текстів – ще одна проблема для освітянської галузі та наукової сфери.

Президент Української бібліотечної асоціації Оксана Бруй:

НАРТ – це Національний репозитарій академічних текстів. В науці це в основному дисертації, наукові публікації, звіти про науково-дослідні роботи, монографії. Що стосується освіти, то це підручники, різні методичні розробки. В електронному вигляді всі ці тексти там зберігаються. Це має бути інтероперабельна база даних, яка повинна підтримувати обмін даних з іншими базами даних. Це давало б можливість інтегрувати ці тексти в глобальний інформаційний простір. Коли у 2019 році запрацював відповідний портал, виявилось, що принцип відкритої науки не дотримується. Антиплагіатні системи не мають змоги вільно індексувати увесь цей масив текстів. У 2002 році міністерство освіти і науки розпорядилось внести зміни у роботу національного репозитарію і так налаштувати систему, щоб не було жодних обмежень по доступу і скачуванню. Однак, на сьогодні виконано лише один з пунктів цих змін.

В Україні налічується 170 університетів. Більше 100 з них підтримують власні інституційні репозитарії. В переважній більшості з них дисертації викладаються у відкритий доступ. Якби це нормально функціонувало на рівні національного репозитарію, то це було б дівом.

([ЛІГА.net](http://LIGA.net))

Викладач Києво-Могилянської Бізнес-Школи Валерій Пекар:

Подальшу долю війни і миру визначає позиція наших західних союзників. Звичайно, вона не консолідована, там є різні думки, але наразі мейнстрим вже окреслився. І він не приносить нам радості.

Західні еліти дуже бояться трьох варіантів розвитку подій:

1. Західні еліти бояться поразки України: це означає політичний провал всіх, хто підтримував Україну, та посилення світової авторитарної осі, з

великою ймовірністю поширення російської агресії в Європі та початку китайської агресії.

2. Західні еліти бояться поразки Росії: це означає розпад, колапс, гуманітарну катастрофу, масштабну кризу біженців, безконтрольне поширення ядерної зброї та надмірне посилення Китаю.

3. Західні еліти бояться затягування війни: це означає накопичення втоми їхніх суспільств, загострення внутрішньополітичних протистоянь та врешті поразку України з усіма наслідками з першого пункту.

Якщо ви боїтеся поразки України, поразки Росії, затягування війни — то що залишається?

(Зазначу у дужках, що якщо для вас всі сценарії погані, то це означає, що ви вже програли, принаймні у своїй голові. Натомість виграв той, для кого всі сценарії хороші чи хоча б прийнятні, а це нині Китай. Але якщо для вас всі сценарії погані від самого початку, значить, у вас від самого початку була неадекватна картина світу)

Отже, що залишається західним елітам?

По-перше, залишається мріяти, як все було б добре, якби Україна капітулювала протягом кількох днів чи тижнів навесні 2022-го. Бо тоді не було б жодних проблем, не було б війни (насправді навпаки), не було б необхідності забирати гроші з бюджету своєї країни тощо. Своєю стійкістю Україна зробила їм всім проблему (насправді, навпаки).

По-друге, залишається жити міфами, які дозволяють продовжувати користуватися старою неадекватною картиною світу. Наприклад:

а) путін помре (насправді путін не помре, бо не може померти людина, в якій кілька двійників, керованих людьми з найближчого кола);

б) після смерті путіна президентом Росії стане Навальний (насправді ні, бо реальна влада в руках ФСБ та інших кланів, і навіть якщо Навального випустити та призначити президентом, це нічого не змінить);

в) після смерті путіна та обрання й інавгурації Навального він за 1-2 роки демократизує Росію (насправді ні, бо для демократії потрібні громадяни та інституції, а нема ні того, ні іншого).

По-третє, окрім поразки України, поразки Росії та затягування війни, можна придумати ще четвертий варіант — заморожування війни. Але для переговорів і заморожування потрібно якось отримати згоду української та російської сторін, а на це жодна з них не згодна: українське суспільство не схвалить такої поведінки українських політичних лідерів, а путін також не хоче переговорів, бо вважає, що час грає на нього — треба лише дочекатися виснаження України.

Четверте, врешті, можна нічого не робити й сподіватися, що щось станеться, і це змінить ситуацію чи призведе до появи нової інформації. Наприклад, путін помре (див. вище). Саме це зараз і роблять західні еліти, проголошуючи гасло "ми будемо з Україною стільки, скільки треба", — скільки треба для чого?

Отже, відсутність бачення того, як завершиться війна, робить завершення війни досить складним, я б навіть сказав, неможливим. (Сподіваюся, ні в кого вже не залишилося ілюзій щодо того, що вихід ЗСУ на кордони 1991 року означає завершення війни).

Що робити?

Шлях лише один: Україні треба проявляти максимальну суб'єктність й ініціативу в питанні завершення війни. Усвідомити, проаналізувати та показати нашим союзникам можливі сценарії післявоєнного світу. Узгодити бажаний сценарій та сформулювати запит на ресурси й механізми, потрібні для його реалізації. Подолати власний комплекс меншовартості, а також колоніальне мислення та ментальні пастки наших союзників. Залучити на свій бік західних інтелектуалів та публічних осіб. Надіслати виразне й чітке повідомлення незахідним країнам (яких не дуже коректно називають «Глобальний Південь»). Сформувати антиімперський блок всередині РФ. Зібрати міжнародну коаліцію за сталий мир, як ми зібрали коаліцію на захист України. Інакше наш марафон перетвориться на біг по колу.

Додатки

Додаток 1

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №588/2023

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю**:

Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня

ПОТУПЧИКА Дмитра Сергійовича — капітана

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ЖАДАНА Володимира Анатолійовича (посмертно) — старшого лейтенанта

КОРОСТЕЛЯ Максима Володимировича (посмертно) — лейтенанта

ПЕТРЕНКА Тараса Олеговича (посмертно) — старшого лейтенанта

САМІЦЬКОГО Володимира Петровича (посмертно) — старшого солдата

СЛЮЩЕНКА Олексія Олеговича (посмертно) — солдата

УСТІНОВА Дениса Сергійовича (посмертно) — солдата

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АГАФОНОВА Олега Васильовича (посмертно) — солдата

АНТИПОВА Сергія Вікторовича (посмертно) — молодшого сержанта

АПАНАСЕНКА Віктора Вікторовича (посмертно) — солдата

БАРАНЕНКА Олександра Станіславовича (посмертно) — солдата

БАРЗЮКА Володимира Володимировича (посмертно) — солдата

БАСЕНКА Павла Івановича — солдата

БАШЛАЯ Дмитра Олеговича — солдата

БЕРЕЗНИЦЬКОГО Степана Івановича (посмертно) — старшого солдата

БЕСПАЛОВА Івана Івановича (посмертно) — молодшого сержанта

БІРЮКА Олександра Івановича (посмертно) — солдата

БІРЮКОВА Миколу Миколайовича (посмертно) — молодшого сержанта

БОРОНИЛА Дмитра Олександровича (посмертно) — солдата

БРАЦУКА Володимира Юрійовича (посмертно) — старшого солдата

БУДЬКА Сергія Юрійовича (посмертно) — солдата

БУТА Миколу Миколайовича — солдата

ВЕНГЕРСЬКОГО Костянтина Олександровича (посмертно) — солдата

ВЕРБЕЦЬКОГО Володимира Ярославовича (посмертно) — солдата

ВОЛКОГОНА Олексія Вікторовича — солдата

ГАВРИШКА Андрія Володимировича (посмертно) — молодшого сержанта

ГАЙДАРА Максима Івановича — старшого сержанта

ГАЛІЦЬКОГО Вадима Валентиновича (посмертно) — солдата

ГОЛОВЧЕНКА Максима Сергійовича — солдата

ГОЛЯНИКА Сергія Миколайовича — солдата
ГОРБА Олега Івановича (помертно) — молодшого сержанта
ГРАДЗІОНА Віталія Юрійовича (помертно) — сержанта
ГРИГОРЕНКА Олександра Федоровича (помертно) — солдата
ГРИНЯ Сергія Павловича (помертно) — старшого сержанта
ДАВИДЕНКА Андрія Олександровича (помертно) — старшого солдата
ДИЧИКА Сергія Сергійовича (помертно) — солдата
ДУБОВОГО Володимира Вікторовича — солдата
ДУБОВИКА Артема Сергійовича — солдата
ДУБРОВСЬКОГО Олексія Вікторовича (помертно) — молодшого сержанта
ДЯЧЕНКА Дмитра Олександровича (помертно) — солдата
ЗАПОЛЬСЬКОГО Олексія Євгеновича (помертно) — головного сержанта
ЗЕЛІНСЬКОГО Олександра Броніславовича (помертно) — солдата
ЗУБАХІНА Романа Сергійовича — солдата
ІВАНЮЖЕНКА Олександра Миколайовича — солдата
КАЛЬВАТИНСЬКОГО Сергія Костянтинівича (помертно) — сержанта
КАНУННІКОВА Сергія Володимировича (помертно) — солдата
КОЗЛЕНКА Ігоря Анатолійовича (помертно) — солдата
КОЛЕСОВА Олександра Олександровича — солдата
КОНОНЕНКА Владислава Віталійовича (помертно) — солдата
КОРОЛЯ В'ячеслава Анатолійовича — солдата
КРИЖАНІВСЬКОГО Олексія Вікторовича (помертно) — молодшого сержанта
КУЗІНА Павла Сергійовича (помертно) — молодшого сержанта
КУЦЮРУБУ Володимира Володимировича (помертно) — солдата
ЛАВРИКА Костянтина Юрійовича (помертно) — старшого солдата
ЛИСЕНКА Юрія Васильовича (помертно) — старшого солдата
ЛІБЕГУ Олександра Леонідовича (помертно) — солдата
ЛОГВИНЕНКА Сергія Олександровича — молодшого сержанта
ЛОХМАТОВА Володимира Олександровича (помертно) — солдата
МАЗУРЕНКА Віктора Анатолійовича (помертно) — старшого солдата
МАЙСТРЕНКА Сергія Анатолійовича — молодшого сержанта
МЕДЖОРІНА Віталія Валентинівича (помертно) — штаб-сержанта
МЕЛЬНИКА Руслана Петровича (помертно) — солдата
МІСЮРУ Віктора Анатолійовича — солдата
МОРОЗА Віталія Віталійовича — молодшого сержанта
МОРОЗА Юрія Андрійовича (помертно) — молодшого сержанта
ОБІХОДА Павла Петровича (помертно) — солдата
ОМЕЛЬЧЕНКА Максима Васильовича (помертно) — солдата
ОПАНАСЕНКА Костянтина Володимировича (помертно) — солдата
ОРЛОВА Віталія Віталійовича — штаб-сержанта
ОСТРЯНИЦЮ Олександра Васильовича (помертно) — сержанта
ПАВЛЕНКА Дмитра Васильовича (помертно) — старшого солдата

ПАВЛОВА Івана Юрійовича (помертно) — солдата
ПАВЛОВСЬКОГО Сергія Анатолійовича (помертно) — молодшого сержанта
ПАЛАМАРЧУКА Дмитра Петровича (помертно) — молодшого сержанта
ПАЦАНІВСЬКОГО Андрія Анатолійовича (помертно) — молодшого сержанта
ПЕРЕПЕЛИЦЮ Віктора Олександровича (помертно) — солдата
ПЕТЛІНСЬКОГО Олександра Нарцизовича (помертно) — солдата
ПЕТРУКА Анатолія Миколайовича (помертно) — солдата
ПИЛИПЕНКА Станіслава Миколайовича — солдата
ПІВТОРАКА Анатолія Дмитровича (помертно) — солдата
ПРОДАНА Андрія Дмитровича (помертно) — солдата
ПРОКОП'ЮКА Сергія Валерійовича (помертно) — штаб-сержанта
РАДІОНОВА Владислава Олеговича — солдата
РИБАКОВА Олексія Костянтинівича (помертно) — солдата
РОМАНЕНКА Олега Володимировича (помертно) — солдата
РОМАНОВА Сергія Леонідовича (помертно) — сержанта
САВКА Віталія Юрійовича (помертно) — солдата
САВЛУКА Павла Петровича (помертно) — солдата
СЕЙРАНОВА Сурена Беноєвича — солдата
СЕЙТМЕМЕТОВА Нарімана Назімовича (помертно) — солдата
СЕЛЮТІНА Олексія Юрійовича (помертно) — молодшого сержанта
СИНІЛЬНИКА Сергія Григоровича (помертно) — старшого сержанта
СНІЖКА Віктора Вікторовича (помертно) — солдата
СОЛОВ'ЙОВА Сергія Геннадійовича (помертно) — старшого солдата
СТАРИКОВА Станіслава Валерійовича — молодшого сержанта
СТЕЛЬМАХА Ігоря Васильовича (помертно) — солдата
СТЕПАНЕНКА Петра Володимировича (помертно) — молодшого сержанта
ТЕСЛЮ Владислава Володимировича (помертно) — солдата
ТКАЧА Олександра Вікторовича (помертно) — старшого солдата
ТОЛМАЧЬОВА Максима Миколайовича (помертно) — старшого солдата
ТРИГУБА Олега Борисовича (помертно) — солдата
ТУМАНОВА Кирила Дмитровича (помертно) — солдата
УСА-СОБОЛЯ Романа Олександровича — солдата
ФЕСЕНКА Михайла Анатолійовича (помертно) — солдата
ХОРУЖЕНКА Олега Сергійовича — головного сержанта
ЧАЙКУ Олександра Олександровича (помертно) — молодшого сержанта
ЧАЙКОВСЬКОГО Олександра Сергійовича (помертно) — солдата
ЧЕРНИШУКА Миколу Анатолійовича (помертно) — молодшого сержанта
ШАНАВУ Кирила Шотаєвича (помертно) — солдата
ШАПОРЕНКА Олександра Васильовича (помертно) — солдата
ШВЕЦЯ Олександра Анатолійовича (помертно) — солдата
ШПАКА Платона Олександровича (помертно) — сержанта

ШПУРА Олега Петровича (помертньо) — старшого солдата
ШТОНІКА Ігоря Миколайовича (помертньо) — старшого солдата
ЩЕРБАНЯ Сергія Віталійовича (помертньо) — сержанта
ЯКИМЕНКА Ярослава Петровича (помертньо) — солдата
ЯЛОВОГО Артема Васильовича (помертньо) — солдата
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
БОГУНА Станіслава Сергійовича — лейтенанта
БОРИСЕНКА Артема Олександровича — солдата
ДУБОВОГО Сергія Анатолійовича — старшого сержанта
ЖУРАТУ Кирила Олександровича — солдата
КОЗИНА Івана Олександровича — молодшого сержанта
КОЛОСОВА Станіслава Ігоровича — лейтенанта
КУДРІНА Олексія Олександровича — молодшого сержанта
КУРМАШЕВА Ельдара Аліулловича — лейтенанта
ПОТАБЕНКА Олександра Вікторовича — сержанта
РУДЕНКА Олександра Івановича — капітана
СЕЙКА Олександра Володимировича — сержанта
ЧАЛОГО Володимира Васильовича — солдата
ШАПКІНА Віталія Михайловича — майора
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
КЛИМЕНКА Олександра Олександровича — молодшого сержанта
КУРОЄДОВА Артема Станіславовича — солдата.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
25 вересня 2023 року

Додаток 2

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №590/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня працівників освіти

За значний особистий внесок у розвиток національної освіти, підготовку кваліфікованих фахівців, мужність і самовідданість, виявлені у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, багаторічну плідну педагогічну діяльність та високий професіоналізм **постановляю:**

Нагородити орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня

МЕЛЬНИКА Валентина Івановича — викладача Обласного коледжу

«Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені

А.С.Макаренка» Полтавської обласної ради

Нагородити орденом «За заслуги» I ступеня

МАХОРТОВА Юрія Олексійовича — професора Державного закладу

«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м.Полтава

Нагородити орденом «За заслуги» II ступеня

КРИЖАНОВСЬКОГО Олександра Феліксовича — учителя комунального закладу «Харківський академічний ліцей № 45 Харківської міської ради»

Нагородити орденом «За заслуги» III ступеня

ДОБОСЕВИЧА Мар'яна Станіславовича — учителя Львівського фізико-математичного ліцею-інтернату при Львівському національному університеті імені Івана Франка

СИМОНА Андрія Олександровича — учителя Українського фізико-математичного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЩЕТИНІНУ Наталію Олександрівну — учительку Українського фізико-математичного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Нагородити орденом «За мужність» III ступеня

ШУЛКА Віктора Григоровича (посмертно) — директора комунальної установи «Попаснянський ліцей № 1» Попаснянської міської територіальної громади Сєвєродонецького району, Луганська область

Нагородити орденом княгині Ольги I ступеня

ОЛЕКСИН Лілію Тадеївну — учительку Львівського фізико-математичного ліцею-інтернату при Львівському національному університеті імені Івана Франка

Нагородити орденом княгині Ольги III ступеня

МАРСАКОВУ Владиславу Ігорівну — учительку комунального закладу «Рішельєвський науковий ліцей» Одеської обласної ради

РОМАНЕНКО Аліну Оскарівну — учительку Києво-Печерського ліцею № 171 «Лідер» Печерського району м.Києва

Нагородити медаллю «За працю і звитягу»

Б'ЯНКУ Ганну Григорівну — асистента кафедри Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Чернігівська область

КОСТЕНКА Василя Івановича — професора кафедри Національного університету біоресурсів і природокористування, м.Київ

КУЛИНИЧ Надію Федорівну — учительку Великодимерського ліцею Великодимерської селищної ради Броварського району, Київська область

ПОЛШКО Ганну Олексіївну — завідувача відділу Інституту електрозварювання імені Є.О.Патона Національної академії наук України

ЩЕРБАНЬ Наталію Дмитрівну — старшого наукового співробітника Інституту фізичної хімії імені Л.В.Писаржевського Національної академії наук України

Присвоїти почесні звання:**«НАРОДНИЙ ВЧИТЕЛЬ УКРАЇНИ»**

ГОРБАЧ Аллі Євгеніївні — учительці Нововолинського ліцею № 1
Нововолинської міської ради, Волинська область

«ЗАСЛУЖЕНИЙ ВІНАХІДНИК УКРАЇНИ»

ГОРЯЩЕНКУ Сергію Леонідовичу — доцентіві кафедри Хмельницького
національного університету

«ЗАСЛУЖЕНИЙ ВЧИТЕЛЬ УКРАЇНИ»

АРТЕМЕНКУ Олександрю Валентиновичу — учителєві Гімназії
біотехнологій № 177 м.Києва

ДЕНИСОВУ Олегу Володимировичу — учителєві Одеського ліцею № 1
імені А.П.Бистріної Одеської міської ради

ДОНЧЕНКУ Іллі Сергійовичу — учителєві Запорізької гімназії № 50
Запорізької міської ради

ЖАДАН Олені Миколаївні — учительці комунального закладу
«Шелудьківський ліцей імені Героя Радянського Союзу Юхима
Григоровича Кравцова» Слобожанської селищної ради Чугуївського
району, Харківська область

КИСЛІЙ Ірині Іванівні — учительці Ліцею № 14 «Здоров'я» Полтавської
міської ради

КОВАЛЬСЬКІЙ Ліні Леонідівні — учительці Шумського ліцею Шумської
міської ради, Тернопільська область

КОРНІЄНКО Аліні Едуардівні — учительці Шепетівського навчально-
виховного комплексу «Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів –
гімназія», Хмельницька область

ЛАВРО Олені Ігорівні — учительці Снігурівського ліцею Снігурівської
міської ради Баштанського району, Миколаївська область

ЛАШИНІЙ Світлані Євгеніївні — учительці комунального закладу
«Харківський ліцей № 144 Харківської міської ради»

МАЛІЙ Оксані Леонідівні — учительці комунального закладу загальної
середньої освіти «Луцький ліцей № 9 Луцької міської ради»

МАЦЕНКО Наталії Володимирівні — учительці Навчально-виховного
комплексу «Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 3 – колегіум»
Смілянської міської ради, Черкаська область

МОРЕНКО Олені Володимирівні — учительці гімназії «Академія», м.Київ

НЕСТЕРЕНКУ Максиму Сергійовичу — учителєві комунального закладу
«Харківський ліцей № 153 Харківської міської ради»

ОВСЯННІКОВУ Олексію Анатолійовичу — учителєві Українського фізико-
математичного ліцею Київського національного університету імені
Тараса Шевченка

ПАХОМОВІЙ Тетяні Романівні — учительці Радехівської спеціалізованої
середньої школи з поглибленим вивченням іноземної мови
Радехівського району, Львівська область

- ПЕРЕЛЮБСЬКІЙ Аллі Марківні — учительці комунального закладу
«Харківський ліцей № 161 «Імпульс» Харківської міської ради»
- ПОВЗУН Анні Олександрівні — учительці гімназії «Академія», м.Київ
- ФІЛППЧУК Валентині Іванівні — учительці Ліцею № 1 Гостомельської
селищної ради Бучанського району, Київська область
- ЧАБАН Галині Дмитрівні — учительці Навчально-виховного об'єднання № 5
імені Сергія Єфремова міста Хмельницького
«ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ»
- ПИСАРЕНКО Юлії Василівні — викладачеві комунального вищого
навчального закладу «Дніпропетровська академія музики імені
М.Глінки» Дніпропетровської обласної ради
«ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ НАУКИ І ТЕХНІКИ УКРАЇНИ»
- БЕХТІ Павлу Антоновичу — завідувачеві кафедри Національного
лісотехнічного університету України, м.Львів
- ЗЕЛЕНСЬКОМУ Костянтину Васильовичу — директорові Відокремленого
структурного підрозділу «Гусятинський фаховий колледж
Тернопільського національного технічного університету імені Івана
Пулюя»
- КАЛИТІ Віктору Михайловичу — професорові кафедри Національного
технічного університету України «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»
- КРИВЕНКУ Павлу Васильовичу — директорові науково-дослідног
інституту в'язучих речовинних матеріалів Київського національного
університету будівництва і архітектури
- САВЕНКУ Олегу Станіславовичу — деканові факультету Хмельницького
національного університету
«ЗАСЛУЖЕНИЙ ЖУРНАЛІСТ УКРАЇНИ»
- ДВОРЯНИН Парасковії Ярославівні — доцентові кафедри журналістики та
засобів масової комунікації Національного університету «Львівська
політехніка»
«ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК ОСВІТИ УКРАЇНИ»
- БОЙКУ Григорію Миколайовичу — заступникові директора департаменту –
начальнику відділу Міністерства освіти і науки України
- БОРОВИКУ Дмитру Віталійовичу — директорові відокремленого
структурного підрозділу «Дитяча інженерна академія», м.Київ
- ГАЙДАМАЦІ Олені Василівні — старшому науковому співробітникові
відділу Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту
освіти» Міністерства освіти і науки України
- ГРАЖЕВСЬКІЙ Надії Іванівні — професорові кафедри Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
- ГРИБОВСЬКІЙ Ірині Борисівні — професорові кафедри Львівського
державного університету фізичної культури імені Івана Боберського
- ДЖЕМЕСЮК Аллі Миколаївні — директорові комунального закладу

«Новосілківський заклад дошкільної освіти «Яблучко» Чабанівської селищної ради Фастівського району, Київська область
ДИДИШКУ Йосипу Йосиповичу — директорів Одеського фахового коледжу транспортних технологій
КИЦАК Людмилі Вікторівні — викладачеві Бердичівського педагогічного фахового коледжу Житомирської обласної ради
КУЛЄШКОВУ Юрію Володимировичу — професорові кафедри Центральноукраїнського національного технічного університету, м.Кропивницький
ПУЧКОВУ Олександрю Олександровичу — начальникові Інституту спеціального зв'язку та захисту інформації Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
РУДЕНКО Наталії Миколаївні — директорів Вишнівського академічного ліцею «Основа» Вишневої міської ради Бучанського району, Київська область
СІДЕЛЬНИКОВІЙ Ларисі Петрівні — виконувачеві обов'язків завідувача кафедри Херсонського національного технічного університету
СМОЛЯНЮКУ Володимирю Федоровичу — головному науковому співробітникові Другого науково-методичного центру Воєнної академії імені Євгенія Березняка
ТИМОШЕНКУ Олексію Валерійовичу — професорові кафедри факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м.Київ
«ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ УКРАЇНИ»
ШЕВЕЛЬОВУ Івану Петровичу — старшому викладачеві кафедри Національного університету фізичного виховання і спорту України, м.Київ.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

27 вересня 2023 року

Додаток 3

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №596/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю:**

у Збройних Силах України:

Нагородити відзнакою Президента України “Хрест бойових заслуг”

БУРДУ Володимира Олександровича — молодшого сержанта

ДУБІЛЄВА Миколу Володимировича — майора

КАГАНЦЯ Максима Олександровича — солдата

РИМАР Дзвениславу Володимирівну — молодшого сержанта

Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня

ЯКОВЦЯ Дмитра Васильовича — майора

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

АЛЬОШКІНА Михайла Михайловича (помертно) — старшого лейтенанта

ЄМЧЕНКА Сергія Вікторовича — старшого лейтенанта

КАЗАНДЖІ Олександра Олександровича (помертно) — старшого лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

КИРИЛЮКА В’ячеслава Васильовича — молодшого сержанта

ЛАЗУТІНА Романа Сергійовича (помертно) — старшого солдата

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АЛЕКСЕЄНКА Ярослава Васильовича — молодшого сержанта

АЛЄШКОВА Олександра Васильовича (помертно) — головного сержанта

АНТИНЕСКУЛА Павла Олеговича — капітана

БАЛДІНА Олега Олександровича — старшого солдата

БАРБЮКА Валерія Романовича (помертно) — солдата

БЕСАГУ Максима Валерійовича — капітана

БІЛЯЄВА Андрія Віталійовича — молодшого сержанта

БОМБЕЛУ Валентину Олександровичу (помертно) — головного сержанта

ВАРАВУ Назарія Ярославовича — старшого лейтенанта

ВАСИЛЕНКА Олександра Леонідовича (помертно) — солдата

ВЕРЕМІЄНКА Андрія Олександровича (помертно) — солдата

ВИСОЧИНА Володимира Анатолійовича (помертно) — молодшого сержанта

ВОЛИНЦЯ Миколу Володимировича (помертно) — солдата

ГАЛЬЧЕНКА Івана Олександровича (помертно) — старшого солдата

ГЛУХОВА Сергія Анатолійовича (помертно) — солдата

ГРАНЧЕНКА Олександра Івановича (помертно) — солдата

ГРАЩЕНКА Олексія Валерійовича (помертно) — солдата

ДВОЯКОВСЬКОГО Олександра Миколайовича — сержанта

ЄВПАКА Антона Андрійовича — старшого лейтенанта

ІЛИКА Олександра Юрійовича — молодшого сержанта

ІЩЕНКА Юрія Федоровича (помертно) — сержанта

КАМЄНЦОВА Андрія Олеговича (помертно) — старшого солдата

КИРИЛЮКА Дениса Дмитровича — молодшого сержанта

КНЯЗЬКОВА Олексія Сергійовича (помертно) — старшого матроса

КОБИЛЯКОВА Руслана Анатолійовича (помертно) — солдата

КОВАЛЬОВА Владислава Сергійовича — старшого солдата

КОВАЛЬОВА Олександра Анатолійовича (помертно) — молодшого сержанта

КОЗАЧЕНКА Анатолія Миколайовича (помертно) — штаб-сержанта

КОЛЬБУ Ігоря Олексійовича (помертно) — солдата
КУНИЦЬКОГО Михайла Михайловича (помертно) — молодшого сержанта
КУПЛІЧЕНКА Івана Олексійовича (помертно) — солдата
КУРГАНСЬКОГО Станіслава Миколайовича (помертно) — солдата
ЛЕБЕДЕВА Олександра Андрійовича — молодшого сержанта
ЛИТВИНОВА Олексія Сергійовича (помертно) — старшого солдата
ЛІСНЯКА Петра Петровича (помертно) — головного сержанта
ЛІСОВОГО Олександра Петровича — солдата
ЛУБЕНЦЯ Сергія Миколайовича (помертно) — солдата
ЛУКІЄНКА Олександра Володимировича (помертно) — молодшого сержанта
ЛЯШКА Івана Анатолійовича (помертно) — солдата
ЛЯШУКА Івана Віталійовича — молодшого сержанта
МАЛІЄНКА Ростислава Кириловича — молодшого лейтенанта
МАЛІЦЬКОГО Сергія Івановича (помертно) — солдата
МАМАЯ Олександра Володимировича — капітана
МИНКА Анатолія Петровича (помертно) — старшого солдата
МИТЮКА Дмитра Григоровича (помертно) — солдата
МОЙОКА Вадима Олександровича (помертно) — солдата
МУСІЄНКА Костянтина Володимировича (помертно) — молодшого сержанта
МУХАМАДЄЄВА Рената Габайдуллаєвича (помертно) — солдата
НАЙМАНА Валентина Володимировича (помертно) — сержанта
НІКІТІНА Дмитра Михайловича — сержанта
ОЛІЙНИКА Тараса Вадимовича — молодшого сержанта
ОСТАПЧУКА Андрія Івановича — капітана
ОЧКОВА Віталія Івановича (помертно) — молодшого сержанта
ПАДНЕВИЧА Сергія Олександровича (помертно) — молодшого сержанта
ПЕВКА Владислава Олександровича (помертно) — солдата
ПЕЛІШКА Сергія Степановича (помертно) — солдата
ПИВОВАРСЬКОГО Олега Анатолійовича (помертно) — солдата
ПИСАНЮКА Олексія Миколайовича (помертно) — штаб-сержанта
ПЛЮЩА Ярослава Олеговича — старшого солдата
ПОНОМАРЧУКА Олексія Вікторовича — старшого матроса
РАДОМСЬКОГО Геннадія Анатолійовича (помертно) — сержанта
РАЙДУ Олександра Вікторовича (помертно) — старшого солдата
РАСТВОРОВА Олексія Олексійовича (помертно) — старшого солдата
РОМАНЕНКА Євгенія Юрійовича (помертно) — старшого солдата
САВКІНА Сергія Петровича — молодшого сержанта
СІНЯВІНА Олександра Олександровича — молодшого сержанта
СКАРГУ Сергія Анатолійовича (помертно) — солдата
СОБЄНІНА Захара Петровича (помертно) — старшого солдата
СОЛОВЙОВА Юрія Володимировича (помертно) — молодшого сержанта

СОЛОНЬКА Володимира Валентиновича (помертно) — старшого солдата
СТАНІСЛАВЧУКА Михайла Юрійовича — майора
СТАСЕНКА Сергія Васильовича — старшого лейтенанта
СТРЕПЕНЮКА Андрія Олександровича (помертно) — солдата
УСТІЯ Романа Олександровича (помертно) — солдата
ФОЛЮСЕВИЧА Богдана Ярославовича (помертно) — солдата
ХАРЧЕНКА Євгена Євгенійовича (помертно) — головного сержанта
ХРУПНУ Надію Олександрівну (помертно) — сержанта
ЦИМБАЛА Дмитра Івановича — старшого солдата
ЦІСАРУКА Василя Олексійовича — полковника
ЧЕПУРНОГО Володимира Анатолійовича — старшого солдата
ШАВРУКОВА Дениса Миколайовича — молодшого сержанта
ШАСТІНА Володимира Олександровича — сержанта
ШЕВЧЕНКА Вячеслава Анатолійовича — головного сержанта
ШИЙКУ Генріха Юрійовича (помертно) — солдата
ШНИЦЕРА Василя Васильовича (помертно) — старшого солдата
ШУТЯ Володимира Вячеславовича (помертно) — солдата
ЮРЧЕНКА Максима Анатолійовича (помертно) — солдата
ЯЦЕНКА Євгена Олександровича — штаб-сержанта
ЯЦЯ Юрія Ярославовича — старшого лейтенанта

Нагородити орденом Данила Галицького
ВИСОЧАНСЬКОГО Володимира Олександровича — майора
ВОЛКОВА Сергія Вікторовича — полковника
ДОЛОБАНА Олександра В'ячеславовича — капітана
КРИВЧУКА Юрія Сергійовича — капітана
КУЛКОВСЬКОГО Юрія Анатолійовича — майора
МАНДЗЮ Юрія Володимировича — старшого лейтенанта
МАРЧУКА Володимира Станіславовича — капітана
НОВІКОВА Андрія Вікторовича — капітана
ПАВЛЕНКА Валерія Васильовича — капітана
ЧЕРНЯВСЬКОГО Валерія Михайловича — капітана
ШАМРАЯ Богдана Миколайовича — полковника юстиції

Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
ВАСИЛЬЄВА Олександра Володимировича — солдата
ДРОНОВА Дмитра Андрійовича — старшого солдата

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
ГОНЧАРУКА Олександра Миколайовича — старшого лейтенанта
ГРЕБЕНЯ Олега Миколайовича (помертно) — старшого матроса
КРАВЧЕНКА Сергія Олександровича — старшого солдата
КРИВЕНКА Олександра Олексійовича — сержанта
ПОДІНА Анатолія Олександровича (помертно) — старшого солдата
СТАСИКА Олександра Івановича — солдата

Нагородити медаллю “За врятоване життя”

ЛИТВИНЕНКА Костянтина Вікторовича — головного сержанта

ЛІННИКА Руслана Григоровича — молодшого сержанта

ХУССЕЙНА Фаріда Сардаровича — сержанта

у Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України:**Нагородити орденом Данила Галицького**

СОЛОХУ Вадима Миколайовича — майора

Нагородити медаллю “За бездоганну службу” III ступеня

ВОНЯЧУКА Сергія Ігоровича — майора

ЦУРКАН Світлану Василівну — полковника

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”

БІЛЕЦЬКОГО Дениса Вячеславовича — старшого лейтенанта

ЗАРЄЧНОГО Олега Сергійовича — майстер-сержанта

ПЕРЕВАЛА Олександра Юрійовича — старшого лейтенанта

РАНЮКА Руслана Миколайовича — старшого лейтенанта.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

28 вересня 2023 року

Додаток 4[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №597/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю:****Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня**

ЛІТОВКУ Сергія Миколайовича (посмертно) — старшого лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

АГЕСВА Віталія Віталійовича — старшого матроса

АРНАУТА Владислава Ігоровича — старшого матроса

БОЙЧЕНКА Василя Івановича — сержанта

ГУДАЧЕНКА Олександра Сергійовича — старшого матроса

ДЕРЕГУ Дмитра Івановича — матроса

КАНІВЦЯ Дмитра Олександровича — старшого матроса

КАПКАНА Артема Андрійовича — старшого матроса

КРАСНОВА Леоніда Дмитровича (посмертно) — старшого солдата

КРИВКУ Володимира Миколайовича — старшого матроса

ПАСТУШЕНКА Сергія Петровича — матроса

РОТАРА Михайла Ігоровича — старшого матроса

ШЕВЧУКА Дмитра Володимировича — матроса

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АНДРІЯНОВА Дениса Івановича — матроса

АРТЕМЕНКА Дмитра Олександровича (посмертно) — молодшого сержанта

АРТЮХОВА Павла Юрійовича — матроса
АХМЕТШИНА Ігоря Олеговича (помертно) — солдата
БАРИШНІКА Дмитра Віталійовича — матроса
БАРКАРА Ярослава Борисовича (помертно) — солдата
БЕЗУСОГО Дмитра Віталійовича — матроса
БЕРЕЖНОГО Сергія Леонідовича (помертно) — солдата
БЕРЕЗКУ Миколу Юрійовича (помертно) — старшого сержанта
БЄЛЄВЦОВА Андрія Борисовича (помертно) — солдата
БІЛИКА Михайла Михайловича (помертно) — солдата
БОБАЛЯ Юрія Юрійовича (помертно) — солдата
БОЙКА Василя Вікторовича (помертно) — штаб-сержанта
БОЙЧЕНКА Руслана Васильовича (помертно) — сержанта
БОНДАРЕНКА Дмитра Віталійовича (помертно) — солдата
БОРЕЦЬКОГО Сергія Аполлінарівича (помертно) — головного сержанта
БОРИСОВА Олексія Миколайовича — молодшого сержанта
ВАЩЕНКА Івана Олександровича (помертно) — молодшого сержанта
ВЕРБИЦЬКОГО Юрія Володимировича (помертно) — солдата
ВЖЕЩА Віталія Вікторовича (помертно) — молодшого сержанта
ВІТКОВСЬКОГО Дмитра Віталійовича — матроса
ВОРОНЮКА Віктора Миколайовича (помертно) — солдата
ГАВ'ЯКА Петра Володимировича (помертно) — солдата
ГАСНКА Віталія Костянтиновича (помертно) — старшого солдата
ГЕРАСИМЕНКА Олександра Миколайовича (помертно) — солдата
ГЕРЯКА Андрія Андрійовича — старшого матроса
ГЛАДАРЕВСЬКОГО Вадима Анатолійовича (помертно) — сержанта
ГОЛОВІНА Іллю Вікторовича (помертно) — лейтенанта
ГОРОБЦЯ Богдана Олеговича (помертно) — солдата
ГОРОДЕНСЬКОГО Ігоря Ігоровича — матроса
ГОШУЛЯКА Дмитра Вікторовича (помертно) — матроса
ГРИГОРЬЄВА Віктора Вікторовича (помертно) — молодшого сержанта
ДЕНИСЕНКА Єгора Ігоровича — матроса
ДЕНИСОВА Руслана Сергійовича (помертно) — солдата
ДІДИКА Івана Андрійовича (помертно) — капітана
ДОРОФЄЄВА Миколу Володимировича (помертно) — солдата
ДЯДЧЕНКА Артура Олександровича (помертно) — молодшого сержанта
ДЯЧЕНКА Юрія Олександровича — старшого сержанта
ЄВТУХА Василя Івановича (помертно) — молодшого сержанта
ЄЛЬЧАНІНОВА Марка Володимировича (помертно) — головного сержанта
ЄРОВЕНКА Миколу Геннадійовича (помертно) — солдата
ЄРЬОМІНА Руслана Володимировича (помертно) — солдата
ЖДАНОВА Максима Ігоровича (помертно) — солдата
ЖИВОТОВА Олександра Сергійовича — старшого матроса
ЖМУРКА Миколу Анатолійовича — матроса

ЖОГУ Сергія Володимировича — старшого матроса
ЖУКА Олександра Івановича — старшого сержанта
ЗАХАРЕНКА Євгенія Костянтиновича — молодшого сержанта
ЗВЕРЄВА Дениса Віталійовича — старшого матроса
ЗІНЧЕНКА Віталія Івановича (по смертно) — солдата
ІВАНЕНКА Володимира Романовича — матроса
ІЛЬЧЕНКА Юрія Васильовича (по смертно) — сержанта
КАЙДУ Романа Юрійовича (по смертно) — капітана
КАЛЕНИКА Костянтина Петровича (по смертно) — молодшого сержанта
КАНЦЕРА Євгенія Євгенійовича (по смертно) — солдата
КАТРУШЕНКА Андрія Леонідовича (по смертно) — молодшого сержанта
КИНАЛЯ Олексія Руслановича — матроса
КІРІЦУ Дмитра Дмитровича (по смертно) — матроса
КІСЛЯ Олексія Олександровича (по смертно) — старшого сержанта
КОВАЛЯ Леоніда Миколайовича (по смертно) — солдата
КОЗЛОВА Миколу Валерійовича — матроса
КОЗЯРА Дмитра Сергійовича (по смертно) — молодшого сержанта
КОЛЕСНІКОВА Євгена Михайловича (по смертно) — старшого солдата
КОСАТОВА Андрія Миколайовича — матроса
КРАВЦЯ Олександра Миколайовича — солдата
КРАВЧЕНКА Івана Сергійовича — матроса
КУРАКІНА Дмитра Олександровича — матроса
ЛАТЧУКА Дениса Олександровича (по смертно) — молодшого сержанта
ЛЕТУТУ Петра Володимировича (по смертно) — солдата
ЛИКОВА Дмитра Ігоровича (по смертно) — солдата
ЛИМАРЯ Сергія Вікторовича (по смертно) — старшого сержанта
ЛПСЬКОГО Івана Васильовича (по смертно) — молодшого сержанта
ЛПЧАКА Аміра Олександровича (по смертно) — старшого солдата
МАКУХУ Вадима Миколайовича (по смертно) — старшого солдата
МЕЛЬНИКА Євгенія Вікторовича (по смертно) — сержанта
МЕЛЬЯЧЕНКА Дмитра Ігоровича (по смертно) — солдата
МИРОНОВА Іллю Юрійовича — матроса
МІЛЮХІНА Артема Олександровича — матроса
МІРЧУ Віктора Сергійовича (по смертно) — солдата
НАЗАРЕНКА Олександра Олександровича (по смертно) — солдата
НАЙДЬОНОВА Микиту Красиміровича (по смертно) — солдата
НАЙЛОВЦЯ Сергія Борисовича (по смертно) — солдата
НЕДВИГУ Едуарда Олеговича — матроса
НІКІТЮКА Андрія Миколайовича (по смертно) — молодшого сержанта
НОВІКОВА Миколу Вікторовича (по смертно) — старшого матроса
ОДНОКОЗА Дмитра Сергійовича (по смертно) — старшого солдата
ОЛЕКСЮКА Олега Васильовича (по смертно) — молодшого сержанта
ОСАБЛЮКА Євгенія Ігоровича — старшого матроса

ОСТРОВЕРХОВА Віталія Михайловича (помертньо) — старшого солдата
ПАНОВА Юрія Серафимовича (помертньо) — молодшого сержанта
ПАРУБКА Григорія Ігоровича (помертньо) — солдата
ПАСТУШЕНКА Владислава Володимировича — матроса
ПАШКАНЯНУ Дмитра Сергійовича — матроса
ПЕНЬКОВА Ігоря Ілліча (помертньо) — матроса
ПОБЕРЕЖНОГО Артема Леонідовича — молодшого сержанта
ПОЛЩУКА Євгенія Сергійовича — матроса
ПОЛУЕКТОВА Максима Михайловича (помертньо) — солдата
ПОНОМАРЕНКА Сергія Володимировича (помертньо) — солдата
ПРЕСНЯКОВА Лева Костянтинівича (помертньо) — солдата
ПРИГОДУ Володимира Михайловича — матроса
ПРИЙМАКА Ігоря Олександровича (помертньо) — солдата
ПРОКОПІВА Івана Павловича (помертньо) — солдата
ПУГАЧА Валерія Миколайовича (помертньо) — солдата
РАУЦУ Віталія Георгійовича (помертньо) — старшого солдата
РАУЦУ Сергія Георгійовича (помертньо) — старшого матроса
РЕШЕТНЯКА Дениса В'ячеславовича (помертньо) — солдата
САБАДАША Віталія Миколайовича — матроса
САВЄЛЬЄВА Сергія Олександровича (помертньо) — солдата
САГАЯНЦА Олега Сергійовича (помертньо) — солдата
САКОВЦЯ Віталія Віталійовича (помертньо) — солдата
САЛІНА Костянтина Анатолійовича (помертньо) — солдата
СЕМЕРЕНКА Ігоря Миколайовича (помертньо) — сержанта
СИНЮГІНА Юрія Володимировича (помертньо) — солдата
СЛОБОДЯНА Андрія Володимировича (помертньо) — солдата
СЛЮСАРЕНКА Олександра Дмитровича — старшину 1 статті
СОЛОГУБА Андрія Григоровича (помертньо) — солдата
СОЛТИКА Юрія Сергійовича (помертньо) — молодшого сержанта
СОНІНА Андрія Олександровича (помертньо) — старшого солдата
СПРІЮГОВА Альберта Владиславовича (помертньо) — капітана
СТЕЛЬМАШЕНКА Олександра Івановича (помертньо) — старшого солдата
СТЕПАНЕНКА Олександра Вадимовича (помертньо) — солдата
СТОЛЬНІКОВА Віктора Володимировича — матроса
ТАВОЛЖАНСЬКОГО Олега Володимировича (помертньо) — старшого солдата
ТАРАСЕВИЧА Максима Миколайовича — матроса
ТВЕРДОХЛІБА Дмитра Юхимовича (помертньо) — солдата
ТЕСЛЕНКА Романа Сергійовича (помертньо) — солдата
ТИТАРЕНКА Андрія Васильовича — матроса
ТКАЧА Сергія Петровича — матроса
ТКАЧЕНКА Євгена Олександровича (помертньо) — солдата
ТКАЧЕНКА Юрія Олександровича (помертньо) — солдата

ТОПТУНА Олександра Григоровича (помертньо) — старшого солдата
ТРУХАЧОВА Сергія Вадимовича (помертньо) — солдата
УДОДА Володимира Олексійовича (помертньо) — солдата
ХОРУЖЕВСЬКОГО Олександра Олексійовича (помертньо) — солдата
ЦИМБАЛА Олександра Миколайовича (помертньо) — солдата
ЦОКАНА Олега Дмитровича (помертньо) — солдата
ЧАБАНА Сергія Олександровича (помертньо) — солдата
ЧОБОТАРЯ Яна Богдановича (помертньо) — старшого солдата
ЧУБА Олександра Михайловича (помертньо) — солдата
ШАПОВАЛА Володимира Миколайовича (помертньо) — сержанта
ШМІГОЛЯ Олександра Васильовича (помертньо) — солдата
ШПИЧКУ Євгена Вікторовича (помертньо) — старшого матроса
ШРАМКА Дмитра В'ячеславовича (помертньо) — солдата
ЯКОВЕНКА Костянтина Володимировича (помертньо) — матроса
ЯКОВЛЄВА Олександра Олександровича — молодшого сержанта
ЯРОВОГО Руслана Івановича (помертньо) — солдата
ЯШНОГО Євгенія Михайловича (помертньо) — солдата
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
ЗВІРКОВА Вадима Віталійовича — солдата.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
28 вересня 2023 року

Додаток 5

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №598/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю**:

Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня

ФЕДОРЧУКА Дмитра Ярославовича (помертньо) — старшого лейтенанта

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ВОЛИНЦЯ Олега Володимировича (помертньо) — лейтенанта

ДЗЮРКЕВИЧА Олександра Володимировича (помертньо) — старшого лейтенанта

ДОВГАЛЯ Олександра Павловича (помертньо) — майора

ЄВТЄЄВА Олександра Сергійовича (помертньо) — старшого лейтенанта

КАМІНСЬКОГО Антона Антоновича (помертньо) — лейтенанта

КУШНІРА Андрія Вікторовича (помертньо) — старшого лейтенанта

ОГОРОДНІКА Романа Валерійовича (помертньо) — лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АСЄЙКІНА Сергія Сергійовича (помертньо) — старшого солдата

БАГАЦЬКОГО Сергія Миколайовича (помертньо) — молодшого сержанта

БАРРІОСА Мануеля Ферлі (помертньо) — солдата
ВІЛТОНА III Едварда Уолтера (помертньо) — солдата
ГАЛЛОЗЗІ Андреаса, Гійома, Шарля (помертньо) — солдата
ГАПОНІКА Арсенія (помертньо) — солдата
ГЛАДУНОВА Олександра Валерійовича (помертньо) — солдата
ГЛУШЕНКА Віктора Олексійовича (помертньо) — молодшого сержанта
ГОЛЕНКА Владислава Олександровича (помертньо) — солдата
ГУСЬКОВА Ігоря (помертньо) — солдата
ДАВІДА Кевена, Лоїка, Жерара, Роже (помертньо) — солдата
ДЖІКАШВІЛІ Ніку (помертньо) — солдата
ДІДОВЦЯ Владислава Сергійовича (помертньо) — старшого солдата
ДРОГОБЕЦЬКОГО Андрія Івановича (помертньо) — головного сержанта
ЗАРУБЕНКА Сергія Миколайовича (помертньо) — солдата
ЗЕЛЕНКА Коле Конрада (помертньо) — солдата
ІВАНЕНКА Андрія Олександровича (помертньо) — солдата
ЙОРУ Михайла Анатолійовича (помертньо) — сержанта
КАЛІФА Гордона Чарльза (помертньо) — солдата
КАПШУКА Михайла Анатолійовича (помертньо) — сержанта
КАТКОВА Олексія Олександровича (помертньо) — солдата
КЕМПБЕЛЛА Крістофера Джеймса (помертньо) — солдата
КОЗАЧЕНКА Анатолія Івановича (помертньо) — старшого солдата
КОРСАКА Петра Богдановича (помертньо) — молодшого сержанта
КРАВЧЕНКА Віктора Сергійовича (помертньо) — старшого солдата
КРАВЧЕНКА Костянтина Сергійовича (помертньо) — старшого солдата
КРАВЧУКА Дмитра Юрійовича (помертньо) — солдата
КУЛІДУ Миколу Миколайовича (помертньо) — солдата
КУЧУКІАНИ Давіта (помертньо) — солдата
ЛУКІНИХ Вячеслава Євгенійовича (помертньо) — солдата
ЛЮЛЯВУ Олега Георгійовича (помертньо) — старшого солдата
ЛЯСКОВЦЯ Володимира Ігоровича (помертньо) — молодшого сержанта
О'ДОННЕЛЛА Сейджа Авалона (помертньо) — солдата
ОСАДЧЕНКА Євгенія Миколайовича (помертньо) — солдата
ОСІНСЬКОГО Валентина Валентиновича (помертньо) — старшого солдата
ПАНАСЮКА Юрія Леонідовича (помертньо) — солдата
ПАРТЕЦКЕ Патріка (помертньо) — солдата
ПЕНЬКОВА Олександра Анатолійовича (помертньо) — молодшого сержанта
ПШЕЛЯ Ігоря Олександровича (помертньо) — головного сержанта
ПОЛТАВЦЕВА Віталія Миколайовича (помертньо) — молодшого сержанта
ПОЛЮХОВИЧА Юрія Миколайовича (помертньо) — солдата
ПОРТЕРА Кайла Рональда (помертньо) — солдата
ПРОСАНДСЕВА Романа Андрійовича (помертньо) — солдата
РІГОНА Тіба, Еме, Джозефа (помертньо) — солдата

РОМАНЕНКА Михайла Олександровича (помертньо) — молодшого сержанта

САХНА Руслана Вікторовича (помертньо) — старшого солдата

СЕМЕНУХУ Миколу Івановича (помертньо) — старшого солдата

СКРИПКУ Олександра Валентиновича (помертньо) — солдата

СТЕПАНОВА Сергія Сергійовича (помертньо) — солдата

ХАБЛА Олексія Вікторовича (помертньо) — солдата

ШАТИЛА Анатолія Вікторовича (помертньо) — сержанта

ШАТРУКА Віктора Васильовича — молодшого сержанта

ШВЕЙКУ Петра Васильовича — солдата

ШЕНКІНА Джонатана Джеффри (помертньо) — солдата

ШТИБЕРА Даніеля Пьотра (помертньо) — солдата

ЮДОВА Павла Володимировича (помертньо) — сержанта

ЯНА Ярослава Анатолійовича — солдата

Нагородити медаллю “За військову службу Україні”

ДЕНИСЮКА Андрія Миколайовича — солдата

ДУЛЕМБОВА Олега Володимировича — підполковника

ІВАНОВА Володимира Петровича — старшого сержанта

КАРПЮКА Миколу Вікторовича — сержанта

КОРЕНІВСЬКОГО Віталія Володимировича — старшого солдата

КОТЕНКО Марину Ігорівну — старшого лейтенанта медичної служби

КУЗЬМЕНКА Віталія Сергійовича — солдата

ЛІТВІНОВА Сергія Олександровича — солдата

МАРНОПОЛЬСЬКОГО Ярослава Олександровича — молодшого сержанта

МАТЛАХА Андрія Ілліча — солдата

МАШТАЛЕРА Олександра Станіславовича — старшого солдата

МИХАЙЛИЧЕНКО Юлію Олександрівну — капітана

НОВОЖЕНЮ Олександра Васильовича — старшого солдата

ПАНЧЕНКА Євгенія Олександровича — капітана

ПЛЕГУЦУ Руслана Юрійовича — молодшого сержанта

РУССУ Богдана Сергійовича — старшого солдата

САУТКІНА Павла Миколайовича — солдата

СЕМЕНЧУКА Євгенія Анатолійовича — молодшого лейтенанта

ТКАЧУКА Олександра Івановича — солдата

УМАНЦЯ Сергія Володимировича — солдата

ХАБАБУ Юрія Івановича — молодшого сержанта

ЧЕРНЕНКА Віталія Миколайовича — солдата

ЧУБАРА Владислава Борисовича — старшого солдата

ШИРКІНА Віктора Олександровича — молодшого сержанта

ЯКИМЕНКА Романа Володимировича — капітана

ЯКОВЛЄВА Юрія Валерійовича — сержанта

ЯНУША Володимира Богдановича — капітана

ЯЦИНУ Артема Євгеновича — солдата

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”

БЄЛОУСА Євгенія Миколайовича — солдата

КАМЕНЧУКА Олександра Володимировича — штаб-сержанта

КЛІТНОГО Антона Володимировича (помертно) — молодшого сержанта

КОСТУРА Степана Васильовича (помертно) — солдата

КУЗНЄЦОВА Олексія Володимировича (помертно) — молодшого сержанта

КУЛАГІНА Сергія Івановича (помертно) — старшого сержанта

КУШНІРА Юрія Валерійовича (помертно) — солдата

ЛИТВІНЕНКА Івана Івановича (помертно) — старшого солдата

МАРКОВА Валентина Вікторовича (помертно) — старшого солдата

МАРЦЕВИЧА Вадима Вікторовича (помертно) — старшого солдата

ПЕТРОВА Дмитра Валерійовича (помертно) — старшого солдата

ПОПОВИЧА Михайла Вікторовича (помертно) — старшого солдата

СЕМЕРИКА Володимира Леонідовича (помертно) — солдата

ТИМКІВА Олексія Петровича (помертно) — старшого солдата

ТИМЧИШИНА Василя Ярославовича — солдата

ФЛОРЮ Віталія Васильовича — солдата

ШИПТКА Ігоря Анатолійовича (помертно) — солдата

Нагородити медаллю “За врятоване життя”

ГИЛЄВА Олександра Володимировича — солдата

КОВАЛЬЧУКА Андрія Васильовича — старшого лейтенанта медичної служби

ПАВЛЮКА Василя Мирославовича — старшого лейтенанта медичної служби

СКОРОХОДА Дмитра Володимировича — солдата

УРИНА Ореста Ігоровича — солдата

ЯРОСЛАВСЬКОГО Юрія Вікторовича — солдата.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

28 вересня 2023 року

*Додаток 6***[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №599/2023](#)**

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю:****Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня**

ШЛЕЯ Василя Сергійовича (помертно) — капітана

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ГАЦЕНКА Олексія Сергійовича (помертно) — лейтенанта

ЛАГУНЦЯ Геннадія Олексійовича (помертно) — старшого лейтенанта

МАРЧУКА Олександра Сергійовича (помертно) — старшого лейтенанта

МАХТІНА Максима Васильовича (помертньо) — молодшого лейтенанта
ОНАЦЬКОГО Анатолія Анатолійовича (помертньо) — майора
ЦЕКОТА Юрія Олександровича (помертньо) — молодшого лейтенанта
ЯЛАНЕЦЬКОГО Юрія Миколайовича (помертньо) — лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

БРАГІНА Дмитра Геннадійовича (помертньо) — солдата
КОДЕНКОВА Андрія Миколайовича (помертньо) — старшого сержанта
КОСТЕНКА Дмитра Дмитровича (помертньо) — головного сержанта
ПОБІГУНА Сергія Борисовича (помертньо) — старшого солдата
РОМАНЕНКА Євгенія Васильовича (помертньо) — молодшого сержанта
СМОЛИЧА Сергія Валентиновича (помертньо) — штаб-сержанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АБРАМОВА Дмитра Олександровича (помертньо) — солдата
АБУШЕНКА Дмитра Валерійовича (помертньо) — солдата
АВЕРІНА Романа Васильовича (помертньо) — солдата
АКІШЕВА Сергія Володимировича (помертньо) — старшого солдата
АЛЕКСІЙЧУКА Петра Валерійовича (помертньо) — солдата
АНТІПОВА Данила Юрійовича (помертньо) — солдата
АРБУЗОВА Олексія Григоровича (помертньо) — солдата
АТВІНОВСЬКОГО Віктора Леонідовича (помертньо) — солдата
БАБЕНКА Валентина Петровича (помертньо) — старшого солдата
БАБІНСЬКОГО Андрія Валерійовича (помертньо) — старшого солдата
БАЖАНСЬКОГО Івана Івановича (помертньо) — головного сержанта
БАЛАБУ Володимира Володимировича (помертньо) — солдата
БАХМАЧА Миколу Івановича (помертньо) — солдата
БЕРЛОУСА Андрія Олександровича (помертньо) — старшого сержанта
БІЛЕЦЬКОГО Олександра Дмитровича (помертньо) — штаб-сержанта
БІЛОГО Вячеслава Анатолійовича (помертньо) — солдата
БІЛОГУБКУ Миколу Миколайовича (помертньо) — старшого солдата
БІНЬКОВСЬКОГО Дмитра Валерійовича (помертньо) — солдата
БЛОЩИНСЬКОГО Романа Анатолійовича (помертньо) — старшого солдата
БОЙКА Олександра Павловича (помертньо) — солдата
БОЛОБАНА Олександра Івановича (помертньо) — солдата
БОНДАРЕНКА Владислава Петровича (помертньо) — солдата
БРАЖНІКА Олександра Яковича (помертньо) — сержанта
БУГАЙСЬКОГО Павла Віталійовича (помертньо) — солдата
БУРБЕЛА Сергія Олександровича (помертньо) — старшого солдата
БУРЯКА Олександра Анатолійовича (помертньо) — сержанта
БУЦЬКОГО Микиту Олексійовича (помертньо) — старшого солдата
ВАРЧЕНКА Олексія Михайловича (помертньо) — солдата
ВЕРЕЦУНА Вадима Вячеславовича (помертньо) — солдата
ВИНОГРАДА Олександра Сергійовича (помертньо) — солдата
ВИШНЯКА Миколу Миколайовича (помертньо) — солдата

ВІНЧУКА Олександра Володимировича (помертно) — солдата
ВЛАСЕНКА Богдана Олександровича (помертно) — солдата
ВОЙТОВИЧА Володимира Сергійовича (помертно) — солдата
ВОЛОСА Ігоря Ігоровича (помертно) — солдата
ВОРОНУ Олександра Вадимовича (помертно) — старшого солдата
ВОРОНЬКА Родіона Олександровича (помертно) — солдата
ГАВ'ЮКА Василя Анатолійовича (помертно) — солдата
ГАВРИЛЮКА Володимира Сергійовича (помертно) — старшого солдата
ГАЗЕНКА Сергія Володимировича (помертно) — молодшого сержанта
ГАЛУЗУ Олександра Сергійовича (помертно) — солдата
ГАРКУШУ Андрія Сергійовича (помертно) — сержанта
ГАРМИШЕВА Сергія Михайловича (помертно) — солдата
ГЕРАСИМЕНКА Дем'яна Леонідовича (помертно) — солдата
ГОНЧАРЕНКА Дениса Анатолійовича (помертно) — солдата
ГОРДІЯ Степана Миколайовича (помертно) — солдата
ГОРДІЙЧУКА Леоніда Андрійовича (помертно) — солдата
ГОРОШКА Миколу Михайловича (помертно) — солдата
ГОРУНА Олександра Семеновича (помертно) — солдата
ГОРЮКА Олександра Івановича (помертно) — солдата
ГРАБА Анатолія Івановича (помертно) — солдата
ГРИНЕНКА Сергія Івановича (помертно) — солдата
ГРИШИНА Св'ятослава Олеговича (помертно) — солдата
ГРУЗДИНСЬКОГО Олександра Дмитровича (помертно) — солдата
ГУДЗЮКА Віталія Васильовича (помертно) — солдата
ДАНИЩУКА Вініаміна Васильовича (помертно) — солдата
ДЖИГУНА Павла Михайловича (помертно) — солдата
ДОЗИДЕНКА Олега Олексійовича (помертно) — солдата
ДОРОЖКА Максима Сергійовича (помертно) — солдата
ДРЮЧАТОГО Олександра Павловича (помертно) — солдата
ДУБИЧА Олега Вікторовича (помертно) — солдата
ДУБРОВНОГО Василя Дмитровича (помертно) — солдата
ДУДНАКОВА Валентина Володимировича (помертно) — солдата
ЄВЕНКА Віктора Миколайовича (помертно) — сержанта
ЖИГАДЛА Євгенія Володимировича (помертно) — солдата
ЖИЖИРУНА Євгена Миколайовича (помертно) — старшого солдата
ЖИЛЮКА Романа Андрійовича (помертно) — старшого солдата
ЖОСАНА Руслана Сергійовича (помертно) — солдата
ЗАВІНУ Дениса Юрійовича (помертно) — солдата
ЗАІНЧУКОВСЬКОГО Андрія Васильовича (помертно) — солдата
ЗАЙЦЕВА Олександра Сергійовича (помертно) — солдата
ЗАКУСИЛА Олексія Анатолійовича (помертно) — солдата
ЗАЛУЦЬКОГО Павла Анатолійовича (помертно) — солдата
ІВАНІВА Миколу Петровича (помертно) — солдата

ІВАНОВА Максима Володимировича (помертньо) — солдата
ІВАНОВИЧА Юрія Миколайовича (помертньо) — солдата
ІВАЩЕНКА Василя Володимировича (помертньо) — солдата
ІГНАТЕНКА Олександра Григоровича (помертньо) — солдата
КАВУ Романа Миколайовича (помертньо) — солдата
КАЙКІЄВА Сергія Едуардовича (помертньо) — солдата
КАРПЛЮКА Володимира Івановича (помертньо) — старшого солдата
КИСЕЛИЦЮ Олександра Івановича (помертньо) — старшого солдата
КИШКА Віталія Олександровича (помертньо) — солдата
КІРІЄНКА Івана Олеговича (помертньо) — молодшого сержанта
КЛИМ'ЮКА Назара Миколайовича (помертньо) — старшого сержанта
КОВАЛЕНКА Юрія Михайловича (помертньо) — солдата
КОВАЛЬЧУКА Аркадія Васильовича (помертньо) — солдата
КОВТУНА Сергія Володимировича (помертньо) — солдата
КОЗАКА Миколу Андрійовича (помертньо) — старшого солдата
КОЗЛОВСЬКОГО Олександра Вікторовича (помертньо) — сержанта
КОЛОДЯЖНОГО Андрія Вікторовича (помертньо) — солдата
КОПАЧЕВА Василя Івановича (помертньо) — солдата
КОСТЕНКА Владислава Вікторовича (помертньо) — молодшого сержанта
КОСЯНЧУКА Анатолія Володимировича (помертньо) — старшого солдата
КОХАНСЬКОГО Володимира Олеговича (помертньо) — солдата
КРАВЧЕНКА Артема Едуардовича (помертньо) — солдата
КРАВЧЕНКА Костянтина Дмитровича (помертньо) — молодшого сержанта
КРИШАЛОВИЧА Андрія Олександровича (помертньо) — старшого солдата
КУНЬКУ Кирила Олександровича (помертньо) — сержанта
КУЧЕРА Григорія Петровича (помертньо) — сержанта
КУЧМУ Віталія Миколайовича (помертньо) — солдата
КУЧМІЯ Андрія Леонідовича (помертньо) — солдата
ЛЕВЧЕНКА Олексія Вікторовича (помертньо) — солдата
ЛЕГКОГО Владислава Володимировича (помертньо) — солдата
ЛИСАКА Олександра Олександровича (помертньо) — старшого солдата
ЛИСИЧНИКОВА Руслана Олексійовича (помертньо) — солдата
ЛИСЮКА Віталія Степановича (помертньо) — старшого солдата
ЛИТВИНОВИЧА Андрія Валентиновича (помертньо) — солдата
ЛЩИНСЬКОГО Івана Віталійовича (помертньо) — солдата
ЛОГАСЮКА Вадима Олександровича (помертньо) — молодшого сержанта
ЛОГВІНЕНКА Ростіслава Григоровича (помертньо) — солдата
МАГАЗІНОВА Сергія Геннадійовича (помертньо) — солдата
МАЗУРЕНКА Олексія Вікторовича (помертньо) — молодшого лейтенанта
МАЙОРАЕНКА Валентина Віталійовича (помертньо) — солдата
МАКАРЕНКА Вадима Миколайовича (помертньо) — молодшого сержанта
МАЛИНОВСЬКОГО Анзора Анзоровича (помертньо) — солдата
МАРМУСА Василя Володимировича (помертньо) — солдата

МАРТИНЮКА Миколу Васильовича (помертньо) — штаб-сержанта
МАРУЩАКА Вадима Юрійовича (помертньо) — солдата
МАТВІЄНКА Миколу Анатолійовича (помертньо) — солдата
МАТКОВСЬКОГО Сергія Володимировича (помертньо) — солдата
МАЮРНИКОВА Сергія Ігоровича (помертньо) — солдата
МЕЛЬНИЧЕНКА Володимира Анатолійовича (помертньо) — солдата
МЕЛЬНИЧУКА Петра Петровича (помертньо) — солдата
МЄРНОГО Віталія Сергійовича (помертньо) — солдата
МИХАЙЛОВСЬКОГО Миколу Миколайовича (помертньо) — солдата
МИХАЛЬЧУКА Віктора Петровича (помертньо) — старшого солдата
МІКРЮКОВА Валерія В'ячеславовича (помертньо) — солдата
МІЛІШКІНА Данила Юрійовича (помертньо) — солдата
МІЛІЄНКА Олександра Миколайовича (помертньо) — старшого солдата
МОРОЗА Віктора Васильовича (помертньо) — солдата
МОРОЗА Івана Івановича (помертньо) — солдата
МОСЕВИЧА Сергія Григоровича (помертньо) — солдата
МОСКАЛЕНКА В'ячеслава Павловича (помертньо) — головного сержанта
НІКОЛАЄВА Марка Сергійовича (помертньо) — солдата
ОДИНАКА Андрія Богдановича (помертньо) — солдата
ОЗЮМЕНКА Віталія Вікторовича (помертньо) — солдата
ОЛІЙНИКА Андрія Петровича (помертньо) — солдата
ОСІНЦЕВА Сергія Олеговича (помертньо) — старшого солдата
ОТАЧУКА Владислава Анатолійовича (помертньо) — солдата
ОХРЕМОВА Григорія Володимировича (помертньо) — солдата
ПАВЛОВА Михайла Михайловича (помертньо) — солдата
ПАКУЛЕНКА Дениса Олександровича (помертньо) — солдата
ПАНКОВА Володимира Володимировича (помертньо) — солдата
ПАРФІНЮКА Віталія Володимировича (помертньо) — старшого солдата
ПЕРЕПЕЛИЦЮ Віктора Станіславовича (помертньо) — старшого солдата
ПОДГУРСЬКОГО Максима Вікторовича (помертньо) — солдата
ПОЛУХІНА Руслана Сергійовича (помертньо) — солдата
ПРИХОДЬКА Андрія Геннадійовича (помертньо) — солдата
ПРОКОПЕНКА Віталія Петровича (помертньо) — солдата
ПУЗЕНКА Антона Сергійовича (помертньо) — солдата
РАСНОВСЬКОГО Максима Віталійовича (помертньо) — сержанта
РОМАНКА Володимира Богдановича (помертньо) — солдата
РОМАШОВА Анатолія Васильовича (помертньо) — солдата
РУДНІЦЬКОГО Олександра Юрійовича (помертньо) — старшого солдата
РЯБОГО Сергія Миколайовича (помертньо) — солдата
САВЧЕНКА Володимира Степановича (помертньо) — сержанта
САЗОНОВА Івана Денисовича (помертньо) — старшого солдата
САМИКІНА Миколу Миколайовича (помертньо) — молодшого сержанта
СВЕРДУНА Віталія Володимировича (помертньо) — солдата

СЕРГЄЄВА Романа Олександровича (помертно) — солдата
СИНЮКА Олександра Олександровича (помертно) — солдата
СИРОЧУКА Олександра Всеволодовича (помертно) — молодшого сержанта
СКИДАНА Олександра Васильовича (помертно) — солдата
СКУЛЬЧУКА Романа Романовича (помертно) — солдата
СЛУЧА Сергія Сергійовича (помертно) — молодшого сержанта
СМІДЮКА Олександра Володимировича (помертно) — солдата
СОБЧЕНКА Артема Юрійовича (помертно) — молодшого сержанта
СОЛОВЙОВА Дмитра Ігоровича (помертно) — молодшого сержанта
СОЛОДКОГО Вадима Ігоровича (помертно) — солдата
СТАРОСТЕНКА Віталія Валерійовича (помертно) — солдата
СТАРОСТИНА Якова Васильовича (помертно) — молодшого сержанта
СТОРЧОВОГО Максима Миколайовича (помертно) — солдата
СТРОЦЬКОГО Ярослава Михайловича (помертно) — головного сержанта
СУЛЯТИЦЬКОГО Геннадія Сергійовича (помертно) — солдата
СУХОДОЛЬСЬКОГО Олександра Володимировича (помертно) — сержанта
ТАРАНЕНКА Сергія Валерійовича (помертно) — солдата
ТЕСЛЮКА Євгенія Артуровича (помертно) — солдата
ТРОФИМЕНКА Романа Миколайовича (помертно) — головного сержанта
ТРОЦЬКОГО Сергія Васильовича (помертно) — солдата
ТРЯСАКА Азамата Миколайовича (помертно) — солдата
УЗОРІНА Руслана Володимировича (помертно) — солдата
ФІЛПОВА Ростислава Вікторовича (помертно) — солдата
ФОКШУ Михайла Івановича (помертно) — солдата
ФУФАЛЬКА Леоніда Васильовича (помертно) — старшого солдата
ХАЛЕПА Олега Володимировича (помертно) — солдата
ХАУСТОВА Владислава Олеговича (помертно) — солдата
ЧЕБАНОВА Сергія Андрійовича (помертно) — солдата
ЧЕЛЬЦОВА Андрія Валерійовича (помертно) — старшого сержанта
ЧЕРТІЛІНА Олександра Юрійовича (помертно) — солдата
ЧЕЧУ Івана Андрійовича (помертно) — солдата
ШЕВЧЕНКА Олега Валерійовича (помертно) — солдата
ШЕВЧУКА Любомира Вячеславовича (помертно) — солдата
ШИРШОВА Романа Олександровича (помертно) — солдата
ШМАЛІЯ Владислава Олексійовича (помертно) — солдата
ШПАКА Романа Мар'яновича (помертно) — солдата
ШТАБУ Олександра Миколайовича (помертно) — солдата
ЯРОЩУКА Бориса Івановича (помертно) — старшого солдата
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
БАРЧАНА Сергія Олександровича (помертно) — солдата
НЕПІЙВОДУ Віктора Миколайовича (помертно) — молодшого сержанта
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
БОБИКА Віктора Якимовича (помертно) — солдата

ГАНЖУ Анатолія Васильовича (помертньо) — солдата
ГАЦЬКА Олександра Вікторовича (помертньо) — солдата
ГОРЯЧОГО Євгенія Володимировича (помертньо) — солдата
КУЗІНА Станіслава Юрійовича (помертньо) — солдата
МАЛОГО Максима Сергійовича (помертньо) — солдата
ОРЛОВА Віталія Миколайовича (помертньо) — солдата.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

28 вересня 2023 року

Додаток 7

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №600/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю**:

Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня

СМОРЖАНЮКА Валерія Петровича — полковника

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

БАЛАГУРУ Сергія Вікторовича — капітана

Нагородити орденом “За мужність” I ступеня

МОЙСЕЄВА Тараса Анатолійовича — майора

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

КРЕМІНСЬКУ Олену Анатоліївну — старшого солдата

ЛІННІКА Володимира Віталійовича — головного сержанта

ПІЛЬЩИКОВА Андрія Борисовича (помертньо) — майора

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

БЕРЕЗДЕЦЬКОГО Романа Васильовича — солдата

БЕРНАЦЬКОГО Ігоря Леонідовича (помертньо) — головного сержанта

ВАЩУКА Дмитра Володимировича — солдата

КЛАЧКОВА Віктора Сергійовича — підполковника

КОМАРА Сергія Вікторовича — солдата

ЛИСЮКА Сергія Михайловича (помертньо) — старшого солдата

ЛУКАШУКА Володимира Михайловича — солдата

МІНКУ Вячеслава Миколайовича (помертньо) — підполковника

ПОЛЩУКА Івана Віталійовича (помертньо) — молодшого сержанта

ПРОКАЗІНА Сергія Леонідовича (помертньо) — підполковника

РЕПЕЯ Анатолія Васильовича (помертньо) — солдата

РИБІНА Сергія Андрійовича — майора

ХОЛДАША Івана Вікторовича — солдата

ЦВИДА Олександра Антоновича (помертньо) — молодшого сержанта

ШВЕЦЯ Юрія Григоровича (помертньо) — молодшого сержанта

Нагородити орденом Данила Галицького

ДОНА Дмитра Сергійовича — капітана

НАВІТАНЮКА Романа Валерійовича — підполковника

УМРИША Віталія Івановича — підполковника

ХИТРЕНКА Володимира Володимировича — генерал-майора

Нагородити медаллю “За військову службу Україні”

БЕЗЛЕПКІНА Олексія Володимировича — старшого сержанта

ВАСИЛЬЧУКА Андрія Івановича — молодшого сержанта

ГРИЦЕНКА Сергія Васильовича — солдата

КАЛПІНЧЕНКА Миколу Миколайовича — майора

КУЯНА Олега Євгенійовича — капітана

ЛЕЛЕКУ Володимира Юрійовича — солдата

ЛЕЩЕНКА Ігоря Євгеновича — капітана

ЛУПЧА Олега Вікторовича — підполковника

МСРОЧКІНА Олександра Івановича — старшого лейтенанта

НАНІЯ Дмитра Олександровича — солдата

САВЕЛЬЄВА Олександра Володимировича — капітана

СЛЮСАРЕНКА Євгена Володимировича — підполковника

СИНЄГУБКА Віталія Віталійовича — старшого солдата

ХАЩУКА Сергія Ігоровича — майора

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”

АЛАДІНА Владислава Андрійовича — старшого лейтенанта

БАЛАНДЮКА Назара Леонідовича — старшого солдата

БОНДАРЯ Максима Віталійовича — старшого солдата

БУГЕРУ Павла Вікторовича — старшого сержанта

ГРАДІЛЕНКА Сергія Анатолійовича — капітана

ДІДЕНКА Олександра Вікторовича — старшого сержанта

ЗАГОРУЛЬКА Михайла Володимировича — сержанта

ЗАГРАЯ Леоніда Валерійовича — солдата

КВІТНЯ Олександра Миколайовича — солдата

КЛОЧАНЮКА Сергія Володимировича — солдата

КУЛЬБАШНИКА Антона Олексійовича — солдата

ЛНІКА Дмитра Сергійовича — солдата

ЛОСЯ Ігоря Володимировича — підполковника

МАЛЯРЧУКА Сергія Леонідовича — підполковника

МИШИНЮКА Руслана Васильовича — солдата

МІРОШНИЧЕНКА Дмитра Миколайовича — старшого солдата

МУЛЯРЧУКА Євгена Ростиславовича — старшого солдата

ПАНЧУКА Анатолія Верковича — підполковника

ПУРІКОВА Олексія Олександровича — молодшого сержанта

РУДЯ Романа Андрійовича — солдата

СКВОРЦОВА Андрія Володимировича — солдата

СОРОКУ Миколу Михайловича — старшого солдата

СТЕПАНЮКА Олега Володимировича — солдата
ШВАЧКУ Володимира Олександровича — солдата
ЯРМОЛЬЧУКА Романа Юрійовича — солдата.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

28 вересня 2023 року

Додаток 8

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №601/2023

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю**:

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

КАЛЕНЧЕНКА Віталія Вячеславовича (посмертно) — солдата

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АГЕСВА Владислава Андрійовича (посмертно) — солдата

АНТОШКА Олега Івановича (посмертно) — солдата

БАБАРИКІНА Максима Миколайовича (посмертно) — молодшого сержанта

БАБИЧА Олега Миколайовича (посмертно) — солдата

БАБ'ЯКА Любомира Степановича (посмертно) — солдата

БАГНЮКА Сергія Калениковича (посмертно) — солдата

БАНДИЛКА Нестора Анатолійовича (посмертно) — солдата

БАСИСТОГО Максима Володимировича (посмертно) — солдата

БЕДИКА Миколу-Володимира Степановича (посмертно) — солдата

БЕЛІНСЬКОГО Віталія Юрійовича (посмертно) — солдата

БЕРЕЩАКА Василя Андрійовича (посмертно) — старшого солдата

БІДНОГО Павла Ярославовича (посмертно) — старшого сержанта

БІЛОУСА Віталія Миколайовича (посмертно) — солдата

БОЙКА Сергія Володимировича (посмертно) — молодшого сержанта

БОНДАРЧУКА Максима Андрійовича (посмертно) — молодшого сержанта

ВАТАМАНЮКА Назарія Дмитровича (посмертно) — солдата

ВЕРЕМЧУКА Юрія Олеговича (посмертно) — солдата

ГАСИМОВА Давіда Магіра-огли (посмертно) — солдата

ГОРЕВИЧА Миколу Вікторовича (посмертно) — старшого солдата

ГРОМОВА Кирила Андрійовича (посмертно) — солдата

ДЕМЧЕНКА Володимира Миколайовича (посмертно) — молодшого сержанта

ДЕНЬКОВИЧА Романа Мироновича (посмертно) — солдата

ДІДЕНКА Богдана Дмитровича (посмертно) — солдата

ДОВГОГО Ярослава Вікторовича (посмертно) — солдата

ДОРОШЕНКА Василя Володимировича (посмертно) — старшого солдата

ДУДАЯ Богдана Олександровича (помертньо) — старшого солдата
ДУДКА Михайла Миколайовича — солдата
ДЯЧЕНКА Валерія Феодосійовича (помертньо) — молодшого сержанта
ЄВТУШЕВИЧА Сергія Миколайовича — сержанта
ЗАБОЛОЦЬКУ Христину Ігорівну — солдата
ЗАГОРУЙКА Віктора Володимировича (помертньо) — молодшого сержанта
ІВАНІШИНА Романа Васильовича (помертньо) — солдата
КАЗАНІВСЬКОГО Миколу Васильовича (помертньо) — солдата
КЕРІМОВА Ельдара Арастуна огли (помертньо) — солдата
КОВАЛЬЧУКА Олександра Антоновича (помертньо) — солдата
КОВАЛЬЧУКА Юрія Петровича (помертньо) — солдата
КОВЕРЕГУ Дмитра Борисовича (помертньо) — солдата
КОЛЕСНІКА Михайла Юрійовича (помертньо) — солдата
КОРОБКУ Івана Вікторовича (помертньо) — солдата
КОРОТИЧА Кирила Геннадійовича (помертньо) — солдата
КРОТОВА Кирила Олеговича (помертньо) — солдата
КУЛЬБИДУ Івана Сергійовича — молодшого сержанта
КУРІЯ Олександра Олеговича (помертньо) — солдата
ЛИХОШВУ Владислава Володимировича (помертньо) — солдата
ЛОБЧУКА Івана Васильовича (помертньо) — солдата
ЛУЦИКА Володимира Сергійовича (помертньо) — солдата
ЛУЩЕВСЬКОГО Руслана Володимировича (помертньо) — молодшого сержанта
МАЄВСЬКОГО Олександра Володимировича (помертньо) — солдата
МАЙБОРОДУ Костянтина Миколайовича (помертньо) — солдата
МАРКА Анатолія Євгеновича (помертньо) — старшого сержанта
МАРТИНЮКА Олександра Ярославовича (помертньо) — молодшого сержанта
МАТВІЄНКА Сергія Петровича (помертньо) — молодшого сержанта
МЕЛЬНИКА Михайла Васильовича (помертньо) — старшого солдата
МИКУЛІЧА Богдана Олексійовича (помертньо) — солдата
МИРГОРОДСЬКОГО Володимира Вікторовича (помертньо) — солдата
МІСЮРУ Олександра Юрійовича (помертньо) — солдата
МУЗИКУ Богдана Олеговича (помертньо) — солдата
МУЗИЧУКА Миколу Касяновича (помертньо) — сержанта
НАГОРНУ Ольгу Віталіївну — сержанта
НАЗАРЕНКА Данила Олександровича (помертньо) — солдата
НЕСТОРА Володимира Степановича (помертньо) — солдата
НЕТРЕБУ Данііла Сергійовича (помертньо) — солдата
НІКРІТІНА Романа Володимировича (помертньо) — солдата
НОВАКА Анатолія Васильовича (помертньо) — солдата
ОНИЩЕНКА Дениса Олександровича (помертньо) — солдата
ПАВЛІВ Христину Русланівну — солдата

ПАРКУЛАБА Олега Івановича (помертно) — старшого лейтенанта
ПАРФЕЛЮКА Олександра Вікторовича (помертно) — солдата
ПІВНЯ Дмитра Миколайовича (помертно) — солдата
ПІСОЦЬКОГО Олександра Миколайовича (помертно) — солдата
ПОДІБКУ Назара Васильовича (помертно) — солдата
ПОПОВА Юрія Миколайовича (помертно) — солдата
РИЖУКА Олександра Васильовича (помертно) — солдата
РОДІОНОВА Вячеслава Дмитровича (помертно) — молодшого сержанта
САГАЛЯ Віктора Ростиславовича (помертно) — солдата
САДЧУКА Дениса Сергійовича (помертно) — солдата
СВЕРЕДЮКА Віктора Антоновича (помертно) — солдата
СВИРИДОВА Владислава Володимировича (помертно) — солдата
СІДОРСЬКОГО Олександра Антоновича (помертно) — солдата
СІКОРСЬКОГО Данила Олексійовича (помертно) — солдата
СМОРОДІНА Віталія Сергійовича (помертно) — солдата
СТАНКОВА Олександра Олександровича (помертно) — солдата
СТЕЦЮКА Віктора Володимировича (помертно) — солдата
ТАРАСОВА Андрія Едуардовича (помертно) — старшого солдата
ТИМОШЕНКА Сергія Миколайовича (помертно) — солдата
ТКАЧА Дениса Вікторовича (помертно) — солдата
ТРОЦЮКА Святослава Володимировича (помертно) — сержанта
ТУЛЯКОВА Сергія Сергійовича (помертно) — солдата
ФЕЩУКА Максима Васильовича (помертно) — солдата
ФІЛОНА Олександра Руслановича (помертно) — молодшого сержанта
ФОМІНА Олега Володимировича (помертно) — солдата
ЦИКАНОВСЬКОГО Владислава Віталійовича (помертно) — солдата
ЧАСОВСЬКИХ Дмитра Сергійовича (помертно) — солдата
ШВЕЦЯ Євгена Михайловича (помертно) — солдата
ШЕВЧИКА Анатолія Васильовича (помертно) — солдата
ШЕЙДИКА Василя Володимировича (помертно) — солдата
ШИНКАРЕНКА Володимира Миколайовича (помертно) — штаб-сержанта
ШУЛИК Лілію Миколаївну (помертно) — старшого солдата
ШУЛЬГУ Владислава Івановича (помертно) — солдата
ЮДЕНКА Дмитра Анатолійовича (помертно) — молодшого сержанта
ЯРМАКА Нікиту Сергійовича (помертно) — молодшого сержанта
ЯЦЕНЮКА Андрія Петровича (помертно) — солдата
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
ХАЛАМАН Марію Олександрівну — сержанта
ХУДЯКОВУ Наталію Володимирівну — молодшого сержанта
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
ОРЛОВА Дениса Вікторовича — старшого сержанта
ПОПОВА Івана Васильовича — молодшого сержанта
РИБАЧКА Євгена Михайловича — старшого лейтенанта

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

28 вересня 2023 року

Додаток 9**УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №603/2023**

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність і самовідданість, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, сумлінне та бездоганне служіння Українському народові **постановляю:****у Міністерстві внутрішніх справ України****Нагородити орденом “За заслуги” II ступеня**

КУЦИКА Івана Марковича — керівника служби

у Національній гвардії України:**Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня**

ВЛАСЕНКА Дмитра Анатолійовича — полковника

ЮРИКА Максима Сергійовича — підполковника

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ВУТКІ Володимира Павловича — полковника

КРИВОГО Дмитра Костянтинівича — майора

МАРЧУКА Михайла Васильовича — майора

ОКЛАДНОГО Іоанна Євгенійовича — майора

ТКАЧУКА Олександра Леонідовича — підполковника

ТРИГУБА Олексія Васильовича — полковника

УЛЬЯНОВСЬКОГО Дмитра Валентинівича — майора

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

ГУНЬКА Віталія Леонідовича — капітана

ЛИСЕНКА Дмитра Миколайовича — майора

НЕСВІТА Владислава Руслановича — капітана

ОРОПАЯ Євгенія Леонідовича — лейтенанта

ПАВЛЮКА Івана Валерійовича (посмертно) — старшого сержанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АБАЛМАСОВА Владислава Васильовича (посмертно) — солдата

АВТОМОНОВА Миколу Васильовича — солдата

БЕДРІЯ Сергія Романовича — старшого лейтенанта

БЕРЕЗУ Юрія Миколайовича — підполковника

БЕСПАЛЬКА Максима Олеговича — солдата

БЛИКА Тараса Сергійовича (посмертно) — старшого солдата

БЛОХІНА Станіслава Денисовича (посмертно) — солдата

БОГОМАЗА Олександра Михайловича (посмертно) — молодшого сержанта

БОГОНОСЮКА Петра Степановича (посмертно) — старшого солдата

БОРОВСЬКОГО Максима Олександровича — майора

БРАЗІНСЬКОГО Михайла Олександровича — молодшого лейтенанта
БРАЦЛАВСЬКОГО Олександра Дмитровича (помертньо) — старшого
солдата

В'ЯЗКОВА Анатолія Володимировича (помертньо) — старшого солдата
ВЕЛЬМОЖКА Дмитра Володимировича (помертньо) — головного сержанта
ВОЛОБУЄВА Сергія Анатолійовича (помертньо) — солдата
ГАНДЖИМАЛІЄВА Михайла Ганджималієвича (помертньо) — солдата
ГАНЧУКА Олександра Васильовича (помертньо) — солдата
ГАРБУЗА Артема Андрійовича — старшого солдата
ГОМАЙОНОВА Валентина Олеговича — старшого солдата
ГУБАРОВСЬКОГО Сергія Михайловича (помертньо) — старшого солдата
ГУСЄВА Олексія Олеговича (помертньо) — солдата
ДАНИЛЮКА Олександра Володимировича (помертньо) — солдата
ДЕМСЬКОГО Дмитра Володимировича (помертньо) — солдата
ДЖУСА Юрія Ярославовича (помертньо) — солдата
ДІДИКА Романа Петровича (помертньо) — старшого солдата
ДОЦЕНКА Дениса Андрійовича (помертньо) — солдата
ДОЦЯКА Михайла Анатолійовича (помертньо) — солдата
ДРЕБОТА Михайла Івановича — старшого солдата
ДРОБОТУНА Віталія Миколайовича — старшого солдата
ДЯКУНА Юрія Романовича (помертньо) — солдата
ЖИГУНОВА Олександра Леонідовича — полковника
ЗАГОРУЛЬКА Владислава Олеговича (помертньо) — солдата
ЗАЙКА Юрія Валерійовича (помертньо) — головного сержанта
ЗАЙЦЕВА Дмитра Анатолійовича (помертньо) — солдата
ЗАЯРУ Руслана Володимировича (помертньо) — солдата
ЗІВЕРА Андрія Степановича (помертньо) — солдата
ЗУБКА Станіслава Сергійовича (помертньо) — старшого солдата
ІВАНОВА Євгенія Олексійовича — молодшого лейтенанта
ІЩЕНКА Сергія Олеговича (помертньо) — старшого солдата
КАРАЛАША Володимира Петровича (помертньо) — старшого солдата
КАЦІДАНА Марка Олександровича (помертньо) — солдата
КВАСНИЦЮ Романа Сергійовича (помертньо) — солдата
КВАЧА Данила Павловича (помертньо) — солдата
КІСЛЯ Олександра Миколайовича — підполковника
КІТА Романа Івановича (помертньо) — солдата
КОВАЛЕНКА Дмитра Вікторовича (помертньо) — солдата
КОВАЛИШИНА Миколу Михайловича (помертньо) — солдата
КОВАЛЬЧУКА Андрія Івановича (помертньо) — солдата
КОЗАКА Олександра Валентиновича (помертньо) — солдата
КОЛОМІЙЦЯ Ярослава Ярославовича — майора
КОРОЛИШИНА Назарія Романовича (помертньо) — старшого солдата
КОСІКА Олександра Олександровича (помертньо) — солдата

КОСТЮКА Артема Сергійовича (помертно) — солдата
КОТЕЛЕВСЬКОГО Сергія Миколайовича (помертно) — молодшого
сержанта
КОТИКА Руслана Івановича — майора
КОЧОРБУ Ігоря Леонідовича — підполковника
КРИЖАНА Володимира Сергійовича (помертно) — солдата
КРУГЛОВА Сергія Юрійовича (помертно) — солдата
КУДЕЛЮ Олександра Ігоровича — старшого солдата
КУЗЬМ'ЯКА Назара Мироновича (помертно) — старшого солдата
КУЗЬМЕНКА Юрія Сергійовича (помертно) — старшого солдата
КУЛЄШОВА Максима Юрійовича — капітана
КУЛІША Максима Володимировича (помертно) — сержанта
КУПЧАКА Юрія Романовича — молодшого лейтенанта
ЛЕВКА Руслана Богдановича (помертно) — штаб-сержанта
ЛІТВІНОВА Назара Ігоровича (помертно) — солдата
ЛОБУРА Сергія Олеговича (помертно) — солдата
ЛОТОЦЬКОГО Дмитра Михайловича (помертно) — солдата
ЛЮБАРЦЯ Юрія Васильовича (помертно) — старшого солдата
ЛЯШЕНКА Сергія Михайловича — старшого солдата
МАРІЙЧУКА Михайла Петровича (помертно) — солдата
МАРКОВА Володимира Вікторовича (помертно) — солдата
МЕЛЬНИКА Максима Юрійовича — молодшого сержанта
МІНЧЕНКА Руслана Миколайовича — солдата
МІРОШНИЧЕНКА Олександра Сергійовича — старшого солдата
МОРДИКА Олексія Володимировича — молодшого сержанта
МУРЗАЄВА Андрія Олександровича — старшого солдата
НАГІРНОГО Івана Володимировича (помертно) — старшого солдата
НЕГРОБОВА Андрія Вячеславовича — майора
НОВІЦЬКОГО Миколу Станіславовича — молодшого лейтенанта
ОРИЩУКА Володимира Васильовича (помертно) — молодшого сержанта
ПАТРУ Руслана Володимировича (помертно) — молодшого сержанта
ПЕРЕУДІНА Руслана В'ячеславовича — старшого солдата
ПЕТРИКА Романа Романовича (помертно) — солдата
ПИВОВАРА Мар'яна Васильовича (помертно) — солдата
ПРУСА Артура Миколайовича (помертно) — старшого солдата
ПСЬМЕННОГО Сергія Ігоровича (помертно) — старшого солдата
ПЛІСА Сергія Едуардовича — солдата
ПОЛУ Віталія Володимировича — солдата
ПОПОВА Дениса В'ячеславовича — молодшого лейтенанта
ПОПОВА Павла Сергійовича (помертно) — солдата
ПОСТЕРНАКА Юрія Миколайовича — солдата
ПРОКОПЧУКА Володимира В'ячеславовича (помертно) — старшого
солдата

ПРОКОПЧУКА Євгенія Володимировича — старшого лейтенанта
ПУНТУСА Сергія Олеговича — лейтенанта
ПУШКАРЬОВА Олександра Олеговича — старшого лейтенанта
РОЮКА Сергія Дмитровича (помертно) — старшого солдата
РЯБКА Владислава Віталійовича — солдата
САВЧУКА Михайла Миколайовича (помертно) — солдата
САЛЮКА Романа Петровича — старшого солдата
СИДОРЕНКА Максима Миколайовича (помертно) — старшого солдата
СИНЬКОВСЬКОГО Павла Ігоровича — солдата
СИРОВАТСЬКОГО Данила Юрійовича — солдата
СІРЕНКА Артема Миколайовича — солдата
СОРОЧАНА Володимира Юрійовича (помертно) — солдата
СПОЛОВИЧА Романа Степановича (помертно) — солдата
ТИМОФІЙЧУКА Андрія Васильовича (помертно) — старшого солдата
ТІЛЬНОГО Віталія Олександровича — молодшого сержанта
ТКАЧІВСЬКОГО Петра Ярославовича (помертно) — солдата
ТУГУСОВА Олександра Юрійовича — солдата
ФАЛКОВСЬКОГО Владислава Дмитровича (помертно) — солдата
ФІЛОНЧУКА Кирила Михайловича (помертно) — молодшого сержанта
ФРЕЮКА Дмитра Дмитровича (помертно) — старшого сержанта
ФУШТЕЯ Сергія Володимировича (помертно) — старшого солдата
ХАРЧУКА Віталія Володимировича (помертно) — молодшого сержанта
ХОХЛОВА Максима Юрійовича (помертно) — молодшого сержанта
ЦОКУРА Максима Вячеславовича — лейтенанта
ЧУЧМАНА Тараса Ярославовича (помертно) — солдата
ШЕВЧУКА Василя Миколайовича (помертно) — солдата
ШЕВЧУКА Миколу Васильовича — майора
ШЛЯХОВОГО Дмитра Євгеновича (помертно) — солдата
ШПАЧИНСЬКОГО Ігоря Ігоровича (помертно) — старшого солдата
ШТАЛЯ Степана Михайловича (помертно) — солдата
ШУКЛІНА Юрія Ігоровича — молодшого сержанта
ШУЛАКОВА Євгенія Олексійовича (помертно) — старшого солдата
ШУНЬКОВА Олександра Миколайовича — сержанта
ЮХНЕВИЧА Ярослава Анатолійовича — молодшого сержанта
ЯЦКІВА Андрія Івановича (помертно) — сержанта
ЯЦУНА Романа Валентиновича (помертно) — сержанта
Нагородити орденом Данила Галицького
ДЕМЧЕНКА Андрія Олександровича — майора
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
АВРАМЕНКА Сергія Вікторовича — солдата
АНТОНІКА Руслана Миколайовича — молодшого сержанта
АНТОНЮКА Віктора Михайловича — солдата
АНТОНЮКА Дем’яна Володимировича — старшого солдата

БАБІЯ Сергія Миколайовича — майора
БЕНДЮКА Олександра Михайловича — старшого солдата
БОНДАРЕНКА Вадима Валерійовича (помертньо) — старшого солдата
ВЕЛИКОРОДНОГО Ростислава Андрійовича — старшого солдата
ВОЙНОРЕНКА Владислава Денисовича — солдата
ВОНСА Сергія Петровича — солдата
ВЯЛКОВА Павла Андрійовича — старшого лейтенанта
ГОЛІНЕЯ Василя Миколайовича — молодшого сержанта
ГОНЧАРОВА Олександра Ігоровича — солдата
ГОСУДАРСЬКОГО Олександра Леонідовича (помертньо) — солдата
ГРЕЧАНОГО Івана Володимировича — молодшого сержанта
ГУСЄВА Олександра Миколайовича — підполковника
ДАНЯ Андрія Васильовича — молодшого сержанта
ДОБРУ Ігоря Івановича — старшого солдата
ДУБЕЙКА Костянтина Юрійовича — молодшого сержанта
ЄЛІНА Олексія Віталійовича — солдата
ЖЕРЕБЦОВА Валентина Сергійовича — молодшого сержанта
ЖИГАЛІНА Олексія Миколайовича — майора
КАНДИБЕЯ Володимира Олександровича — старшого солдата
КАСИМОВА Василя Олеговича — старшого солдата
КЛЯШТОРНОГО Дмитра Васильовича — штаб-сержанта
КОНДРАТЮКА Артема Михайловича — солдата
КУЗЬМЕНКА Віталія Леонідовича — сержанта
КУКУ Олександра Олександровича — головного сержанта
ЛОБАЧА Олександра Юрійовича — молодшого лейтенанта
МАЖАКА Андрія Івановича — старшого солдата
МАКАРЕВИЧА Сергія Івановича — солдата
МАРТИНА Богдана Ігоровича — майора
МАРЧУКА Олександра Сергійовича — майора
МАТЯША Віктора Леонідовича — старшого сержанта
МАШАРІПОВА Вадима Миколайовича — майора
МІСЮРЕНКА Сергія Миколайовича — старшого сержанта
МОРОЗА Олександра Олеговича — старшого солдата
НЕМЧЕНКА Дмитра Вікторовича — старшого солдата
НОВОСАДА Артема Юрійовича — капітана
ПОПАДЮКА Тараса Михайловича — майора
ПРОСЯНОВСЬКОГО Євгена Михайловича — молодшого сержанта
ПУГАЧА Андрія Віталійовича — підполковника
СЕЙТХАЛІЛОВА Завура Рефатовича — старшого лейтенанта
СЕМЕНЮКА Сергія Олександровича — майора
СИСОЄВА Владислава Олексійовича — підполковника
СТЕЦЮКА Анатолія Анатолійовича — майора
ТУЛКУ Віталія Ігоровича — старшого солдата

ТУРЧИНЯКА Василя Михайловича — молодшого сержанта
ТЮТЮННИКА Костянтина Григоровича — старшого солдата
УНІВЕРСАЛА Романа Ігоровича — старшого солдата
ФІЛНЮКА Андрія Олеговича — молодшого лейтенанта
ХИЖНЯКА Станіслава Васильовича — майора
ЧЕРКАСА Андрія Віталійовича — капітана
ЧЕРТКОВА Руслана Едуардовича — капітана
ЧОБАНУ Івана Стельяновича — солдата
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
БЛАЖКА Ігоря Вячеславовича — сержанта
БОНДАРЯ Руслана Миколайовича — старшого солдата
ВЕЛИЧКА Миколу Володимировича — майора
ВОЛОСЯНОГО Володимира Олексійовича — солдата
ГОЛОВ’ЯКА Богдана Миколайовича — майора
ГУКА Тараса Михайловича — майора
ГУЛЬЧАКА Віктора Анатолійовича — старшого солдата
КАЩУКА Ярослава Олександровича — старшого солдата
КОНЕНКА Віталія Сергійовича — молодшого сержанта
КОРЖОСА Івана Васильовича — старшого солдата
КУЗЬМИНСЬКОГО Богдана Петровича — старшого солдата
КУЧЕРА Костянтина Сергійовича — молодшого сержанта
ЛЯХА Григорія Григоровича — молодшого сержанта
ЛЯШЕНКА Вадима Григоровича — старшого сержанта
МАЛИЦЬКОГО Руслана Жоржевича — підполковника
МАРИНИЧА Олега Юрійовича — молодшого сержанта
МАРЧЕНКА Віктора Володимировича — молодшого сержанта
НАУМЕНКА Артема Миколайовича — старшого солдата
ПАЛЮХА Олександра Віталійовича — старшого солдата
ПАРАЛИНОВА Сергія Петровича — старшого лейтенанта
ПШЕНИЧНОГО Володимира Олексійовича — старшого лейтенанта
СНІЖКА Станіслава Олександровича — старшого солдата
СОРОКАТОГО Івана Леонідовича — підполковника
ТКАЧЕНКА Сергія Вікторовича — старшого солдата
ХОДОСЕНКА Максима Григоровича — солдата
ЧЕРНЮКА Василя Миколайовича — старшого сержанта
ЧЕСНОВА Вадима Олександровича — солдата
Нагородити медаллю “За врятоване життя”
ГРИГОРАША Рустама Анатолійовича — старшого сержанта
КОТА Олександра Ігоровича — сержанта

в органах прокуратури:

Нагородити орденом “За заслуги” III ступеня

БАКУМЕНКА Олександра Миколайовича — заступника керівника
Донецької обласної прокуратури

ВИСОЦЬКОГО Андрія Володимировича — заступника начальника відділу
Департаменту Офісу Генерального прокурора

ГУТА Романа Богдановича — прокурора відділу Бериславської окружної
прокуратури Херсонської області

МАРУШКА Івана Миколайовича — заступника керівника Ніжинської
окружної прокуратури Чернігівської області

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

БОЙЧУКА Михайла Миколайовича — прокурора відділу управління
Одеської обласної прокуратури

БУРНАТНОГО Дмитра Сергійовича — прокурора Шосткинської окружної
прокуратури Сумської області

Нагородити орденом княгині Ольги III ступеня

ІЛЬЮШОНОК Олену Юріївну — прокурора відділу Харківської обласної
прокуратури

ЧОРНУ Ольгу Михайлівну — прокурора відділу управління Департаменту
Офісу Генерального прокурора

Нагородити медаллю “За працю і звитягу”

БРОНЕВИЦЬКОГО Станіслава Станіславовича — прокурора відділу
управління Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Офісу
Генерального прокурора

ГРЕЧИШКІНА Віталія Вікторовича — прокурора відділу управління
Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Офісу Генерального
прокурора

КОБЦЯ Віктора Едуардовича — заступника начальника відділу управління
Спеціалізованої прокуратури у сфері оборони Офісу Генерального
прокурора

ТКАЧЕНКА Андрія Миколайовича — начальника відділу управління
Департаменту Офісу Генерального прокурора

у **Національному антикорупційному бюро України**

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

ЛОБОРТАСА Віталія Миколайовича — старшого оперативного працівника
у **Національній поліції України**:

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

ЗЕЛЕНСЬКОГО Вадима Леонідовича — полковника поліції

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

ВЛАСОВА Сергія Миколайовича — капрала поліції

ЛАВРЕНКА Сергія Вікторовича — лейтенанта поліції

МЕЛАНІЧА Олександра Юрійовича (помертно) — капітана поліції

РИГУ Олександра Сергійовича — старшого лейтенанта поліції

СМОЛЯКА Сергія Івановича (помертно) — старшого сержанта поліції

ТУШЕВСЬКОГО Олександра Сергійовича — капітана поліції

ЦИБУЛЬСЬКОГО Ярослава Сергійовича — старшого лейтенанта поліції

ЦИМБАЛЕНКА Віктора Сергійовича — лейтенанта поліції

ШВЕЦЯ Сергія Борисовича — рядового поліції
ШИДЛОВСЬКОГО Юрія Сергійовича — старшого сержанта поліції
Нагородити орденом Данила Галицького
БЕЛЯЄВА Євгена Олексійовича — полковника поліції
МАР'ЯНОВА Сергія Олександровича — підполковника поліції
ОКУШКА Андрія Васильовича — полковника поліції
РОЗУМ'ЯКА Романа Володимировича — полковника поліції
СЛЕПИНІНА Сергія Миколайовича — полковника поліції
ЯЦКІВА Романа Любомировича — полковника поліції
Нагородити медаллю “За бездоганну службу” III ступеня
БОЙЧЕНКА Артема Валерійовича — підполковника поліції
ВОЙТЕНКА Віктора Олексійовича — полковника поліції
ПЕГАНОВА Ігоря Валерійовича — майора поліції
ПЕРЛОВСЬКОГО Дмитра Олександровича — капітана поліції
РАДІОНОВА Петра Євгеновича — підполковника поліції
СМОЛУ Артема Миколайовича — старшого лейтенанта поліції
ТІТЕНКА Олександра Павловича — майора поліції
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
АРАТОВСЬКОГО Олексія Андрійовича (посмертно) — старшого лейтенанта поліції
БАЧИНСЬКОГО Василя Васильовича (посмертно) — рядового поліції
БЛАЖКА Олександра Миколайовича — капітана поліції
БОЖКА Максима Магеррамовича (посмертно) — рядового поліції
ГОЛІМБІЄВСЬКОГО Сергія Юрійовича (посмертно) — старшого сержанта поліції
ГОЛОВІНА Михайла Михайловича (посмертно) — лейтенанта поліції
ДІДУРА Бориса Анатолійовича (посмертно) — старшого лейтенанта поліції
ЗІБОРОВА Євгена Володимировича — капрала поліції
ЩУКА Олексія Леонідовича — сержанта поліції
КАЧУРА Ігоря Анатолійовича — старшого сержанта поліції
КРАСНЯНСЬКОГО Владислава Олександровича (посмертно) — рядового поліції
КЬОСЮ Андрія Валерійовича — капітана поліції
ЛОГІНОВА Валерія Сергійовича — рядового поліції
МОЙСУ Михайла Петровича — капітана поліції
ОГРИНЧУКА Володимира Івановича — старшого лейтенанта поліції
ОРЛЕНКА Євгена Вікторовича — капітана поліції
ПЕТРУНЕНКА Віктора Івановича — майора поліції
ПІДЛІСНОГО Ігоря Валерійовича — капітана поліції
ПОЛЯКА Олександра Олександровича — лейтенанта поліції
РУДЕНКА Івана Анатолійовича — капітана поліції
СВІТЛИКА Сергія Михайловича (посмертно) — старшого сержанта поліції
СЕМЕНЯКУ Володимира Миколайовича — підполковника поліції

СЕРДЮКОВА Артема Євгенійовича — старшого сержанта поліції
ТОПЧІЯ Сергія Вікторовича — старшого лейтенанта поліції
ФЕСЕНКА Владислава Сергійовича (помертно) — старшого лейтенанта поліції

ШЕВЧЕНКА Дениса Вікторовича (помертно) — підполковника поліції
ШКРЕМЕТКА Володимира Романовича — капітана поліції

Нагородити медаллю “За врятоване життя”

ВОЙТЕНКА Олександра Володимировича — майора поліції

у Державній службі України з надзвичайних ситуацій:

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

БАЩЕВАНЖИ Олександра Олександровича — рядового служби цивільного захисту

Нагородити орденом Данила Галицького

ШУТИЛА Романа Леонідовича — полковника служби цивільного захисту

Нагородити медаллю “За бездоганну службу” III ступеня

ГРІНЬКО Майю Михайлівну — полковника служби цивільного захисту

ДЕМЕННИКОВУ Ольгу Олександрівну — підполковника служби цивільного захисту

Нагородити медаллю “За врятоване життя”

КУХАРЕНКА Віталія Вячеславовича — головного майстер-сержанта служби цивільного захисту

ЛАБУТІНА Віталія Павловича — головного майстер-сержанта служби цивільного захисту

у Державній прикордонній службі України:

Нагородити відзнакою Президента України “Хрест бойових заслуг”

СЕРГІЄНКА Олександра Володимировича — штаб-сержанта

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

БУЧИНСЬКОГО Павла Васильовича — солдата

ОКОПНОГО Андрія Володимировича — капітана

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

ГАЛАЙКА Владислава Валентиновича — майора

БУЛАЇВСЬКОГО Олександра Петровича (помертно) — капітана

БУХАНЦЯ Анатолія Миколайовича (помертно) — старшого сержанта

ЄРМОЛЕНКА Олександра Павловича (помертно) — капітана

КАЛЬЧУКА Олександра Олександровича (помертно) — старшого солдата

КОВАЛЕНКА Дениса Юрійовича — штаб-сержанта

КОРОТНИЦЬКОГО Миколу Миколайовича (помертно) — старшого сержанта

КОСЮКА Івана Івановича (помертно) — молодшого сержанта

КУДРИКА Віталія Володимировича (помертно) — старшого сержанта

МАМАЯ Вячеслава Миколайовича (помертно) — старшого сержанта

НАУМЧУКА В’ячеслава Віталійовича — сержанта

НОВИКОВА Максима Володимировича — майора

РИЗВАНЮКА Олександра Леонідовича (помертньо) — старшого солдата
РОКОМАНА Андрія Васильовича (помертньо) — капітана
РОЩИНА Миколу Миколайовича (помертньо) — майстер-сержанта
САПРОНОВА Владислава Леонідовича — сержанта
СТАСЮКА Юрія Миколайовича (помертньо) — сержанта
СІЦБОРОВСЬКОГО Андрія Олександровича — підполковника
ТАНЦЮРУ Олександра Олександровича — сержанта
ТРАЙНИЧА Віктора Олександровича (помертньо) — старшого лейтенанта
УСОВА Владислава Ігоровича — старшого солдата
ХОМІЧУКА Івана Володимировича (помертньо) — старшого майстер-сержанта
ЧУШИНА Віталія Олександровича (помертньо) — головного сержанта
ЯКОВЦЯ Максима Олександровича (помертньо) — головного сержанта
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
БАБИЧА Богдана Романовича — майора
БЕВЗА Олександра Вікторовича — лейтенанта
БОНДАРЧУКА Романа Сергійовича — майора
БОНДАРЯ Дмитра В’ячеславовича — лейтенанта
ГАНДЗІЯ Олександра Сергійовича — штаб-сержанта
ГОНТАРЕНКА Сергія Валерійовича — сержанта
ЗАРІЧНОГО Владислава Леонідовича — лейтенанта
ІВАНЕНКА Володимира Олександровича — старшого сержанта
КОСТЮЧЕНКА Володимира Олександровича — молодшого сержанта
МАТІЄВА Олександра Валерійовича — майстер-сержанта
МЕЛЬНИЧУКА Олександра Олександровича — старшого сержанта
ОВЧІННІКОВА Олександра Олександровича — капітана
ОРЛОВА Володимира Олександровича — сержанта
ПЛАХОНІНА Валентина Олександровича — молодшого лейтенанта
ПОЛЬОВОГО Ігоря Васильовича — молодшого лейтенанта
РОМАНЧУКА Андрія Олександровича — штаб-сержанта
САЛКОВА Дениса Сергійовича — лейтенанта
СІРИКА Євгенія Миколайовича — підполковника
СУХОНОСА Сергія Івановича — молодшого лейтенанта
ЦВЯКА Віталія Борисовича — головного сержанта
ШЕВЧЕНКА Дмитра Юрійовича — штаб-сержанта
Нагородити медаллю “За бездоганну службу” III ступеня
САВРАЦЬКОГО Олександра Олександровича — полковника
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
АНТОНЕНКА Дмитра Володимировича — головного сержанта
ВОЛКОВА Євгена Валерійовича — майстер-сержанта
ВОЛОДЬКА Юрія Миколайовича (помертньо) — сержанта
ГУКА Михайла Сергійовича (помертньо) — старшого сержанта
ДОБРОШТАНА Павла Івановича — сержанта

КАРПОВИЧА Михайла Михайловича (помертно) — старшого солдата
КОБИЛЯНСЬКОГО Павла Ігоровича — матроса
НЕКРАСОВА Руслана Вікторовича (помертно) — старшого солдата
ПОКИДІНА Данила Андрійовича — лейтенанта
СОБЯТІНСЬКОГО Віктора Олександровича (помертно) — старшого сержанта

ТУРЧЕНКА Олександра Васильовича (помертно) — майстер-сержанта
ШЕВЧЕНКА Владислава Андрійовича (помертно) — старшого солдата
ЯБЛОКОВА Дмитра Володимировича — сержанта
ЯКОВЦЯ Богдана Миколайовича (помертно) — головного сержанта

Нагородити медаллю “За врятоване життя”

МАРТИНЧУКА Максима Богдановича — штаб-сержанта.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

28 вересня 2023 року

Додаток 10

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №673/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю**:

Нагородити орденом Богдана Хмельницького I ступеня

БОГДАНЕВИЧА Ігоря Володимировича — капітана

Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня

ДВОРЯНЧУКА Михайла Леонідовича — майора

ЗЕЙЛИКА Тараса Юрійовича — капітана

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

КОЗЛОВСЬКОГО Артема Максимовича — старшого лейтенанта

ПЕТРОВА Віктора Олеговича (помертно) — лейтенанта

ПОДСТЄВОГО Володимира Олександровича — капітан-лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” I ступеня

БЄЛІКОВА Олексія Олександровича (помертно) — молодшого сержанта

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

ВАСИЛЬЄВА Владислава Андрійовича — головного сержанта

ГРИЧУКА Олександра Володимировича — головного сержанта

ІВАНЧЕНКА Валерія Леонідовича — молодшого сержанта

КУЗУРМАН Емілію Зіяддинівну — сержанта

ПЕРЕВЕРТАЙЛА Валентина Олександровича (помертно) — капітана

РИБКУ Костянтина Юрійовича — сержанта

РОМАНЮКА Віктора Костянтиновича — капітана

ЯНЧЕНКА Дмитра Сергійовича — молодшого сержанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АБДУЛЛАСВУ Лейлу Мансур Кизи — солдата

АЛЕКСЕЄЧКІНА Артура Анатолійовича (помертно) — молодшого сержанта

АНДРІЙЧУКА Олександра Олександровича (помертно) — солдата

БАДАНІНА Дмитра Андрійовича — старшого сержанта

БАЛИЧЕВА Віталія Сергійовича — солдата

БЕЦАНА Юрія Миколайовича — солдата

БІЛОЗОРА Володимира Володимировича (помертно) — солдата

БІСКУПА Івана Юрійовича (помертно) — солдата

БОЙКА Сергія Васильовича (помертно) — старшого сержанта

БОЯРИНОВА Олексія Миколайовича (помертно) — старшого солдата

БРИГУ Олега Григоровича (помертно) — солдата

БРИГУ Олексія Миколайовича (помертно) — солдата

БРИГИДУ Олега Михайловича (помертно) — молодшого сержанта

БУЦА Назара Володимировича (помертно) — старшого солдата

ВАНГАНЕНА Олександра Євгеновича — молодшого сержанта

ВАРЛАМОВА Олексія Петровича (помертно) — солдата

ВІНТОНЯКА Павла Петровича — старшого солдата

ВОВКА Сергія Віталійовича — солдата

ВОЙТЕНКА Ярослава Анатолійовича (помертно) — солдата

ВОРОНУ Володимира Михайловича (помертно) — солдата

ГАЙВОРОНСЬКОГО Володимира Васильовича — старшого солдата

ГАЛАГУРУ Іллю Анатолійовича — старшого солдата

ГОСТЄВА Максима Сергійовича (помертно) — солдата

ГРЕБЕНЮКА Сергія Романовича (помертно) — солдата

ГРЕЧКУ Олександра Миколайовича (помертно) — старшого солдата

ГРЕЧКОСІЯ Владислава Павловича (помертно) — молодшого сержанта

ГУБЕРНАЧУКА Олега Дмитровича (помертно) — старшого сержанта

ГУДАНІЧА Леоніда Васильовича — молодшого лейтенанта

ГУЛУ Олексія Олександровича (помертно) — старшого солдата

ГУМЕННОГО Дениса Васильовича — молодшого сержанта

ДЕМЕНТІЯ Артема Вікторовича (помертно) — старшого солдата

ДЗВОНІКА Руслана Леонідовича (помертно) — головного сержанта

ДУДНИКА Євгена Валерійовича — лейтенанта

ДУДЧЕНКА Анатолія Анатолійовича (помертно) — солдата

ЖЕЛТОНОГА Олександра Валерійовича (помертно) — солдата

ЗАПАНУ Анатолія Валентиновича — молодшого сержанта

ЗАХАРЧЕНКА Валентина Павловича (помертно) — солдата

ЗВІНГОРОДСЬКОГО Леоніда Сергійовича (помертно) — солдата

ЗСВАКА Ярослава Миколайовича — молодшого сержанта

ЗУБА Ігоря Валерійовича — майстер-сержанта

ЕВЕРТА Віктора Вікторовича — старшого солдата

ІВАНОВА Вячеслава Миколайовича — сержанта
ІГНАТЬЄВА Валерія Анатолійовича (помертно) — старшого сержанта
ІСАЄВА Едуарда Федоровича (помертно) — солдата
ІЩЕНКА Сергія Євгеновича — солдата
КАЛАШНИКА Віктора Васильовича — старшого солдата
КАНІВЦЕВА Олександра Сергійовича (помертно) — молодшого сержанта
КИРИЛЕНКА Миколу Петровича (помертно) — солдата
КЛОЧКА Дмитра Сергійовича (помертно) — солдата
КОВАЛЬСЬКОГО Миколу Романовича (помертно) — солдата
КОЛОДКА Бориса Анатолійовича — майстер-сержанта
КОМАРЕНКА Сергія Валентиновича (помертно) — молодшого сержанта
КОРОСТІЛЕНКА Анатолія Петровича (помертно) — старшого солдата
КРАВЧЕНКА Олега Андрійовича (помертно) — солдата
КРИЧФАЛУШОГО Івана Вікторовича (помертно) — молодшого сержанта
КРІЛЯ Володимира Володимировича (помертно) — сержанта
КРУПЧИНСЬКОГО Олександра Юрійовича — молодшого сержанта
КУЗЬМИЧА Олександра Володимировича — головного старшину
ЛАМАНОВА Михайла Олександровича (помертно) — молодшого сержанта
ЛЕТУ Романа Олександровича — старшого солдата
ЛЮБЧИКА Олексія Васильовича — старшого лейтенанта медичної служби
МАЙКОВСЬКОГО Олександра Васильовича (помертно) — солдата
МАЛАШЕНКА Максима Костянтинівича (помертно) — солдата
МАРАВЕЛЛА Федора Дмитровича — старшого сержанта
МАРТИНЮКА Дениса Миколайовича — старшого сержанта
МОЛОДШОГО Олександра Олексійовича (помертно) — молодшого сержанта
НАЗАРОВА Олександра Сергійовича (помертно) — старшого солдата
НІКОНОРОВА Юрія Павловича — солдата
ОДНОРОГА Віталія Лаврентійовича (помертно) — молодшого сержанта
ОЛІЙНИКА Віталія Олександровича — сержанта
ОМЕЛЬЧЕНКА Сергія Васильовича (помертно) — солдата
ОСИФА Тараса Ігоровича — старшого солдата
ОХРІМЕНКА Юрія Миколайовича (помертно) — старшого сержанта
ПАСТУШЕНКА Андрія Володимировича — сержанта
ПЕРЕКОТІЯ Володимира Ілліча (помертно) — старшого солдата
ПЕТРУШКУ Сергія Олександровича — старшого солдата
ПОГРЕБНЯКА Дмитра Васильовича (помертно) — солдата
ПОЛОСУХІНА Андрія Володимировича (помертно) — солдата
ПОШЕНА Василя Аркадійовича — сержанта
ПРОКОПЕНКА Руслана Павловича (помертно) — сержанта
ПРОКОПЧУКА Володимира Васильовича — молодшого сержанта
РОДЧЕНКА Івана Олександровича — солдата
РОШКА Василя Васильовича (помертно) — солдата

САЛЕНКА Дмитра Олександровича — старшого солдата
САМОФАЛ Оксану Миколаївну — сержанта
САПРИКІНА Івана Едуардовича (помертно) — солдата
САФОНОВА Сергія Миколайовича (помертно) — солдата
СЕРЬОГІНА Олексія Олексійовича (помертно) — солдата
СІЛЬЧЕНКА Руслана Валерійовича (помертно) — солдата
СІРЕНКА Ярослава Васильовича — молодшого лейтенанта
СКІБУ Костянтина Вікторовича (помертно) — молодшого сержанта
СКОРУБСЬКОГО Олександра Петровича — солдата
СЛОБОДЯНЮКА Сергія Володимировича (помертно) — солдата
СТРИГУНОВА Андрія Миколайовича — солдата
СТРИЖКОВА Владислава Анатолійовича (помертно) — старшого солдата
ТАТАРІНОВА Миколу Миколайовича (помертно) — сержанта
ТКАЧОВА Віктора Володимировича — солдата
ТРОЩЕНКА Ігоря Романовича — молодшого сержанта
ТХОРЖЕВСЬКОГО Дмитра Віталійовича — капітан-лейтенанта
ФЕДОРШИНА Олексія Олексійовича — головного сержанта
ХАЗАНА Артура Олексійовича — старшого матроса
ШАНЬКА Сергія Володимировича (помертно) — солдата
ШАПОВАЛА Володимира Сергійовича (помертно) — старшого солдата
ШЕВЕЛЄВА Ігоря Володимировича — старшого солдата
ШИШКІНА Олександра Миколайовича — старшого сержанта
ЯШНОГО Володимира Миколайовича (помертно) — старшого солдата

Нагородити орденом Данила Галицького
ГУЛАКА Григорія Григоровича — полковника
ПРИВАЛОВА Олексія Сергійовича — полковника
ПУСАНА Анатолія Миколайовича — полковника
РИЖУКА Олега Васильовича — підполковника

Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
СМОЛЕНСЬКОГО Валерія Анатолійовича — старшого лейтенанта
СОЛОДОВНІКОВА Євгена Миколайовича — старшого солдата
ТАРАХОВА Руслана Євгеновича — сержанта
ТУЧІНА Яна Євгеновича — солдата
ЩЕПЦЯ Антона Вікторовича — солдата
ЩЕРБАКОВА Михайла Васильовича — молодшого сержанта

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
МАМЕДОВА Володимира Володимировича — капітана 1 рангу
СИЧА Вячеслава Анатолійовича — солдата
ШКАРЛАТА Олександра Сергійовича — капітана 1 рангу

Нагородити медаллю “За врятоване життя”
БЛІК Каріну Олександрівну — молодшого сержанта
ВОЗНЮКА Валерія Валерійовича — молодшого сержанта
КУЦЯ Дмитра Вікторовича — молодшого сержанта

ОЛЕШКА Євгена Олександровича — молодшого сержанта
САДОВНИКА Вячеслава Олексійовича — солдата
ХАРІНУ Юлію Олександрівну — старшого сержанта
ЧИГИРИНУ Єлизавету Петрівну — молодшого сержанта.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
29 вересня 2023 року